

Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama

Brekalo, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:171893>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-11**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Sveučilišni diplomski studij

Informacijske znanosti

Ana Brekalo

**Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i
motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama**

Diplomski rad

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Dvogodišnji diplomski sveučilišni studij informacijske znanosti (jednopedmetni izvanredni)

Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama

Diplomski rad

Student/ica:

Ana Brekalo

Mentor/ica:

Doc. dr. sc. Drahomira Cupar

Zadar, 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ana Brekalo**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 20. prosinca 2023.

Sažetak

Za napredak civilizacije i društva ključnu ulogu ima znanosti. Kroz povijest se razvijala te pridonosila poboljšanju uvjeta života povećanjem gospodarske i ekonomske sigurnosti. Provođenjem istraživanja nastaju nova znanja koja je moguće prenijeti svim zainteresiranim pojedincima. U teorijskom dijelu rada obrađuje se razvoj znanosti, znanstvenika te pojava i važnost znanstvene komunikacije. S obzirom na to da se utjecaj može primijetiti na svim područjima ljudskog djelovanja, očit je i u knjižničarstvu. Razvoj struke ovisi o razmijeni i prihvaćanju novih ideja i znanja. Njihovo objavljivanje u publikacijama kroz stručne i znanstvene radove čine aktualne teme dostupnima široj zainteresiranoj javnosti, koje je potom moguće primijeniti u praksi. Pisanje radova važno je koliko i njihovo čitanje, bez čitatelja nema širenja i implementacije novih znanja u dotadašnji rad.

U radu su obrađeni znanstvenostručni i stručni časopisi te glasila s područja knjižničarstva i informacijskih znanosti koji se objavljuju u Hrvatskoj. Putem tih publikacija knjižničarima je olakšan dolazak do informacija, a s upoznatošću rada ostalih kolega jača stručna zajednica. Stalnim sudjelovanjem u razvoju struke ostvaruju se uvjeti za napredovanje, propisani *Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* iz 2021. godine. Uz izmjenu knjižničarskog nazivlja uvodi se promjena vezana za mogućnost napredovanja koje se do tada pružalo jedino osobama zaposlenima na radnom mjestu knjižničara. Od 2021. godine napredovanje u struci mogu ostvariti svi stručni djelatnici zaposleni u knjižnicama.

Drugi dio rada analizira dobivene rezultate provedenog istraživanja pod nazivom *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama*, čiji je cilj saznati upoznatost djelatnika narodnih knjižnica u Hrvatskoj s promjenama u *Pravilniku o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* te koje su im motivacije i mogućnosti objavljivanja stručnih i znanstvenih radova u svrhu ostvarivanja uvjeta za napredovanje u struci.

Ključne riječi: znanost, znanstvena komunikacija, znanstveni radovi, stručni časopisi, knjižničarski časopisi, knjižničari

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Opće definicije pojma znanosti	3
3. Znanstvenici i oblikovanje radova	5
3.1. Znanstveni rad	7
3.2. Objavljivanje rada.....	9
4. Uloga časopisa u znanstvenoj komunikaciji	10
4.1. Recenzijski postupak i problemi postupka	12
5. Stručni radovi	13
5.1. Stručni članci	14
6. Knjižničarski časopisi na području Republike Hrvatske.....	15
6.1. Znanstveno- stručni časopisi	15
6.1.1. Vjesnik bibliotekara Hrvatske (VBH).....	15
6.1.2. Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti 16	
6.1.3. Informatologija.....	17
6.1.4. Knjižničar/ka	18
6.2. Stručni časopisi.....	18
6.2.1. Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema.....	19
6.2.2. Časopis Svezak.....	19
6.2.3. Kalibar	20
6.2.4. Kontekst	21
6.3. Glasila.....	21
6.3.1. Novi uvez	22
6.3.2. HKD Novosti.....	22
6.3.3. Glasnik Društva bibliotekara Split	23
6.3.4. Glas NSK.....	23
6.3.5. Glasilo HRČAK	24
7. Napredovanje u struci.....	24
7.1. Motivi knjižničara za učenje i napredovanje	25
7.2. Stjecanje viših stručnih zvanja u knjižničarskoj struci	27
7.3. Problemi postojećeg sustava napredovanja	29
8. Istraživanje	31
8.1. Ciljevi i svrha istraživanja	32
8.2. Istraživačka pitanja	32

8.3. Metodologija	32
8.4. Prikaz i analiza rezultata.....	34
8.4.1. Rezultati demografskih informacija o ispitanicima.....	34
8.4.2. Koliko su knjižničari upoznati s novim knjižničarskim nazivljem?	40
8.4.3. Koliko iskustvo stručni djelatnici imaju u izradi stručnih i znanstvenih radova? ..	43
8.4.4. Što motivira knjižničare na objavljivanje stručnih i znanstvenih radova?	50
8.4.5. Što motivira knjižničare na sudjelovanje na stručnim usavršavanjima (posljednično i na objavljivanje u konferencijskim zbornicima)?	53
8.5. Rasprava	62
9. Zaključak.....	67
Literatura:	71

1. Uvod

Postojanje znanosti u prošlosti, i danas, označava nepromijenjena želja za ostvarenjem gospodarskog i ekonomskog napretka radi osiguravanja društvenog boljitka. Znanost se primjenjuje u svim aspektima ljudskog djelovanja i utječe na svakodnevni život pojedinaca. Javlja se jačanje svijesti o potrebi poticanja mladih na bavljenje znanostima te ih se sve više uključuje u projekte.

Uz definiran pojam znanosti, u radu će se navesti i načini prenošenja novih znanja putem znanstvene komunikacije koja se ostvaruje objavom znanstvenih i stručnih radova u časopisima. Time rezultati istraživanja i njihova primjena u praksi postaje dostupna znanstvenicima, stručnjacima i široj zainteresiranoj javnosti. Knjižničari mogu sudjelovati u znanstvenoj komunikaciji u ulozi autora, urednika, recenzenta ili krajnjeg korisnika.

Radovi opisuju dobivene rezultate znanstvenih istraživanja te objavljuju zaključke o provedenoj aktivnosti i njihovoj primjeni. Objavom u stručnim i znanstvenim časopisima, radovi postaju dostupni svim zainteresiranima te imaju informativnu svrhu. Ovisno o vrsti rada autori odabiru publikaciju u kojoj žele objaviti rad. Teme iz polja informacijskih i komunikacijskih znanosti u Republici Hrvatskoj objavljuju se u znanstveno- stručnim časopisima, stručnim časopisima te biltenima i glasilima strukovnih udruženja. U znanstveno- stručne časopise ubrajaju se Vjesnik bibliotekara Hrvatske, Libellarium, Informatologia i Knjižničar/ka, dok su stručni Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema, Svezak, Kalibar i Kontekst. U glasila se ubrajaju Novi uvez, HKD Novosti, Glasnik Društva bibliotekara Split, Glas NSK i glasilo Hrčak.

Motiviranost je pokretač za učenje, stvaranje i primjenu stečenih znanja. Njome se bavi zadnji dio teorijskog dijela rada kroz usmjerenost na knjižničare i njihov doprinos struci putem pisanja radova i čitanja stručnih publikacija. Djelatnici knjižnica mogu imati različite motive za uključenjem i djelovanjem u aktivnostima knjižničarske struke. Neki od njih su potreba za usavršavanjem u struci, upoznavanjem novih kolega, razmjena iskustava, pridonosenje jačanju struke, želja za napredovanjem ili kombinacija više njih.

Napredovanje je moguće ostvariti kroz zadovoljavanje kriterija propisanih *Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* (u daljnjem tekstu: *Pravilnik*), unutra kojeg je sadržan tablični prikaz pod nazivom *Mjerila za vrednovanje*

doprinosa za napredovanje u knjižničarskoj struci (u daljnjem tekstu: *Mjerila*) (NN 107/21). Sastavljena od sedam skupina, unutra kojih je propisan minimalni broj bodova potreban za ostvarenje, ovisno o radnom mjestu zaposlenika.

Istraživanje provedeno metodom anketnog upitnika odnosilo se na sve stručne djelatnike narodnih knjižnica na području Republike Hrvatske koji mogu ostvariti napredovanje u struci. Novim *Pravilnikom*, donesenim 2021. godine ono je omogućeno svim stručnim zaposlenicima knjižnica. To je jedna od glavnih promjena koje *Pravilnik* donosi. Njime je stjecanje viših zvanja omogućeno i knjižničarskim tehničarima te knjižničarskim suradnicima. Knjižničari su tu mogućnost imali i ranije.

Druga veća promjena je ona koja se odnosi na temeljna nazivlja. Tako pomoćni knjižničar postaje knjižničarski tehničar, knjižničar mijenja naziv u knjižničarski suradnik, a diplomirani knjižničar postaje knjižničar.

Odgovori vezani za motivaciju i sudjelovanje djelatnika knjižnica u knjižničarskoj struci prikazani su kroz analizu rezultata istraživanja na temu *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama*. O tome će biti govora nakon teorijskog dijela rada, a na samom kraju donijet će se zaključak o analizi rezultata istraživanja.

2. Opće definicije pojma znanosti

Pojam znanosti često je definiran kroz povijest te ima široku primjenu u društvu. Odnosi se na različite pojave koje znanstvenici proučavaju, donose zaključke i prenose stečeno znanje. Racionalna je djelatnost temeljena na logici te obuhvaća znanja o određenom području stvarnosti stečenih primjenom aktivnosti. Opisuje sakupljene spoznaja, mjeri ih, klasificira, kontrolira empirijske činjenice te ih objektivno definira prema temeljnom načelu znanosti (Skledar 2002, 19). O pojmu znanosti Silobričić (2003) govori kao o skupu pristupa, postupaka i metoda kojima se stvara novo znanje ili provjerava novootkriveno znanje. Znanstvenici se ponašaju prema zajedničkim pravilima, moralnim i etičkim načelima. Javna je ali ima međunarodnu narav, ona je međunarodno vlasništvo. Ako se i provode tajno istraživanje, ono po svom završetku ili nakon nekog razdoblja postaje svima dostupno (Silobričić 2003, 205). Dostupnost informacija o istraženim temama i dobivenim rezultatima potiče komunikaciju među zainteresiranim subjektima šireći znanost s novim idejama. Mrežno izdanje Hrvatske enciklopedije pojam znanosti pojašnjava kroz širi i uži pojam. Širi pojam podrazumijeva djelatnost sačinjenu od stečenih i okupljenih znanja dok u užem smislu riječi pojam znanosti čine znanja dobivena korištenjem znanstvenih metoda (Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje n.d.). Šikić (2002) definira znanost kroz kriterije znanstvene teorije i svojstva temeljenih na objašnjenju i prihvaćanju prirodnih zakona. Svaku tvrdnju moguće je empirijski provjeriti i opovrgnuti te se ona ne smatra apsolutnom ni konačnom (Šikić 2002, 35). Stečeno i sustavno sređeno znanje okuplja nova otkrića i dokaze prema utvrđenim kriterijima te kroz klasifikaciju i organizaciju objašnjava novodobivene činjenice (Lasić- Lazić 1996, 34). Da je znanost skup znanja navodi i Gačić (2012) te dodaje da je tvorena od razrađenih pojmovnih aparata i metodologije istraživanja uz moguće objektivne provjere. Za detaljniju podjelu znanosti navodi *Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama* te u njemu razdjeljuje znanost u tri grupe koje su međusobno zavisne. Čista znanost sačinjena je od teorijskih znanja kojima je potrebna praktična primjena, dok je tehnologija potrebna za njeno ostvarivanje (Gačić 2012, 18). U Hrvatskoj je *Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama* donesen 2009. godine te se njime utvrđuju znanstvena, umjetnička i interdisciplinarna područja i njihove unutarnje podjele na polja i grane uz pripadajuće klasifikacijske oznake. Sustavu znanja pripada i knjižničarstvo te se ubraja u znanstveno područje društvenih znanost (pod 5. rednim brojem). Pripada polju informacijskih i komunikacijskih znanosti (5. 04.), znanstvene grane knjižničarstvo te nosi klasifikacijsku oznaku 5. 04. 03. (NN 118/2009).

Sustav znanja je društvena kategorija i zahvaća sva područja ljudskog djelovanja i života te istražuje čovjeka, prirodu, rat, mir, prehranu, sport, religiju, ateizam i ostalo. Svi aspekti su predmet znanstvenog istraživanja a dobiveni rezultati određuju smjer društvenog razvitka (Milat 2005, 9, 10). Znanost i znanje nije isto razvijeno u svim dijelovima svijeta te nije jednako svima dostupno. Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) zalaže se za ravnopravnu dostupnost znanja s mogućnošću jednake uključenosti u njegovo stvaranje i nadogradnju znanosti. Stoga je na konferenciji za Znanost za dvadeset prvo stoljeće: Preuzimanje novih zadaća (*Science for the Twenty- First Century: a New Commitment*) 2000. godine, u suradnji s Međunarodnim vijećem za znanost (ICSU) potpisana *Deklaracija o znanosti i korištenju znanstvenih spoznaja (Declaration on Science and the Use of Scientific Knowledge)*. Teži se smanjenju nepravedne raspodjele dobara i znanja među siromašnim i bogatim državama uz omogućavanje svim ljudima jednaku dostupnost znanstvenih istraživanja te poštivanje ljudskih prava, etičnosti s ciljem povećanja dobrobiti društva. Deklaracija sadrži četiri cjeline:

- Znanost za znanje; znanje za napredak
- Znanost za mir
- Znanost za razvoj
- Znanost u društvu i znanost za društvo (UNESCO 2000)

Zelenika (2004) navodi načine promatranja sustava znanja kroz hijerarhijski i razinski, globalno ili makro no uvijek objedinjavajući znanstvena područja koja su sastavljena od znanstvenih polja, a dijele se na znanstvene grane sačinjene od znanstvenih ogranaka te kolegija (Zelenika 2004, 38). Oraić Tolić (2022) smatra da takvo razmišljanje o znanosti navedeno kroz jasne podjele među granama u današnjem načinu proizvodnje znanja i znanosti više nisu primjenjiva te ne uspijevaju pružiti uvid u društveni i pragmatični kontekst. Nadalje, smatra da su postojeće grane znanosti kompleksije od jednog pojma koji ih označava i da nisu dovoljne za definiranje jedne discipline. Predlaže da se u 21. stoljeću uvede interdisciplinarna definicija znanosti sastavljena od ostalih disciplinarnih vizura, uključujući metodologiju, spoznajne teorije te sociologiju i retoriku znanosti (Oraić Tolić 2021, 99, 01).

Pojam znanosti definiran je od strane mnogih znanstvenika no zajednička značajka svih definicija očituje se u stvaranje novih znanja čineći ih dostupnim svima. Podjele unutar znanosti omogućuju bolju preglednost i unapređivanje pojedinih elemenata. Knjižničarstvo čini granu

znanosti i u svom radu knjižničari primjenjuju nova znanja dobivena znanstvenim istraživanjima.

3. Znanstvenici i oblikovanje radova

Znanstvenici pridonose razvoju znanosti dolazeći do novih spoznaja i čineći ih dostupnim svim zainteresiranim pojedincima. Europska komisija prepoznala je potrebu za definiranjem statusa znanstvenika te 2005. godine donosi preporuke sadržane u *Europskoj povelji za istraživače i Kodeksu o novačenju znanstvenika (The European Charter for Researchers The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers)*, o potrebama jačanja uloge znanstvenika i znanstvenika radi povećanja količine znanja i rasta produktivnosti. Inovacijska snaga, znanstveni i tehnološki razvoj Unije jačala bi europsku konkurentnost te pridonijela poboljšanju kvalitete života i socijalnoj sigurnosti (The European Charter for Researchers The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers 2005). Potpisnici *Povelje* su mnogi instituti, zavodi, agencije, sveučilišta i druge institucije zemalja Europske Unije, čiji je rad vezan uz zapošljavanje i rad znanstvenika, iz Hrvatske njih 38. Popis institucija koje su potpisale izjavu o prihvaćanju *Povelje* i *Kodeksa* moguće je pronaći na stranicama Europske komisija, Euraxess https://web.archive.org/web/20160303202057/http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/c_harterAndCode (Euraxess n.d.). U Hrvatskoj je na snazi *Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* iz 2022. godine. Pojašnjava obuhvat znanstvene djelatnosti koji uključuje temeljno i primijenjeno znanstveno istraživanje za područje društvenih i humanističkih znanosti. „*Temeljno znanstveno istraživanje* predstavlja eksperimentalni ili teorijski rad poduzet kako bi se stekla nova znanja o temeljnim načelima fenomena i vidljivih činjenica bez izravne tržišne primjene. *Primijenjeno znanstveno istraživanje* predstavlja industrijsko istraživanje, eksperimentalni razvoj ili njihovu kombinaciju.“ Nadalje, uključuje i industrijsko znanstveno istraživanje usmjereno na stjecanje novih i usavršavanje postojećih znanje i vještina pridonoseći tako razvoju novih procesa, proizvoda ili usluga. *Eksperimentalno znanstveno istraživanje* stječe, oblikuje, kombinira i koristi postojeća znanstvena, tehnološka, poslovna znanja i vještine (NN 119/22). *Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* je usklađen s OECD-ovim (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) dokumentom iz 2002. godine u kojem su grupirana istraživanja društvenih i humanističkih znanosti kroz temeljna istraživanja i primijenjena istraživanja. *Temeljna istraživanja* bave se proučavanjem društvenih

procesa i njihovim utjecajem na ekonomski razvoj dok *primijenjena istraživanja* pokušavaju istražiti i predvidjeti utjecaj tih procesa na društvene trendove. *Eksperimentalan razvoj* koristi metode testiranja i njima pokušava istražiti ponašanja i utjecaj u društvenim i etičkim skupinama (OECD 2022). Pojma znanstvenika definiran je prema međunarodno priznatoj definiciji *Frascati OECD-a*, u *Kodeksu o novačenju znanstvenika*. Njime su znanstvenici osobe profesionalno uključene u proces istraživanja i razvoja čijom primjenom stvaraju nova znanja i proizvode koja koriste društvenom napretku (*Europska povelja za istraživače i Kodeks o novačenju znanstvenika* 2011), dok je u *Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* znanstvenik naveden kao „osoba sa stečenim akademskim stupnjem doktora znanosti odnosno magistra znanosti te osoba upisana na doktorski studij“ (NN 119/22).

Razvoj inovacija izravno utječe na rast konkurentnosti gospodarstva i cjelokupnog društva. Stoga je važno učvrstiti ulogu znanstvenika u društvu te pokušati približiti njihov rad javnosti i zainteresirati mlade za sudjelovanje u stvaranju novih znanja. Pokušava ih se motivirati za nastavak obrazovanja u tim poljima kroz upoznavanje s programima i projektima popularne znanosti. Za prijenos rezultata i postignuća važna je komunikacija (Antičić 2013) koja se odvija putem objave radova. Dostupni su znanstvenicima, stručnjacima i široj zajednici. Silobrčić (2003) navodi da znanstvena istraživanja karakterizira stvaranje novih spoznaja koja nisu otprije poznata. Stoga se taj cjelokupni proces ubraja u kreativne djelatnosti (Silobrčić 2003, 20, 165).

Silobrčić (2003) donosi i „podjelu prema kojoj se radovi dijele na više vrsta:

- Izvorni znanstveni članak (Original scientific paper)
- Stručni članak (Professional paper)
- Prethodno priopćenje (Preliminary communication)
- Pregledni članak (Review)
- Izlaganje sa znanstvenih skupova (Conference paper)“ (Silobrčić 2003, 18)

Razvojem znanosti i dolaskom do novih saznanja znanstvenici utječu na razvoj same znanosti ali i cjelokupnog društva. Stoga, šira zajednica znanstvenika pokušava razvijati svijest kod pojedinaca o važnosti znanstvenog djelovanja te mladima približiti načine dolaska do informacija. Svjesni da budućnost društva ovisi o mladima, uključuju ih u projekte čime žele pobuditi interes za njihovo daljnje bavljenje znanosti.

Ranije u radu navedeno je da prema *Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama* knjižničarstvo tvori dio sustava znanosti, dok *Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* definira potrebni stupanj akademskog obrazovanja za

bavljenje znanstvenim radom. *Pravilnikom* su propisani uvjeti za rad na radnom mjestu knjižničara, prema kojima je potrebno završiti diplomski studij iz područja informacijskih i komunikacijskih znanosti i položiti stručni ispit. Zadovoljavanjem tih dvaju uvjeta stječe se temeljno stručno zvanje za radno mjesto knjižničara (NN 107/21). Stoga je mali broj onih knjižničara koji se odlučuju na daljnje školovanje i ostvaruju status znanstvenika. Prema statističkim podacima i pokazateljima uspješnosti narodnih knjižnica za 2022. godinu, zaposlenika na radnom mjestu knjižničara u ekvivalentu punog radnog vremena je 725,7 osoba od koji 33 ima završen poslijediplomski stručni ili znanstveni studij (Nacionalna i Sveučilišna knjižnica u Zagrebu 2022). Prema navedenim podacima vidljivo je da knjižničarstvo čini dio znanosti, no za obavljanje knjižničarskog posla potrebno je završiti diplomski studij te položiti stručni ispit čime se steče temeljno stručno zvanje. Knjižničari u svom radu primjenjuju poznate spoznaje u provođenju programa i aktivnosti. Stručni radovi sadrže poznate činjenice koje pridonose razvoju određene znanstvene grane i polja znanosti radi unaprjeđenja prakse (Zelenika 2011, 279). Pisanjem takve vrste radova knjižničari čine poveznicu između knjižničarstva kao znanosti i knjižničarske struke. Prijenos informacija odvija se objavljivanjem više vrsta radova. U daljnjem dijelu rada bit će obrađene vrste znanstvenih i stručnih radova.

3.1. Znanstveni rad

U stvaranju znanstvenog rada sudjeluje jedan ili više autora. Oni objedinjuju dobivene znanstvene informacije o nekoj pojavi. Definiran je kao samostalni rad pojedinca ili grupe istraživača pridonoseći razvoju znanosti na temelju dobivenih rezultata znanstvenog istraživanja. O znanstvenom doprinosu odlučuje povjerenstvo ili recenzenti (Baban et al. 2002, 118). Važno je da rezultat istraživanja bude lako dostupan, stoga u društvenim i humanističkim znanostima časopisi imaju važnu ulogu. U njim se predstavljaju rezultati provedenih istraživanja što ih čini dostupnijim međunarodnim znanstvenim zajednicama (regionalnim i nacionalnim), akademskoj zajednici te ostaloj javnosti. Osnovne vrste publikacija su međunarodni časopisi, nacionalni časopisi, knjige te stručna i popularna literatura (Jokić, Lasić-Lazić 2015, 198, 203). Provedena istraživanja donose rezultate usklađene prema pravilima i teorijama izričaja. Oraić Tolić (2021) navodi podjelu na više vrsta znanstvenih radova:

- *Izvorni znanstveni članak* objavljuje se u primarnim znanstvenim publikacijama ili onima koje imaju taj status. Doprinosi struci sagledavajući postojeći problem iz drugog gledišta ili se bavi novom temom, koristi novu metodologiju, eksperiment ili tehnički izum. Prolazi proces recenzije i ocjenjivanja kvalitete sadržaja (Oraić Tolić 2021, 113).

- *Znanstvena bilješka ili prethodno priopćenje* daje pregled o istraživanju te iznosi nekoliko novih i bitnih znanstvenih informacija. S obzirom na to da nema cjelokupni sadržaj, čitaocu se ne pruža mogućnost provjere (Oraić Tolić 2021, 114; Baban et al. 2002, 119)
- *Pregledni članak* sažet je, jednostavan i kritički prikaz prethodnih istraživanja. Pruža uvid u problematiku, donosi raspravu na određenu temu te nudi rješenje ili nove pristupe u obliku duljeg znanstvenog teksta. Za njegovo pisanje urednici publikacije najčešće odabiru ugledne znanstvenike iz područja teme dobivenih rezultata istraživanja. Oni lako uočavaju važne podatke, pronalaze argumente pri donošenju zaključaka te uviđaju neriješena pitanja (Oraić Tolić 2021, 114; Silobrčić 2003,106).
- *Monografije*. Danas se pojavljuju u obliku *zbornika stručnih radova*. Mogu biti autorske i višeautorske publikacije koje temeljito i iscrpno analiziraju određene teme ili problematiku kroz provedeno istraživanje te se objavljuje u obliku kraće knjige ili duljeg članka. Odgovornost za cijelo djelo snosi grupa autora koji su autori samog djela. Kod knjiga u kojima je više od pet autora odgovornost snosi urednik. U zbornicima radova sa znanstvenih skupova objedinjeni su radovi s određenog skupa te objavljeni u obliku publikacije (Oraić Tolić 2021, 114; Jokić et. al. 2012, 22, 35).
- *Projekt ili studija* najčešće je istraživanje koje vlada, ministarstvo ili investitor naručuje a specijalizirana institucija obavlja pod znanstvenim nadzorom (Oraić Tolić 2021, 113-115).

Svaki objavljeni rad treba imati reference kojima se autor služio prilikom pisanja rada. Reference pomažu uredniku i recenzentu pri donošenju odluke o objavi rada te čine svojevrsan način znanstvene komunikacije. Popis literature na koju se autori pozivaju prilikom pisanja rada omogućuju i uvid u intelektualno okruženje autora te znanja i spoznaje temeljene na prethodno provedenim istraživanjima (Jokić 2005, 78).

Znanstveni rad olakšava prijenos novostečenih znanja. Njegova objava u časopisima čini ga lakše dostupnim svima zainteresiranima za rezultate dobivene provedenim znanstvenim istraživanjem. Postoji više vrsta znanstvenih radova. Nastavno, rad obrađuje etape nastanka znanstvenog rada do njegove objave u časopisu.

3.2. Objavljivanje rada

Nakon napisanog znanstvenog rada autorov cilj je njegova objava. Postoji više vrsta publikacija u kojima je moguće objaviti rad. Te publikacije su knjige, monografije, stručni ili znanstveni časopisi. Uz sređenu verziju rada šalje se i popratno pismo koje sadrži nekoliko rečenica upućenih uredniku o temi rada i autoru, ako nije poznat (Gačić 2017, 129, 130). Jakobović (2013) navodi da rad preuzimaju tzv. stručni suradnici koji ga potom pregledavaju i usklađuju rukopise. Njihova naobrazba je iz istog ili sličnog područja kojom se bavi rad, ili su bili članovi uredničkih timova (Jakobović 2013, 16).

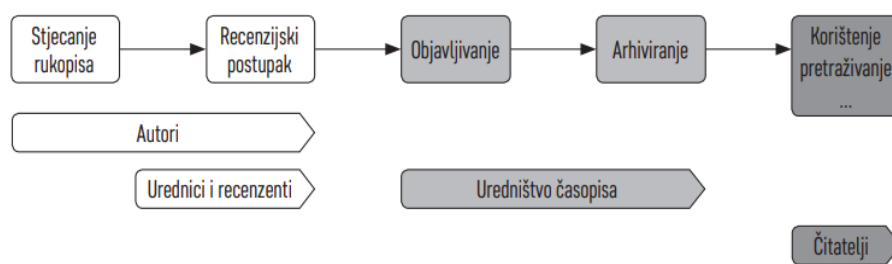
Znanstvene radove pregledavaju i uređuju tzv. stručni suradnici. Ako se pojave nejasnoće ili nedosljednost, s autorom se dogovara ispravak.

Nakon anonimnog recenzijskog postupka moguća su tri ishoda.

- Prihvaćen i objavljen u izvornom obliku
- Prihvaćen uz potrebne manje promjene
- Odbijen (Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić, Pološki Vokić 2010, 218).

Svaki odgovor potrebno je uvažiti i poraditi na ispravku, ako je potrebno.

Ako je u odgovoru navedena potreba za doradom djela, autor to treba shvatiti kao dobronamjernu sugestiju. Ispravci mogu podići kvalitetu rada te osiguravanju njegovo prihvaćanje. U slučaju situacije u kojoj je rad odbijen moguće je uložiti žalbu, no bolje je nastaviti s pisanjem rada i poboljšati ga (Gačić 2012, 156).

Slika 1. Proces od rukopisa do čitatelja znanstvenog članka (Pehar, Velagić 2015, [urn:nbn:hr:131:249457](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:hr:131:249457))

Navedena slika prikazuje faze kroz koje prolazi znanstveni članak od pisanja pa sve do njegovog objavljanja u znanstvenom časopisu. Cilj je informiranje javnosti o novim istraživanjima i spoznajama na određenom području. Cijeli proces pisanja i objavljanja članka pojašnjava Hebrang Grgić (2004) u svom radu. Navodi da znanstveniku treba do šest mjeseci

za proučavanje i stvaranje plana za pisanje članka. Po dovršetku odabire časopis kojemu će poslati članak te uredniku šalje kopiju koja se prosljeđuje recenzentu ili recenzentima (Hebrang Grgić 2004a). Dobivene primjedbe na rad autor treba ispraviti te tek tada rad ispunjava uvijete za objavu. Sadržajne promjene navedene su objektivno i autoru donose iskustvo koje može primijeniti pri pisanju budućih radova. U recenziji se ostvaruje znanstvena komunikacija između recenzenata koji su znanstvenici tog područja i autora znanstvenih članaka.

Izdavači mogu biti komercijalni nakladnici, poznate akademske institucije, nacionalne akademije ili instituti, vladine organizacije i manje znanstvene institucije. O njima ovisi reputacija i dostupnost časopisa. Ponekad se automatski smatraju kvalitetnijim oni časopisi čiji je izdavač institucija, nacionalna akademija ili institut. U slučaju kad je nakladnik sveučilište neke manje zemlje ili zemlje u razvoju, časopis se u znanstvenoj zajednici nalazi u nezavidnom položaju (Jokić 2005, 72, 73).

Pri odabiru časopisa za objavu rada autor treba promisliti te ovisno o rada odabirati onaj časopis koji se bavi istim ili sličnim temama. Urednik časopisa odabire između pristiglih radova one za koje smatra da svojim sadržajem mogu nadopuniti i proširiti područje kojim se časopis bavi. Autor bi donesenu odluku trebao prihvatiti kao objektivnu sugestiju od strane urednike te prema njoj usmjeravati daljnje aktivnosti spram rada. Osim po odabiru područja kojim se časopis bavi, treba obratiti pažnju i na reputaciju časopisa u znanstvenim i stručnim krugovima.

4. Uloga časopisa u znanstvenoj komunikaciji

Časopis je jedan od najboljih pokazatelja znanstvene komunikacija. U njemu se objavljuju nova znanja i rezultati istraživanja. Mogu biti u tiskanom i elektroničkom obliku ali oba imaju isti cilj: doći do korisnika informacija i drugih znanstvenika. Aparac- Jelušić (2015) navodi da su oni nezaobilazan prostor za razmjenu ideja i znanja te nam omogućuju uvid u rasprave koje vode daljnjim stručnim i znanstvenim razradama (Aparac-Jelušić 2015, 182). Temeljen na vrednovanju, uređivanju i brzom razmijeni sadržaja, kroz povijest izlaženja ostaje nepromijenjen gotovo 350 godina, prilagođavajući urednički i nakladnički rad razvoju informacijsko-komunikacijskih tehnologija (Pehar i Velagić 2015, 93). Formalna komunikacija u znanosti, tako i u informacijskim znanostima, temelji se na časopisima. Oni su važno pomagalo pri bibliografskoj kontroli, pretraživanju informacija i njihov prijenos do korisnika. Objavom u časopisu, radova o novim spoznajama, omogućena je lakša komunikacija među znanstvenicima. Time su časopisi pokretači znanosti i ispunjavaju svoju svrhu (Žugaj, Dumičić,

Dušak 2006, 279, 292). Objavom radova nastaje znanstvena komunikacija koja pridonosi poboljšanju znanstvene spoznaje.

Planiranje istraživanja velik je izazov zbog potrebe usuglašavanja istraživačkog programa te razvoja istraživanja pri provedbi. U njemu se postavljaju pitanja i pokušava se tim pitanjima doći do spoznaja. Kvaliteta znanstvene komunikacije ovisi o rezultatima provedbe tih dvaju uvjeta te o dostupnosti i korištenju informacija prilikom njihovog rješavanja (Roosendaal i Geurts 1997). Mackenzie Owen (2007) razlikuje dva načina znanstvene komunikacije. Jedan oblik čine konferencije i članci u časopisima koji prenose usvojene informacije, stoga su ograničeni na neposredne sudionike. Dok znanstveni časopisi spadaju u drugi način znanstvene komunikacije. Oni su medij za razmjenu izvornih znanstvenih rezultata putem kojih se šire novo dobivene spoznaje (Mackenzie Owen 2005). Time se stvara znanstvena komunikacija kojom se prenosi znanstveno znanje presudno za napredak znanosti. Ta razmjena znanstvenih informacija unutra sustava znanosti čini cilj znanstvene komunikacije. U tom dinamičnom sustavu znanstvenici dolaze do informacija dobivenih iz srodnih istraživanja koje mogu primijeniti u svom radu (Vrana 2011). Cijeli proces odvija se putem znanstvenih i stručnih časopisa. Oni su osnova za razmjenu znanstvenih ideja i informacija koje postaju dostupne ostaloj javnosti. Kroz njih se informacije produciraju, konzumiraju i diseminiraju (Romić i Mitrović 2017). Znanstvenik prihvaća odgovornost za rezultate znanstvenog istraživanja objavljanog u obliku članka te dostupnog i vidljivog (Vrana 2018) svim zainteresiranima. Bez obzira na oblik u kojem časopis izlazi, tiskani ili elektronički, on je jedan od nositelja znanstvene komunikacije. Tematska usmjerenost časopisa ukazuje na vrijednosti i smjer razvoja profesije, polja istraživanja, utjecaj određene skupine znanstvenika, zastupljenost tema te zrelost stručne i znanstvene zajednice (Aparac- Jelušić 2015, 183). Osim navedenog procesa istraživanja, važan element znanstvene komunikacije čine razmijene ideja i informacija putem formalnih i neformalnih mreža znanstvenika. Koriste se za prikupljanje, razmjenu i stvaranje vlastitih te pronalazak podataka ostalih znanstvenika u svrhu pohranjivanja i čuvanja. Mrežno okruženje doprinijelo je većoj vidljivosti rezultata istraživanja dok su tradicionalni oblici znanstvene komunikacije, znanstvene publikacije i časopisi još uvijek dominantniji. Objavom rezultata istraživanja ono može biti osporavano ili potvrđeno od strane ostalih znanstvenika (Stojanovski 2015, 55). Time znanstvena komunikacija zaživi. S obzirom na to da svaki znanstvenik svoje istraživanje želi učiniti javno dostupnim, najbolji alat za to je objava u znanstvenom časopisu koji je dostupan zainteresiranoj publici te omogućuje prepoznatljivost autora, u području njegovog djelovanja. Hebrang Grgić (2004) navodi Oppenheima, da

znanstvenici objavljuju članke u znanstvenim časopisima kako bi njihove ideje bile prepoznate kao njihovo intelektualno vlasništvo te da mogu napredovati u karijeri (Hebrang Grgić 2004b).

Sudionici znanstvene komunikacije kvalitetnim izvršenjem svojih zadaća omogućuju korištenje i primjenu radova objavljenih u znanstvenim časopisima. Postojanost i dugotrajnost objavljenog sadržaja časopisu daje obilježje fizičkog nosioca informacija. Time je ujedno i važan dio znanstvene komunikacije jer omogućuje dostupnost informacija svim zainteresiranima za određeno područje. Komentiranjem, provjerom točnosti te daljnjim istraživanjima objavljenih tema od strane drugog znanstvenika dolazi do pokretanja znanstvene komunikacije.

4.1. Recenzijski postupak i problemi postupka

Recenziju može dati svaki pojedinac kao svoj osobni doživljaj djela. Postupak objave rada u stručnim i znanstvenim časopisima te urednički rad nije se mnogo mijenjao kroz povijest. Da bi do objave članka došlo, potrebno je proći faze u kojima važnu ulogu ima recenzent kojeg odabire urednik. Mnogi knjižničari obavljaju uredničke poslove i sudjeluju u recenzijskom postupku, ovisno o području kojim se bave. U knjižničarskim časopisima, stručni i znanstveni radovi, prije objave u publikacijama prolaze postupak recenzije. Recenzija je jedan od procesa koji se događa prije objave članka. Autor dobiva povratnu informaciju o znanstvenom i stručnom radu, čime se valorizira određeno djelo. Recenzija sagledava tvrdnje i rezultate navedene u djelu te analizira sadržaj (Žugaj, Dumičić, Dušak 2006, 322). Karakteristika tog procesa je kritička i objektivna ocjena rada kao cjeline. U recenzijskom postupku ističu se dobre strane rada, a one slabe se navode u obliku sugestije. Ako postoje primjedbe na rad on se dostavlja autoru na doradu (Gačić 2017, 132,133). Vrana (2011) proširuje definiciju pojašnjavajući da se postupak vrednovanja naziva recenzijski postupak te uključuje neovisne stručnjake. Njime se dobiva uvid u kvalitetu pristiglih članaka i olakšava uredniku odabir onih koji će biti objavljen u časopisu (Vrana 2011). Svaki rad prolazi postupak recenzije. Broj recenzenata se razlikuje ovisno o vrsti časopisa. Prskalo i Jenko Miholić (2015) navode da izvorni znanstveni rad recenziraju dva neovisna recenzenta, domaći i međunarodni, dok jedan recenzent vrednuje stručne radove (Prskalo i Jenko Miholić 2015, 278). Uz objavu rada i postupak recenzije vežu se i određeni problemi. Vrana (2018) smatra proces objave sporim, nedosljednim, skupim i zastarjelim. Ističe i moguću pristranost urednika pri odabiru teme te cenzuru pri objavi radova koji donose nove zaključke i narušavaju one već ustaljene i

prihvaćene na tu temu (Vrana 2018). Moguće je da recenzent prepozna autora rada po stilu pisanja i temi područja kojim se rad bavi. Stoga bi urednik trebao imati na raspolaganju veći broj recenzenata (Vrana 2011). Hebrang Grgić (2015) i Jokić (2005) slažu se da je problem recenzije i recenzenata vrlo izražen u zajednicama s malenim brojem stručnjaka određenog područja. Ondje se gubi objektivnost recenzenata koji su upućeni u istraživanja drugih kolega, mogu prepoznati stil pisanja te prate njihov rad. Tu je veća vjerojatnost pojave subjektivnosti procjene u recenzentom postupku. Vjeruje se da će recenzenti poštovati temeljna etička načela no treba uzeti u obzir da se neće možda svi držati tih načela (Hebrang Grgić, 2015, 8 i Jokić 2005, 75). Raos (2015) kao glavni problem navodi činjenicu da se pisanje recenzija nigdje ne uči, a za njeno pisanje treba posjedovati specifična i opća znanja te da se recenzija ne smije koristiti za promociju svoga rada (Raos 2015).

Sudjelovanje u recenzijskom postupku donosi ugled u struci stoga mnogu žele da ih uredništvo odabere. Knjižničari koji su stručnjaci u svom području rada sudjeluju u recenzijskom postupku te za njega ostvaruju bodove koji omogućuju stjecanje viših zvanja u struci propisanih *Pravilnikom*. Bodove ostvaruju i urednici časopisa. Naveden problemi za urednike, recenzente i autore ne umanjuju važnost u procesu objave rada u časopisima, već potiče zajednicu da osvijesti probleme te pokušaju pronaći rješenje. Većina navedenih problema subjektivnog su karaktera, etičnih i moralnih obilježja urednika koji odabire recenzente i samog recenzenta koji vrednuje članak te se na njega ne može utjecati donošenjem pisanih uputa i propisa. Zadatak urednika je pronaći recenzenta koji će svoj posao obaviti objektivno, kvalitetno i savjesno.

5. Stručni radovi

Razmjena znanja, osim znanstvenih radova, vrši se i preko stručnih radova. U njihovom stvaranju sudjeluju autori koji svoje iskustvo žele podijeliti svim zainteresiranim te olakšati dolazak do ideja koje omogućuju poboljšanje radnih aktivnosti. Stručne radove čine stručni članci, stručni prikazi, izvještaji, udžbenici i knjige. Najvažniji je stručni članak kojeg recenzent kategorizira kao stručnog, a odnosi se na primjenu u praksi postojećih spoznaja donesenih znanstvenim istraživanjima (Gačić 2017, 29) te će o njemu više govora biti u daljnjem dijelu rada. Istu podjelu donosi i Oraić Tolić (2021) no nadodaje i recenziju kao vrstu stručnih radova koja sadržava čvrstu strukturu te donosi vrijednosnu procjenu (Oraić Tolić 2021, 116). U radu ranije obrazložen je pojam recenzije i uloge koju zauzima u znanstvenoj komunikaciji te njena važnost za znanstvenike i stručnjake koji se odlučuju na objavljivanje radova u časopisima.

5.1. Stručni članci

Dobro informirani stručnjaci nositelji su društvenog razvoja, stvaranja bogatstva i napretka u društvu. Potrebno je temeljiti obrazovanje na načelu rješavanja problema pronalazeći najbolje odgovore zasnovane na slobodno iznošenim argumentima. Poticanje učenika i studenata na zanimanje za znanost, kroz obrazovanje, omogućuje stjecanje vještina i potrebnog znanja za rješavanjem otvorenih pitanja te razvoj kritičkog razmišljanja (Silobrčić 2003, 207, 208). U mnoštvu znanja potrebno je razlučiti potrebne informacije za njihovu brzu obradu i razvrstavanje. Uspješnim posredovanjem i korištenjem informacija postaje se informacijski stručnjak (Lasić Lazić 1996, 78). Nove rezultate istraživanja potrebno je javno objavljivati da budu dostupni svim zainteresiranima, uključujući i stručnjake tog područja, kako bi ih mogli kritički procijeniti (Leščić, Dizdar, Jaklinović prema Prichardu, 2014, 118), provjeriti te ga koristiti u svojim radovima (Martek, Tomljenović, Udiljak Bugarinovski 2014, 5). Stručni članci objavljuju se u stručnim časopisima. Unaprjeđuju praksu neke znanosti i struke elaborirajući i koristeći otprije poznate rezultate i spoznaje te pojašnjavaju i rješavaju određene teme i probleme vezane uz područje kojim se bave (Gačić 2001, 17 i Zelenika 2011, 280). Stručni članci informativan su način njihove primjeni u praksi (Oraić Tolić 2021, 115) što i je njihova svrha. Većina članaka temelji se na sekundarnim podacima sadržavajući ideje ili preporuke o njihovoj primjeni te razrađuju rezultate istraživanja, no mogu sadržavati i rezultate primarnih istraživanja. Time proširuju postojeća znanja (Silobrčić 2003, 20, 21). Radovi se klasificiraju u stručne ili znanstvene ovisno o njihovom sadržaju obrađene teme. Stručni radovi mogu primjenjivati metodologiju poput znanstvenih no to ih ne čini znanstvenim radom. Znanstveni doprinos je najbolje razgraničavanje i ocjenjivanje njegove valjanosti (Baban et al. 2002,117).

Koristeći rezultate znanstvenih istraživanja te njihovom primjenom u praksi stručnjaci razvijaju i proširuju svoja temeljna znanja. Iskustvo dobiveno iz provedenih aktivnosti te oblikovano u pisani rad može služiti za razmjenu ili dolazak do ideja koje će biti korištene za poboljšanje pružane usluge. Čitajući stručne radove čitatelj postaje mogući provoditelj sličnih aktivnosti jer postoji vjerojatnost da će u njima pronaći inspiraciju te ih primijeniti u izvornom ili prilagođenom obliku u svome radu.

6. Knjižničarski časopisi na području Republike Hrvatske

S područja knjižničarstva u Republici Hrvatskoj objavljuju se znanstvenostručni i stručni časopisi te glasila, bilteni i glasnici. Služe za prijenos znanja te razmjenu iskustava i informiranje. Dostupni su u otvorenom pristupu dok su neki indeksirani i u više baza. U ovome poglavlju donosi se popis uz kratki prikaz znanstveno- stručnih, stručnih časopisa i biltena koji su na raspolaganju hrvatskim knjižničarima za čitanje objavljenih članaka i potencijalnu objavu vlastitih radova.

6.1. Znanstveno- stručni časopisi

U znanstveno- stručne časopise u Republici Hrvatskoj ubrajaju se Vjesnik bibliotekara Hrvatske, Libellarium, Informatologia te Knjižničar/ka. Zajedničko im je da objavljuju znanstvene i stručne članke koji podliježu anonimnom recenzijskom postupku te im se može besplatno pristupiti na stranicama časopisa. S ciljem poticanja jačanja komunikacije i razmjenu informacija među kolegama i šire, svi časopisi žele zadržati razinu kvalitete koju su imali od prvog broja izlaženja.

6.1.1. Vjesnik bibliotekara Hrvatske (VBH)

Slika 2. Naslovnica Vjesnika bibliotekara Hrvatske preuzeto:
<https://izdanja.hkdrustvo.hr/casopisi/vbh> Pristupljeno: 23. travnja 2023.

Vjesnik bibliotekara Hrvatske je kao stručni časopis u suradnji Hrvatskog knjižničarskog društva i IFLA- e 1949. godine. Objavljuje znanstvene i stručne radove iz područja

knjižničarstva i informacijskih znanosti o struci, povijesti knjižnica, ulozi knjižničara te problemima iz prakse (Živković. n.d. "Povijest", Hrvatsko knjižničarsko društvo, i Nove smjernice za autore", n.d. Vjesnik bibliotekara Hrvatske). Vjesnik bibliotekara Hrvatske dugo je bio jedini časopis o knjižničarskoj struci u Hrvatskoj. Objava radova teorijske ili praktične prirode odraz su stavova, mišljenja i rada knjižničara u Hrvatskoj (Barbarić, Hebrang Grgić i Horvat 2007). Danas je profiliran u znanstveni časopis s domaćim i međunarodnim ugledom, indeksiran u više baza (Scopus, Library and Information Science Abstracts – LISA, Library, Information Science & Technology Abstracts – LISTA i Central & Eastern European Academic Source (CEEAS)). Autorima se ne naplaćuje objavljivanje radova, a pronaći ih se može u otvorenom pristupu ("Nove smjernice za autore", n.d. Vjesnik bibliotekara Hrvatske i Hebrang Grgić, 2018). Svi prijavljeni znanstveni i stručni članci prolaze recenzijski postupak u kojem sudjeluje jedan do dva anonimna recenzenta. Format časopisa ostao nepromijenjen od početaka izlaženja do danas te i dalje služi za razmjenu i prenošenje informacija te komunikaciju na polju knjižničarstva i informacijskih znanosti u Hrvatskoj („O časopisu“, n.d. Vjesnik bibliotekara Hrvatske i Pehar, 2022).

6.1.2. *Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti*

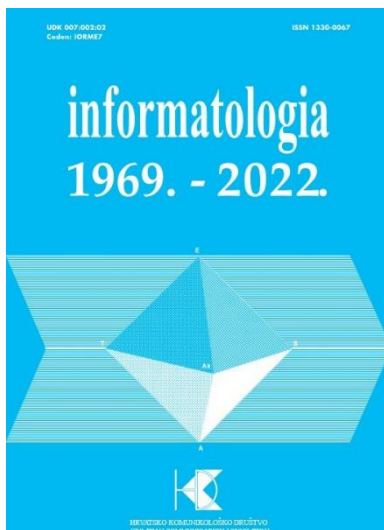

Slika 3. Naslovnica časopisa Libellarium, Svezak 13, Br. 2 preuzeto: <https://morepress.unizd.hr/journals/index.php/libellarium> Pristupljeno: 23. travnja 2023.

Znanstveno- stručni časopis Libellarium objavljuje Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru i Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, u elektroničkom obliku. Izvorni i pregledni znanstveni članci, prethodna priopćenja, stručni članci te prikazi

knjiga sadržajno obrađuju teme s područja informacijskih i srodnih znanosti (“Libellarium: časopis za istraživanje u području informacijskih i srodnih znanosti“ n.d.). Članci prolaze objektivni, anonimni recenzijski postupak s dva recenzenta, a objava članka se ne naplaćuje (Libellarium n.d. “Prijave priloga“). Urednica navodi da je smjer časopisa nepromijenjen od samih početaka uz veću zastupljenost tema informacijskih znanosti, dok međunarodno uredništvo pridonosi prepoznatoj kvaliteti časopisa (Lakuš, 2021).

6.1.3. Informatologija

Slika 4. Naslovnica časopisa Informatologia Preuzeto: <https://hrcak.srce.hr/informatologia>
Pristupljeno: 23. travnja 2023.

Znanstveno- stručni časopis Informatologia objavljuje znanstvene i stručne radove iz područja informacijskih i komunikacijskih znanosti. Radovi prolaze slijepi recenzijski postupak s dva, najčešće domaća recenzenta. Na Hrčku se mogu pronaći poveznice za sve radove koji se nalaze se u otvorenom pristupu (“Informatologia“ n.d.), a časopis je indeksiran u Scopusu (Mitrović, 2013). Komunikologija 1969. godine postaje zasebna znanost, znanost o komuniciranju, temeljena na teoriji komunikacije. Strukturalizacijom širi svoj opseg te uključuje znanost o informacijama i time tvori novu znanost (Plenković, 2022). Nastavno novonastalim promjenama 1969. godine počinje izlaziti znanstveni časopis pod nazivom Informatologia Jugoslavica. Objavljuje ga Hrvatsko komunikološko društvo u Zagrebu na hrvatskom i engleskom jeziku (Hrvatska enciklopedija 2021. “Informatologija“).

6.1.4. Knjižničar/ka

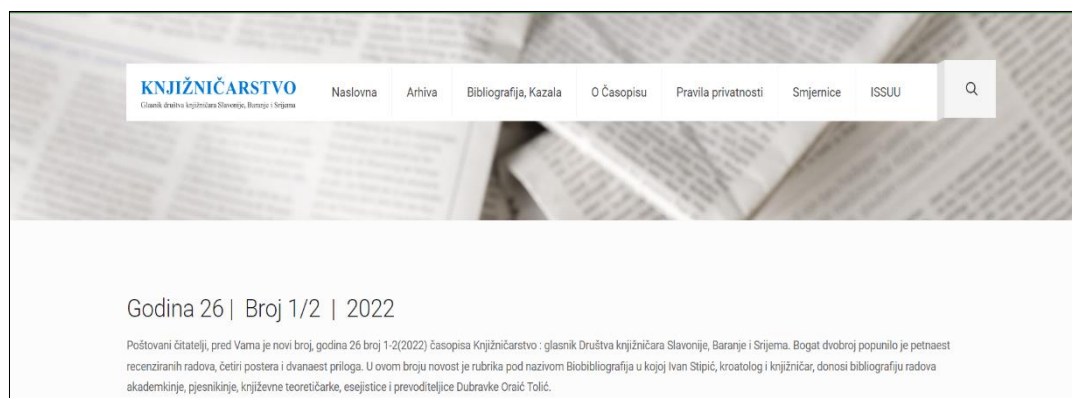
Slika 5. Naslovnica časopisa Knjižničar/ka God. 13. 2022. Preuzeto: <https://hrcak.srce.hr/knjiznicar-ka>
Pristupljeno: 23. travnja 2023

Znanstveni i stručni e- časopis pod nazivom Knjižničar/ka objavljuje Knjižničarsko društvo Rijeka od 2009. godine. Cilj mu je promovirati rad svih vrsta knjižnica te razmjenjivati iskustva knjižničara čime dolazi do jačanja međuknjižnične suradnje i poboljšanja hrvatskog knjižničarstva (Zalokar, 2019 i “O časopisu“ n.d. Knjižničar/ka). Izlazi jednom godišnje, podijeljen u dvije rubrike obuhvaća stručno- znanstveni dio s recenziranim radovima te obavijesni dio s prikazima, crticama, osvrtima o programima i projektima (“Upute za prijavu prijedloga“ n.d. Knjižničar/ka).

6.2. Stručni časopisi

Stručne časopise u Republici Hrvatskoj objavljuju knjižničarska društva s određenog regionalnog područja. U njih se ubrajaju: Časopis Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema, zatim Svezak Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te Kontekst Knjižničarskog društva Varaždinske županije. Glavna namjera im je razmjena iskustva, projekata i interesa radi popularizacije knjižničarstva među sugrađanima s područja županije iz koje časopis dolazi, ali i cjelokupne Hrvatske.

6.2.1. Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema

Slika 6. Naslovnica novog broja časopisa 2022. preuzeto: <https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/2022/10/20/godina-26/> pristupljeno: 23. travnja 2023.

Časopis Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema objavljuje stručne i znanstvene radove iz područja informacijskih znanosti dva puta godišnje u elektroničkom obliku. Obuhvaća široko polje kulturoloških tema i radovi prolaze dvostruki anonimni recenzijski postupak ("Povijest časopisa" n.d. Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema). Cilj je razmjena iskustava, istraživanja, programa i projekata s područja cijele Hrvatske, uz veću pozornost usmjerenu na slavonsko- baranjsko knjižničarstvo ("Nova knjižničarstvo" n.d. Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema).

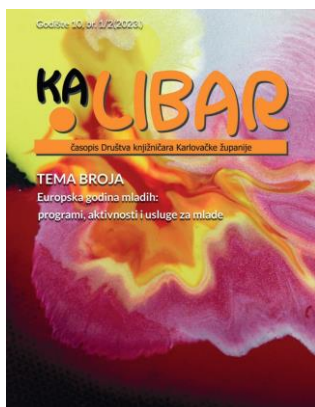
6.2.2. Časopis Svezak

Slika 7. Naslovnica časopisa Svezak 24/2022 preuzeto: <https://library.foi.hr/dbook/cas.php?B=1&item=S02110&godina=2022&broj=00024> Pristupljeno: 23. travnja 2023.

Stručni časopis Svezak izlazi jednom godišnje te donosi teme vezane za Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja iz područja kulture i informacijskih znanosti, polja knjižničarstva (Časopis Svezak n.d. "Svezak"). Danas izlazi u tiskanom i elektronskom obliku u kojem su članci, stručni radovi, prikazi i informacije popraćeni ilustracijama i fotografijama da bi pobudili veći interes kod šire zajednice vezan uz događaje u njihovom okruženju ("Uredništvo časopisa" 1999. Svezak 1. i Svezak n.d "Izdavačka djelatnost").

6.2.3. Kalibar

Slika 8. Naslovnica broja 1/2 2023. časopisa Kalibar, preuzeto: <http://www.dkkz.hr/upute-autorima/> pristupljeno: 23. studenog 2023.

Časopis Kalibar pokreće 2003. godine Društvo knjižničara Karlovačke županije radi promicanja i unaprjeđenja stručnog rada u knjižnicama županije u kojoj Društvo djeluje. U tiskanom obliku izlazi do 2018. godine nakon koje kreće s e- izdanjem (Kalibar n.d. "Uputa za autore") Od broja 1/2 (2023.) postaje recenzirani stručni časopis te se može pronaći na Hrčku (Graša, 2023), a radovi prolaze postupak dvostruke anonimne recenzije za znanstvene i stručne radove te objavljuje i pregledne radove (Kalibar. n.d. "Uputa za autore").

6.2.4. Kontekst

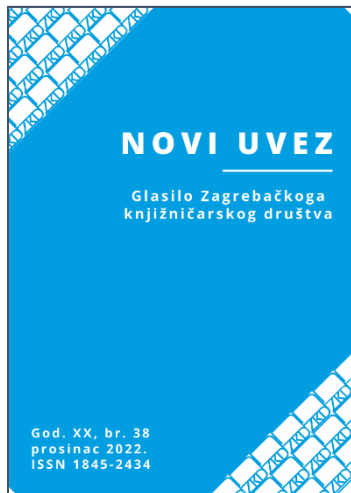
Slika 9. Naslovnica prvog broja e- časopisa Kontekst, preuzeto: <http://pubweb.carnet.hr/kdvz/galerija/kontekst-2/> pristupljeno: 23. travnja 2023.

Knjižničarsko društvo Varaždinske županije 2015. godine pokreće e- časopis Kontekst koji se bavi radovima iz područja knjižničarstva, informacijskih i komunikacijskih znanosti te kulture (Kontekst. n.d. "Kontekst e- časopis"). U uvodnom dijelu prvog broja navedena je mogućnost uključenja svih zainteresiranih knjižničara uz naglasak na djelatnike s prostora Varaždinske županije. Izlazi jednom godišnje u Mjesecu hrvatske knjige te objavljuje stručne radove, priloge, prikaze, osvrte, obavijesti i informacije (Hajdani, 2015).

6.3. Glasila

Glasila izlaze u sklopu knjižničarskih društva ili ustanova. Radovi prolaze recenzijski postupak, najčešće od strane urednika. Cilj glasila je isti kao i kod ostalih publikacija, razmjena iskustava, ideja i provedenih događanja među kolegama s ciljem jačanja knjižničarske struke.

6.3.1. Novi uvez

Slika 10. Naslovnica glasila Zagrebačkog knjižničarskog društva. Preuzeto: <https://hrcak.srce.hr/noviuvez> Pristupljeno: 23. travnja 2023.

Novi uvez, glasilo Zagrebačkog knjižničarskog društva (ZKD), objavljuje se dva puta godišnje u elektroničkom izdanju. Izvorni znanstveni i stručni članci prolaze jednostruku slijepu uredničku recenziju, dok radovi koji nisu kategorizirani objavljuju se u kategoriji “ostalo“. Izlazi od 2003. godine (Novi uvez. n.d. “O časopisu“), a cilj mu je ostao nepromijenjen. Jačanje struke i povećanje svijesti o njoj važnosti kod knjižničara. Predstavljanjem aktivnosti postojećih članove žele potaknuti upis novih (Seiter- Šverko 2003).

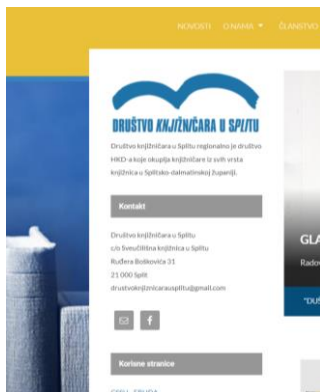
6.3.2. HKD Novosti

Slika 11 Prvi broj časopisa HBD Novosti. Preuzeto: <https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1694> Pristupljeno: 23. travnja 2023.

Na inicijativu tadašnje predsjednice Hrvatskog društva bibliotekara, Aleksandre Horvat, 1994. godine pokrenute su HKD Novosti te se u uvodu prvog broja navodi odgovornost struke prema članovima i javnosti koji imaju pravo na dostupnosti informacija, uz naglašenu potreba jačanja svijesti o važnosti knjižnica u javnosti (Čonč, Franić, Stropnik 2015 i Horvat 1994). Informacije iz polja knjižničarstva okupljaju te ih čine dostupnima na jednom mjestu s posebnim naglaskom na IFLA- u i EBLIDA, te domaće i inozemne skupove (HKD Novosti n.d. “O HKD novostima“).

6.3.3. Glasnik Društva bibliotekara Split

Slika 12. Naslovna stranica Glasnika Društva knjižničara u Splitu. Preuzeto: https://dkst.hr/?page_id=887 Pristupljeno: 17. prosinca 2023.

Društvo knjižničara u Splitu objavljuje Glasnik Društva bibliotekara Split u tiskanom i elektroničkom obliku (Društvo knjižničara u Splitu. n.d. “Impresum.“) te objavljuje stručne i znanstvene radove i ostale vrste radova iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti. Svi radovi prolaze recenzijski postupak te lekturu (Društvo knjižničara u Splitu. n.d. “Upute autorima“ n.d. Pristupljeno: 23. travnja 2023. https://dkst.hr/?page_id=503).

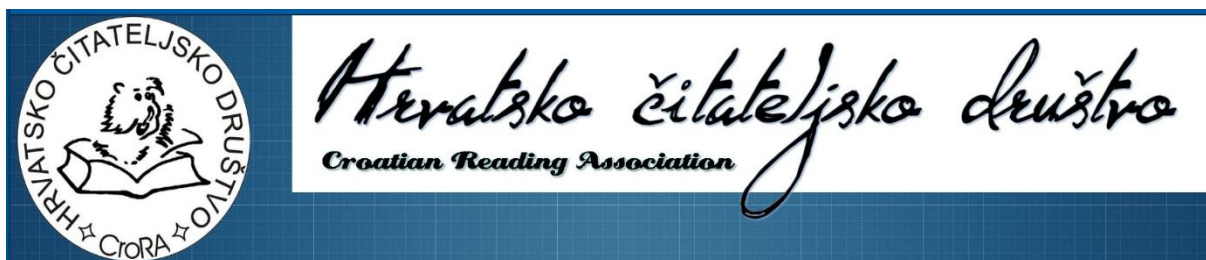
6.3.4. Glas NSK

Slika 13. Naslovnica broja iz 2022. Glas NSK. Preuzeto: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/GLAS_NSK_e_izdanje_broj_18.pdf Pristupljeno: 23. travnja 2023.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, od 2010. godine objavljuje Glas NSK koji se bavi temama vezanima uz kulturu, knjižničarstvo i ostala područja informacijskih znanosti. Radovi donose teme o projektima, izložbama, digitalizaciji knjižničnih zbirki te raznolike novosti vezane uz struku (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Hrvatskoj. n.d. "Glas NSK."). Nakon kraće stanke, časopis ponovno izlazi 2017. te dobiva svoju elektroničku inačicu. Svrha ostaje ista, prijenos informacija vezanih za aktivnosti i postignuća Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (Pšenica, 2017).

6.3.5. Glasilo HRČAK

Slika 14. Naslovna stranica glasila HRČAK. Preuzeto: <http://hcd.hr/publikacije/hrcak/> Pristupljeno: 3. svibnja 2023.

Glasilo Hrčak ime je dobio akronimom naziva društva što je ujedno i ime životinje poznate po skupljanju i pohrani hrane, uspoređujući osobinu životinje s navikama čitatelja koji čitanjem savladavaju naslove pročitanih knjige (Maštrović 1992). Izlazi dva puta godišnje ili kao dvobroj uz stanku objavljivanja od 1993. do 1996. godine (Hrčak. n.d. "Hrčak: časopis Hrvatskog čitateljskog društva.>").

7. Napredovanje u struci

Ovisno o željama i afinitetima autora različiti su motivi pisanja i objavljivanja radova. Znanstveni radovi služe za prenošenje novih spoznaja široj zainteresiranoj zajednici dok oni stručni objavljuju rezultate primijenjenih stečenih znanja. Odabir publikacije u kojoj se rad objavljuje utječe na njegovu vidljivost i čitanost jer nisu obilježja svih publikacija ista. Razlikuju se prema periodičnost i vijeku izlaženja, području kojim se bave te vrstama i broju radova objavljenih u njima. Nemaju svi časopisi jednak recenzijski postupak, niti popularnost i čitanost (Stojanovski 2015, 56). Kroz godine formira se hijerarhija među časopisima. Ona se

oblikuje putem čimbenika učestalosti citiranosti objavljenih radova u radovima drugih autora, uključujući i samocitiranje, tijekom određenog razdoblja. Smatra se da oni časopisi s više citiranih radova imaju kvalitetniji sadržaj te da su njihovi recenzenti vrhunski stručnjaci određenog znanstvenog područja (Hebrang Grgić 2004). Svaka struka ima hijerarhiju među publikacijama određenog znanstvenog područja. Stoga se radovi objavljeni u jednoj publikaciji smatraju vrjednijima od onih objavljenih u drugoj publikaciji. Autori radova sami odabiru časopis kojem šalju neobjavljeni rad (Gačić 2017, 129). Prestižni i ugledni časopisi su oni s dugom tradicijom postojanja, većom vidljivošću urednika ili uredništva, objavom kvalitetnih radova usmjerenih prema daljnjem razvoju područja kojim se bave. Stoga odabir časopisa u kojemu se objavljuje rad izravno utječe na odjek teme u zajednici te na ugled i važnost samog autora (Vrana 2011). Stoga, je autorima radova važno u kojem će časopisu biti objavljen njihov rad. Osim što objava rada donosi i pospješuje zastupljenost teme, kojom se autor bavi, njome se ostvaruju i uvjeti za napredovanje. Vrana (2011) prenosi Christensona koji takav sustav priznavanja samog znanstvenika i utjecaj na njegovu karijeru smatra korisnim za cjelokupnu zajednicu. Znanstveniku daje motiv za nova istraživanja, a dobiveni rezultati omogućuju svim zainteresiranim osobama dolazak do novih spoznaja i informacija (Vrana prema Christensonu 2011). Razlozi takvog napredovanja primjenjivi su i na stručnjake. Oni nove znanstvene spoznaje prilagođavaju zajednici te ih uključuju u aktivnosti koje provode. Sažimanjem i opisivanjem njihove primjene u svakodnevnom radu nastaju stručni radovi. Pisanje stručnih radova važno je zbog praktične i teorijske primjene znanstvenih djela te pridonosi razvoju društva ali i samih autora radova. Svi znanstvenici, profesori i intelektualci započeli su svoje karijere pisanjem stručnih radova. Stoga, se autori pisanjem stručnih radova educiraju te osposobljavaju za moguće daljnje usavršavanje te nastavak objavljivanje znanstvenih radova (Zelenika 2011, 276 i 277). Prenesena znanja u oblik pisanog rada autoru donose ugled u struci te zastupljenost tema koje smatra bitnima i potrebnima za jačanje struke. No, *Pravilnik* propisuje zadovoljavanje potrebnih kriterija za stjecanja viših stručnih zvanja u struci, gdje objavljivanje radova ima važnu ulogu u ostvarenju tih uvjeta.

7.1. Motivi knjižničara za učenje i napredovanje

Uvjeti za rad na radnim mjestima knjižničarskog tehničara, knjižničarskog suradnika i knjižničara regulirana su *Pravilnikom* iz 2021. godine NN 107/2021 koji sadrži propisano potrebno formalno obrazovanje za zapošljavanje. Nakon položenog stručnog ispita zaposlenik

stječe temeljno stručno zvanje kojim obavlja knjižničnu djelatnost. No, ponekad djelatnici žele usavršavati svoja znanja i motivirani su za daljnje učenje. Kod knjižničara volja za daljnjim učenjem može biti potaknuta željom za jačanjem ugleda struke što rezultira povećanjem kvalitete pružane usluge. Osim formalnog obrazovanja potrebno je imati dodatne interese te sudjelovati kroz više aktivnosti. U razgovorima s kolegama, na stručnim skupovima, organiziranim tečajevima učenja, istraživanjima i pratiti stručnu literaturu (Horvat 2009, 26). Sa psihološkog aspekta o učenju piše Andrić (2001) u knjizi *Samostalno učenje* gdje navodi da je u tom procesu potrebno imati jasan cilj učenja i biti spreman za primanje informacija. Uz motiviranost za učenje lakše je izabrati informacije i razlučiti što je korisno i najpogodnije (Andrić 2001, 88). Motivaciju za učenjem spominju Gopalan i et. (2017) u svom radu govoreći o poticaju određenog ponašanja kojim se zadovoljava unutarnja želja za vanjskom nagradom (Gopalan i et. 2017). Unutarnju želju spominje i Jakšić (2003) kad definira da je ona motivacija učenja planskog i namjernog pamćenja nadopunjavajući dotadašnje spoznaje. Navodi ideju Abrahama Maslowa o humanističkoj teoriji motivacije učenja te govori da ljudi njome zadovoljavaju svojih šest potreba: za sigurnošću, osjećajem pripadnosti, estetikom, samoaktualizacijom, razumijevanjem i ugledom (Jakšić 2003). Osim motivacije postoje i vrste učenja o koje spominje Europska komisija te ih definira kao formalno, neformalno i informalno učenje. Skupnjak i Tot (2019) prenose te definiciju u kojima je formalno učenje namjerno, pruža ga ustanova te se za njega dobije certifikat. Neformalno učenje razlikuje se utoliko što se događa namjerno, nije organizirano od strane ustanove te se za njega ne dobije potvrda. Informalno učenje proizlazi iz svakodnevnih aktivnosti na poslu ili u privatnom vremenu (Skupnjak i Tot 2019). Stoga, ovisno u kakvoj se okolini knjižničar nalazi, razvijat će se njegov profesionalni i osobni potencijal te kompetentnost. Njeno jačanje ovisi o raspoloživim vještinama, sposobnosti i znanjima pojedinca (Horvat 2009, 8). Kompetentnost je mješavina znanja i razumijevanja dobivenim formalnim obrazovanjem i opažanja u društvenom kontekstu, uz sposobnost primjene kod pojedinca. Razvija se vježbom i učenjem a time dolazi do veće sposobnost izvršavanja zadataka (Barbarić 2009 60,61). Jedino uz sustavnu i trajnu izobrazbu i usavršavanje samih knjižničara moguće je poticati učenja u širem društvu (Maštrović 2009, 19).

Osim želje za usavršavanjem i jačanjem svojih kompetencija knjižničarev motiv može biti i stjecanje viših stručnih znanja u struci. Propisan je Pravilnikom a o njemu će više govora biti u daljnjem dijelu rada.

7.2. Stjecanje viših stručnih zvanja u knjižničarskoj struci

Pravilnik je donesen u rujnu 2021. godine, objavljen u Narodnim Novinama (NN 107/21) te je dostupan na stranicama Ministarstva kulture i medija <https://min-kulture.gov.hr/izdvojeno/izdvojena-lijevo/kulturne-djelatnosti-186/knjiznicna-djelatnost-361/zvanja-u-knjiznicnoj-djelatnosti/526> (Ministarstvo kulture. n.d. “Zvanja u knjižničnoj djelatnosti“). Novim *Pravilnikom* donesene su promjene u nazivima temeljnih stručnih zvanja u knjižničnoj struci. Tako je radno mjesto pomoćnog knjižničara preimenovano u knjižničarskog tehničara, knjižničar postaje knjižničarski suradnik te diplomirani knjižničar mijenja naziv u knjižničara. Utvrđuju se uvjete i za stjecanje viših stručnih zvanja: višeg knjižničarskog tehničara, višeg knjižničarskog suradnika, višeg knjižničara te knjižničarskog savjetnika. Novost novog *Pravilnika* je i mogućnost stjecanje viših stručnih zvanja knjižničarskom tehničaru i knjižničarskom suradniku (NN 107/21). Slanje zahtjeva za stjecanje viših stručnih zvanja moguće je ispunjenjem dva uvjeta. Pet godina rada u knjižničarskoj struci od položenog stručnog ispita, prvi je uvjet za stjecanje viših zvanja a on je za sva zvanja isti te drugi uvjet koji se ostvaruje kroz doprinos knjižničarskoj struci. Njega čine:

„– unaprjeđenje stručnog rada u knjižnici i knjižničnom sustavu što uključuje knjižnično poslovanje, postupanje s građom i izvorima informacija, rad s korisnicima, suradnju s ustanovama i organizacijama te obrazovne i promotivne aktivnosti

- rad na projektima i programima
- cjeloživotno obrazovanje i učenje
- objavljivanje stručnih i znanstvenih radova te doprinos unapređivanju stručne i znanstvene komunikacije“ (NN 107/21).

U Prilogu *Pravilnika* pod nazivom *Mjerila* nalazi se tablični prikaz grupa sa sadržanim propisanim brojevima minimalnih bodova za svako temeljno stručno zvanje koje je potrebno zadovoljiti. Tablica se sastoji od sedam dijelova:

1. Unaprjeđenje stručnog rada u knjižnici i knjižničnom sustavu
2. Rad na projektima i programima
3. Cjeloživotno učenje i obrazovanje
4. Objavljivanje radova i uređivanje publikacija
5. Predavanja i srodni poslovi
6. Rad u knjižničnim udrugama u srodnim kulturnim, obrazovnim i znanstvenim tijelima

7. Priznanja i nagrade

Minimalni broj bodova za doprinos knjižničarskoj struci za **stručno zvanje višeg knjižničarskog tehničara** obuhvaća najmanje 100 bodova iz najmanje dvije bodovne skupine. Za **zvanje viši knjižničarski suradnik** potrebno je ostvariti najmanje 250 bodova iz najmanje tri bodovne skupine dok je za **zvanje viši knjižničar** zahtjev moguće uputiti nakon stečenih najmanje 500 bodova iz najmanje četiri bodovne skupine. **Zvanje knjižničarski savjetnik** postaju osobe koje zadovolje kriterije on najmanje 800 stečenih bodova iz najmanje pet bodovnih skupina.

Četvrta skupina Mjerila za vrednovanje doprinosa za napredovanje u knjižničarskoj struci odnosi se na objavljivanje radova i uređivanje publikacija. Sastoji se od sedamnaest točaka koje se odnose na stručne i znanstvene publikacije te je vezeno za objavljivanje radova u njima ili sudjelovanju u procesima objavljivanja.

IV.	OBJAVLJIVANJE RADOVA I UREĐIVANJE PUBLIKACIJA		
1.	Stručni/znanstveni rad u recenziranom domaćem časopisu/publikaciji	40	
2.	Stručni/znanstveni rad u recenziranom međunarodnom časopisu/publikaciji	60	
3.	Stručna recenzirana monografija	100	
4.	Znanstvena recenzirana monografija	200	
5.	Bibliografija u sastavu druge publikacije	20	
6.	Bibliografija kao samostalna publikacija	30	
7.	Glavni urednik stručne ili znanstvene publikacije	40	U skupini IV. od propisanog ukupnog broja bodova za pojedino više zvanje, kandidat mora steći najmanje: 5 bodova za zvanje viši knjižničarski tehničar 25 bodova za zvanje viši knjižničarski suradnik 200 bodova za zvanje viši knjižničar 40 % bodova za zvanje knjižničarski savjetnik
8.	Urednik stručne ili znanstvene publikacije	30	
9.	Član uredništva stručne ili znanstvene publikacije	20	
10.	Urednik mrežnih stranica/društvenih mreža	25	
11.	Kraći stručni prilog/prikaz	5	
12.	Prijevod kraćeg stručnog/znanstvenog teksta (članak, intervju, upute i sl.)	10	
13.	Prijevod opsežnog stručnog/znanstvenog teksta	30	
14.	Recenzija stručnog ili znanstvenog članka, poglavlja u knjizi ili konferencijskog priopćenja	10	
15.	Recenzija stručne ili znanstvene publikacije	20	
16.	Kazalo u časopisu/publikaciji	20	
17.	Upute korisnicima u nalaženju knjižnične građe i izvora informacija	20	
	Ukupno moguće ostvariti bodova	680	

Slika 15. Četvrta skupina Mjerila, tablica preuzeta iz *Pravilnika* (NN 107/21)

Objavom stručnih ili znanstvenih radova u recenziranom domaćem časopisu/ publikaciji ostvaruje se 40 bodova, dok objava u recenziranom međunarodnom časopisu/ publikaciji donosi 60 bodova (NN 107/2021). Hebrang Grgić (2018) tu činjenicu povezuje s povećanjem interesa knjižničara za objavom radova u *Vjesniku Bibliotekara Hrvatske*. Nastavno tome bilježi se porast broja znanstvenih knjiga i članaka u VBH (Hebrang Grgić 2018).

7.3. Problemi postojećeg sustava napredovanja

Raznolikost publikacija u području knjižničarstva omogućuje knjižničarima objavljivanje radove prema njihovim interesnom području djelovanja. Ako im je cilj dolazak do potrebnih bodova kojima bi ostvarili više stručno zvanje, pri odabiru časopisa mogu se usmjeriti na one kojima ispunjavaju kriterije bodovanja. Literatura na temu napredovanja putem stručnih nije uvelike zastupljena stoga se u daljnjem dijelu poglavlja obrađuje napredovanje s pomoću znanstvenih radova. Obilježja su slična stoga se i kroz te primjere može promatrati napredovanja u struci ali i popratiti probleme takve vrste napredovanja.

Hebrang Grgić (2015) govori o hrvatskoj znanstvenoj zajednici kroz tri karakteristična elementa. Za prvu posebnost ističe hrvatski jezik koji smatra važnim za cjelokupnu, ne tako veliku, znanstvenu zajednicu. Spominje problem veće vidljivosti radova na engleskom jeziku, ali smatra da hrvatski autori trebaju nastaviti s njegovanjem hrvatskog jezika i nastavkom razvoja hrvatske terminologije. Druga specifičnost očituje se u problemu financiranja znanstvenih istraživanja te kao treću karakteristiku navodi nekomercijalne izdavače (znanstvene udruge, institucije, fakulteti..) kojima je cilj razmjena znanja i novih spoznaja te zaštita intelektualnog vlasništva, a ne zarada (Hebrang Grgić 2015). U posljednje vrijeme zastupljenost autora je češći slučaj. Pojedinac bi se trebao usmjeriti na kvalitetu rada a ne brojnost objavljenih radova. Nerijetko autori radova postaju zapamćeni zbog zastupljenosti u časopisima, takvo kvantitativno vrednovanje rada negativno utječe na stvaralaštvo. Kalkulacijom pri odabiru časopisa u kojem želi objaviti svoje radove, uz veću usmjerenost prema inozemnim časopisima, autor može dovesti do ugrožavanja domaćih časopisa. Moguć je negativan odraz na razvoj zajednice pojedine zemlje, pogotovo ako je ona malena i u pojedinim aspektima zastarjela i nerazvijena (Borš 2015, 245). Problem velike produkcije radova u svrhu napredovanja Marušići (2015) navode kao začarani krug. Smanjenje kriterija prilikom odabira časopisa te zanimanje za slabije časopise isključivo u svrhu objave radova rezultira pojavom nekvalitetnih informacije u zajednici time se gubi kriterij izvrsnosti (Marušić i Marušić 2015, 20, 22). O karakteristikama razvoja znanstvenog jezika, njegovog utjecaju na produkciju časopisa i radova govori i Zrinščak (2011) u svom radu. Zaključuje da razvoja nema bez znanosti, a znanosti bez časopisa. Financiranjem Ministarstvo kulture potiče i jača domaći časopisi. To je nužno zbog predstavljanja i veće vidljivosti hrvatske znanosti u međunarodnoj zajednici te očuvanja i razvoja hrvatskog znanstvenog jezika. Povećava se broj časopisa a time i potreba za objavljivanjem. Tako časopisi dobivaju 'praktičnu svrhu', a u recenzijskom postupku 70 %

radova bude odobreno. Stoga se Zrinščak pita smanjuje li se velikom produkcijom kvaliteta radova (Zrinščak 2011). Vrana (2011) također spominje neke probleme te se dotiče sustava napredovanja, elementa koji je ostao nepromijenjen. Potrebu objavljivanja radova u časopisima. Smatra da se kroz sustav napredovanja gubi kolegijalni odnos i stvara natjecateljsko ozračje. Slobodan pristup elektroničkim časopisima nije doveo do promjena u mogućnosti napredovanja. I dalje je za napredovanje ključan časopis u tiskanom obliku. Oni imaju i svoj elektronički oblik ali ne pruža potrebnu interaktivnost u pristupu sadržajima (Vrana 2011). Bačić i Siminiati Violić (2014) govore o potrebi da Hrvatska akademska zajednica pronade način za nagrađivanja i poticanje stručnjaka na znanstvena istraživanja s ciljem donošenja novih spoznaja, a ne da pišu i objavljuju radove zbog zadovoljavanja formalnih kriterija napredovanja. Brojem objavljenih radova u stranim časopisima mjeri se produktivnost. Potrebno je povećanje konkurentnosti domaćih časopisa u međunarodnim okvirima, čime bi im se podigla kvaliteta te bi radovi bili vidljiviji u međunarodnoj akademskoj zajednici (Bačić i Siminiati Violić, 2014, 28).

Iako se spomenuti primjeri odnose na napredovanje u znanosti, neki se zaključci svakako mogu prenijeti i na napredovanje u struci, samo su kriteriji napredovanja u struci propisani drugim dokumentima.

Novi *Pravilnik* donosi dvije velike promjene. Jedna se odnosi na promjene naziva temeljnih stručnih zvanja u knjižničnoj struci, dok druga promjena donosi mogućnost napredovanja knjižničarskih tehničara i knjižničarskog suradnika. *Pravilnikom* su pojašnjena dva uvjeta za stjecanja viših stručnih zvanja. Prvi je isti za sva temeljna zvanja a odnosi se na staž, potrebno je minimalno pet godina rada u struci. Ispunjenje drugog uvjeta očituje se kroz doprinos knjižničarskoj struci. Izračunava se putem tablice *Mjerila* koja se nalazi u Prilogu *Pravilnika*. Za svako temeljno zvanje propisan je minimalan broj bodova iz pojedinih skupina koje je potrebno ostvariti. Mogućnošću napredovanja knjižničarskih tehničara potiče se uključivanje svih stručnih zaposlenika u knjižnicama da svojim idejama i radom doprinose većoj kvaliteti usluga.

8. Istraživanje

U istraživačkom dijelu rada, prikazuju se rezultati provedenog istraživanja pod nazivom *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama*. Istraživanje je provedeno s pomoću online ankete u kojoj su pozvani sudjelovati svi stručni djelatnici narodnih knjižnica u Hrvatskoj s mogućnošću napredovanja. Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci, donesenim 2021. godine, uvedene su dvije veće promjene. Jedna od promjena odnosi se na nova nazivlja temeljnih zvanja, dok druga omogućuje napredovanje stručnim djelatnicima na mjestima knjižničarskih tehničara (prijašnji naziv pomoćni knjižničar) i knjižničarskim suradnicima (prijašnji knjižničar). Do tada je napredovanje samo bilo moguće djelatnicima na zaposlenim na mjestima knjižničara (prijašnji diplomirani knjižničar). Time se potiče veće uključivanje i sudjelovanje svih stručnih zaposlenika koji mogu pridonijeti jačanju i napretku struke.

Istraživanje iz 2019. godine pod nazivom *Znanstvenoistraživački rad i stalno stručno usavršavanje: percepcija hrvatskih knjižničara* (Žilić, Faletar Tanacković, Panian Selimić 2019) također se bavilo stavovima i razmišljanjima knjižničarima o stručnom usavršavanju (čitanje literature, sudjelovanje na skupovima i znanstveno istraživačkim radovima). Tada još nije bio donesen novi *Pravilnik* iz 2021. godine te su u istraživanju sudjelovali ispitanici koji su tada jedini imali mogućnost ostvarenja viših zvanja u struci, osobe zaposlene na radnom mjestu knjižničara, tada diplomiranog knjižničara. Istraživanje nije bilo ograničeno na jednu vrstu knjižnice, kao što je slučaj u ovom radu, nego su u njemu sudjelovali knjižničari zaposleni u svim vrstama knjižnica. Naglasak tog istraživanja je na znanstveno istraživačkim radovima i sudjelovanju ispitanika u istima bilo u ulozi autora ili ispitanika, dok je u ovom istraživanju naglasak na pisanju i korištenju stručne literature te sudjelovanja na stručnim usavršavanjima. Te dvije razlike, u uzorku ispitanika i cilju istraživanja, onemogućuju usporedbu rezultata.

Analiza istraživanja izrađena je deskriptivnom metodom. U radu je korištena nova terminologija temeljnih stručnih zvanja.

8.1. Ciljevi i svrha istraživanja

Cilj istraživanja je istražiti upoznatost stručnih djelatnika zaposlenih u narodnim knjižnicama Hrvatske s promjenama u *Pravilniku* te kakva im je motivacija i mogućnosti objavljivanja stručnih i znanstvenih radova u svrhu ostvarenja uvjeta za napredovanje u struci. Svrha istraživanja je doznati mišljenje stručnih djelatnika narodnih knjižnica o sustavu napredovanja u knjižničarskoj struci te koliko im njihova ustanova pruža mogućnosti za to ostvarenje.

8.2. Istraživačka pitanja

U radu su postavljena četiri istraživačka pitanja:

I1: Koliko su knjižničari upoznati s novim knjižničarskim nazivljem?

I2: Kakvo iskustvo stručni djelatnici imaju u izradi stručnih i znanstvenih radova?

I3: Što sve motivira knjižničare na objavljivanje stručnih i znanstvenih radova?

I4: Što motivira knjižničare na sudjelovanje na stručnim usavršavanjima (posljedično i na objavljivanje u konferencijskim zbornicima)?

8.3. Metodologija

U provedbi istraživanja korištena je metoda anketnog upitnika. Ta metoda prikupljanja podataka koristi se najčešća kad je potrebno prikupiti veliki broj podataka i ispitati određenu grupu ili populaciju ispitanika (Petr Balog, 2010, 150). Stoga se smatra da je za ovo istraživanje upravo upitnik najprikladnija metoda jer je potrebno obuhvatiti knjižničare zaposlene u narodnim knjižnicama na području cijele Hrvatske. Anketa prikuplja podatke o pojedincima ili društvenim skupinama na standardiziran način. Prije oblikovanja pitanja i mogućih odgovora treba se utvrditi kome je namijenjena i načini prikupljanja odgovora. Po završetku ankete analiza se vrši na temelju neposrednog uvida u rezultate anketiranih pojedinaca i donosi se analiza za društvenu skupinu (Lamza Posavec 2021, 117).

Upitnik je izrađen u online obliku putem obrasca Google Forms te je bio dostupan u razdoblju od 13. rujna do 28. rujna 2023. godine. Poziv na ispunjavanje upitnika poslan je svim matičnim

knjižničarima putem maila u kojem su zamoljeni da upitnik prosljede svim zaposlenima na stručnim radnim mjestima. Ukupno je pristiglo 433 odgovora iz ukupno 20 županija. Nažalost, odaziv djelatnika iz narodnih knjižnica Ličko-senjske županije nedovoljan je te neće biti dio analize rezultata ovog istraživanja. Naime, uloženi su dodatni trud prilikom prikupljanja odgovora iz te županije. Nakon poslanog podsjetnika svim narodnim knjižnicama unutar Ličko-senjske županije, knjižnice su dodatno kontaktirane i telefonskim putem. Svejedno je pristigao samo jedan ispunjeni upitnik što je nedovoljno da bi se smatralo reprezentativnim odgovorima za tu županiju pa je zbog toga isključen iz analize.

Dakle, analiza rezultata istraživanja u ovom radu obuhvatit će 432 valjana odgovora. Broj stručnih zaposlenika narodnih knjižnica (bez Ličko-senjske županije) u ekvivalentu punog radnog vremena, preuzetog iz tabličnog prikaza Statističkih podataka i pokazatelja uspješnosti narodnih knjižnica za 2022. godinu dostupno na stranicama Nacionalne i sveučilišne knjižnice iznos 1369,35 (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu 2022 “Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2022. godinu“).

U usporedbi s tim podacima, ukupan broj sudionika ankete čini 31,6 % ukupne populacije stručnih djelatnika zaposlenih u narodnim knjižnicama.

Potrebnu veličinu uzorka pri provođenju upitnika pojašnjava Petr Balog (2010) kroz primjer tablice Hernon i Altman. U njoj je prikazano da se na broj od 1000 ispitanika treba prikupiti veličina uzorka od 277 osoba, dok je na broj od 1500 veličina uzorka 305 (Petr Balog 2010, 151). Prema tim pokazateljima u ovom radu je prikupljen reprezentativan broj odgovorenih anketa jer uzorak stručnih djelatnika u narodnim knjižnicama ulazi u kategoriju broja od 1000-1500 osoba kojima je poslana anketa.

Potrebno je napomenuti da nisu svi ispitanici odgovorili na sva pitanja ali taj broj nije toliko velik da bi rezultirao većim odstupanjima koje bi utjecao na analizu rezultata. Ujedno, određena pitanja su ciljano postavljena i namijenjena stručnim djelatnicima s već stečenim višim stručnim zvanjima te je broj odgovora očekivano manji.

Upitnik je sastavljen od 40 pitanja od kojih se 6 odnosi na demografske podatke, a ostala 34 bave se glavnom temom ovog rada te je za odgovaranje trebalo izdvojiti 10-15 minuta. Sudjelovanje je bilo dobrovoljno i anonimno.

Postoji više vrsta pitanja koja čine sam upitnik. Najviše, njih 11, su dihotomna pitanja koja nude odabir između da ili ne. Zatim, pitanja s višestrukim ponuđenim izborom, u nekim slučajevima bilo je moguće odabrati samo jedan odgovor, dok se u nekima pružala mogućnost više odabira.

Likertova ljestvica korištena je u četiri pitanja s ponuđenim intervalima od 1 do 5, dok su dva pitanja omogućavala višestruk odabir uz dopisivanje odgovora, a samo je jedno pitanje isključivo bilo otvorenog tipa.

Anketa se može podijeliti na dva veća dijela. Slijedi prikaz i analiza rezultata.

8.4. Prikaz i analiza rezultata

Ankete pod nazivom *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama*, provedena je u razdoblju od 13. do 28. rujna 2023. godine. U njoj je sudjelovalo 433 stručna djelatnika narodnih knjižnica Hrvatske.

Prvi dio čini 6 pitanja o demografskoj strukturi ispitanika. Iz njih saznajemo dob, spol, stupanj obrazovanja, temeljno stručno zvanje, županiju u kojoj su zaposleni i duljina radnog staža ispitanika.

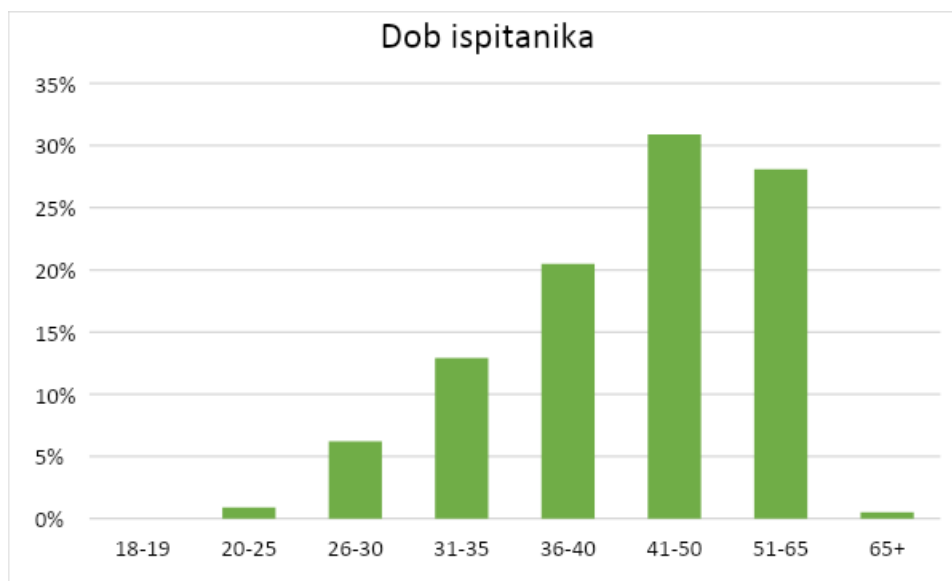
Drugi dio je zapravo i glavni dio istraživanja. Osmišljen da pruži odgovore na četiri istraživačka pitanja vezana uz objavljivanje i napredovanje u viša stručna zvanja knjižničara narodnih knjižnica Hrvatske. Prva skupina vezana je za upoznatost ispitanika s *Pravilnikom* iz 2021. godine i promjenama koje donosi. Upitnik u nastavku sadrži poglavlje pod nazivom Uvjeti stjecanja viših zvanja, putem kojeg se želi doznati koliko su ispitanici upućeni u uvjete potrebne za ostvarenjem viših zvanja. Dalje slijedi dio Iskustvo u objavljivanju, koje donosi podatke o objavljivanju stručnih i znanstvenih radova. Postavljena su pitanja o broju objavljenih radova, suautorstvu te kompetencijama potrebnima za objavu radova. U nastavku se želi doznati koju vrstu radova ispitanici najradije čitaju te koja ih je motivacija i koliko često odlaze na stručne skupove.

U daljnjem dijelu rada opisani su rezultati dobivenih podataka ispitanika ankete.

8.4.1. Rezultati demografskih informacija o ispitanicima

U prvom dijelu upitnika postavljena su pitanja koja daju sliku demografske strukture ispitanika. Ona nam donose podatke o dobi, spolu, stupnju obrazovanja, duljini radnog staža te o županiji u kojoj se nalazi narodna knjižnica, radno mjesto ispitanika.

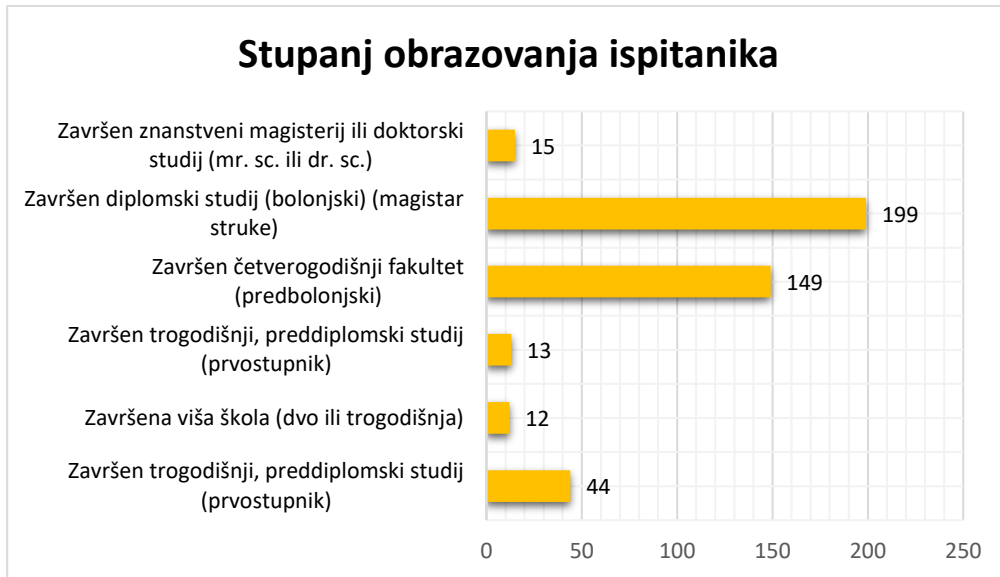
Tako iz njih saznajemo da je u istraživanju sudjelovalo 432 osobe, pri čemu iz ranije spomenutog razloga isključuje Ličko-senjsku županiju. Uvjerljivo najveći broj čine žene, njih 86,8 % (376) dok je 10,2 % (43) muškaraca odgovorilo na upitnik. O spolu se nije željelo izjasniti 3 % (13) osoba. Najveći broj ispitanika pripada skupini od 41-50 godina (30,7 % ili 133 osobe), dok s malom razlikom u broju ispunjenih anketa slijedi skupina od 51-65 godina (28,2 % ili 122 ispitanika). Osoba u dobi od 36-40 godina odazvalo se 20,3 % (88 sudionika), za njima slijede ispitanici 31-35 godina (13 % ili 56 osoba), te nakon njih skupina ispitanika od 26-30 godina (6,2 % ili 27 osoba). Mali broj, 4 djelatnika (0,9 %) je u skupini od 20-25 godina, dok je najmanje ispunjenih anketa pristiglo od osoba skupine 65+ (2 ili 0,4 %). Iz skupine 18-19 godina nije pristigao nijedan ispunjen upitnik što je i vidljivo na slici 17. Sudeći po godinama, to bi značilo da među ispitanicima nema onih koji su netom završili srednju školu te su eventualno zaposleni na radnom mjestu knjižničarskog tehničara.

Slika 16. Dob ispitanika

Slika 18. prikazuje stupanj obrazovanja ispitanika iz kojeg je vidljivo da najviše pristiglih odgovora na anketu stiglo od djelatnika sa završenim diplomskim (bolonjskim) studijem titulom magistra struke, njih 46 % (199). S 34,4 % (149) odgovora u istraživanju sudjelovale su osobe sa završenim četverogodišnjim fakultetom (predbolonjskim studijem). Djelatnici narodnih knjižnica sa srednjom školskom spremom istraživanju su se odazvali s 10,1 % (44) odgovorene ankete, dok je 3,5 % (15) osoba sudjelovalo sa završenim znanstvenim

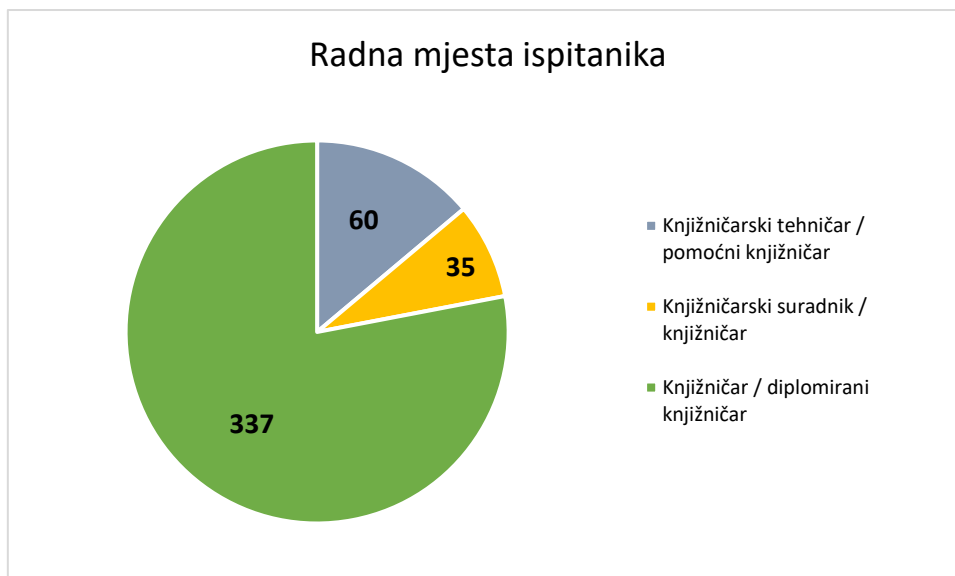
magisterijem ili doktorskim studijem. Mala je razlika u broju ispitanika sa završenim trogodišnjim, preddiplomskim studijem (prvostupnici), njih 3 % (13) i onih 2,7 % (12) ispunjenih anketa, osoba sa završenom višom školom (dvo ili trogodišnje studijem).

Slika 17. Stupanj obrazovanja ispitanika

Analiza rezultata istraživanja pokazuje da na radnim mjestima ne rade uvijek osobe prema završenom stupanju obrazovanja. Tako 40 % (14) osoba sa završenom visokom spremom rade na mjestima knjižničarskog suradnika, a imaju završen četverogodišnji studija 8,5 % (3) djelatnika i 31,5 % (11) sa završenim bolonjskim studijem, magistri struke. Ukupno 15 % (9) knjižničarskih tehničara ima visoku stručnu spremu. Četiri, 6,6 %, osobe sa završenim trogodišnjim studijem (prvostupnici) i 1,6 % (1) osoba sa završenom višom školom obavljaju poslove predviđene za osobe sa srednjom stručnom spremom, radno mjesto knjižničarskog tehničara. Jedna (2,8 %) ispunjena anketa stigla je od knjižničarskog suradnika sa srednjom spremom i knjižničarskog tehničara (1,6 %) sa završenim znanstvenim magisterijem ili doktoratom.

Najviše anketa ispunili su djelatnici zaposleni na mjestu knjižničara (78,2 % ili 337), zatim oni na radnom mjestu knjižničarskog tehničara (13,8 % ili 60) te knjižničarskih suradnika (8,1 % ili 35), rezultati su vidljivi u grafičkom prikazu slike 19.

Slika 18. Radna mjesta na kojima su zaposleni ispitanici

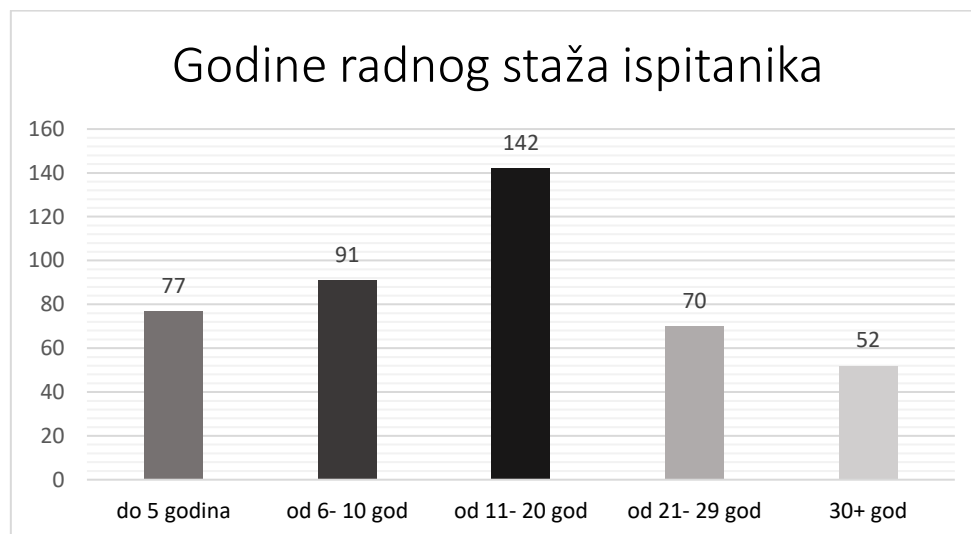
Kao što je već navedeno, odgovorene ankete stigle su iz svih županija Hrvatske, ali iz Ličko-senjske rezultati nisu pribrojani jer je pristigao jedan odgovor. Iz ostalih dvadeset županije, uključujući Grad Zagreb, pristiglo je dovoljno odgovorenih anketa.

- Bjelovarsko- bilogorska županija 75 %
- Brodsko- posavska županija 73,6 %
- Dubrovačko- neretvanska 8,1 %
- Grad Zagreb 27,5 %
- Istarska županija 27,4 %
- Karlovačka županija 27 %
- Koprivničko- križevačka županija 34,2 %
- Krapinsko- zagorska županija 14,2 %
- Međimurska županija 32 %
- Osječko- baranjska županija 30,4 %
- Požeško- slavonska županija 46,1 %
- Primorsko- goranska 39,5 %
- Sisačko- moslavačka županija 8 %
- Splitsko- dalmatinska županija 28,8 %
- Šibensko- kninska županija 21 %
- Varaždinska županija 23,5 %

- Virovitičko- podravska županija 32,7 %
- Vukovarsko- srijemska županija 41,4 %
- Zagrebačka županija s 25 %
- Zadarska županija s 56,7 %

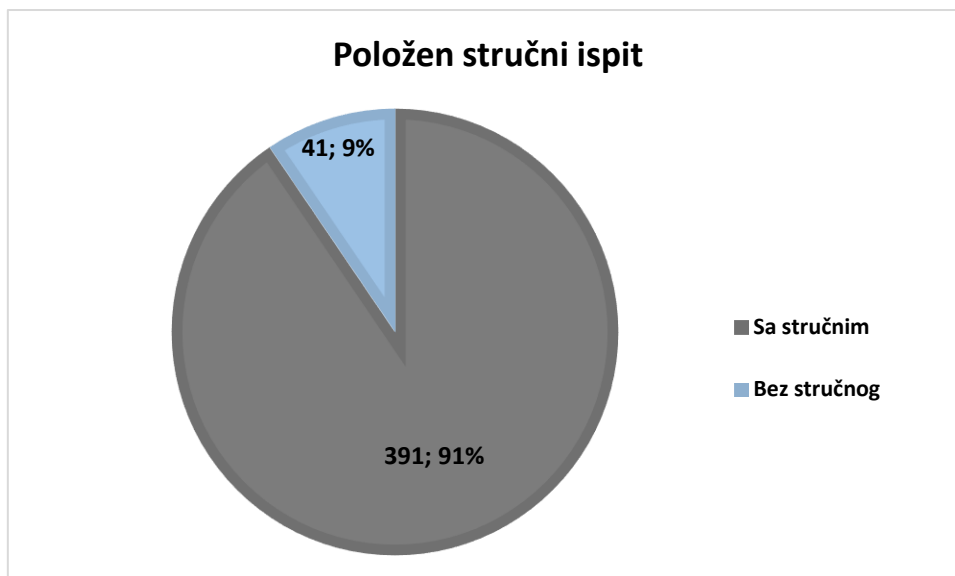
Najmanje ispunjenih anketa stiglo je od zaposlenika koje u narodnim knjižnicama rade više od 30 godina (12 %, 52 ispitanika), a najviše je ispunjenih upitnika je onih djelatnika koji su zaposleni 11-20 godina (32,7 %, 142 osobe). Između su oni koji rade u knjižnicama 6-10 godina (21 %, 91 djelatnika), 21-29 godina (16,5 %, 70 zaposlenika), nakon njih su još osobe koje imaju do 5 godina radnog staža (17,8 %, 77).

Najzastupljeniji su odgovori djelatnika koji rade od 11- 20 godina u knjižnici, njih 32,8 % (142). Zatim je stigao 21 % (91) ispunjeni upitnik onih s radnim stažom 6- 10 godina, nakon toga slijedi 17,8 % (77) ispitanika do 5 godina staža, 16,2 % (70) onih s 21- 29 godina rada u knjižnici i 12 % (52) onih s više od 30 godina provedenih radeći u knjižnici (vidljivo na slici 20).

Slika 19. Godine radnog staža ispitanika u knjižnici, kod ispitanika

Položen stručni ispit ima 90,3 % (391) ispitanih djelatnika narodnih knjižnica, dok njih 9,4 % (41) nema (vidljivo na slici 21.)

Slika 20. Broj ispitanika s položenim stručnim ispitom i onih bez položenog stručnog ispita

Od ukupnog broja onih koji nemaju položen stručni ispit većina, njih 28 ispitanika (66,6 %) radi u knjižnici do 5 godina. Petero (12 %) zaposlenika radi bez stručnog ispita 11-20 godina, a 3 osobe (7,3 %) su zaposlene u knjižnici 6-10 godina, dok 4 rade više od 30 godina bez položenog stručnog ispita. Samo jedna osoba (2,3 %) zaposlena u knjižnici 21- 29 godina nema položen stručni ispit. Prema radnim mjestima to je 28 knjižničara, 7 knjižničarska tehničara i 6 knjižničarskih suradnika.

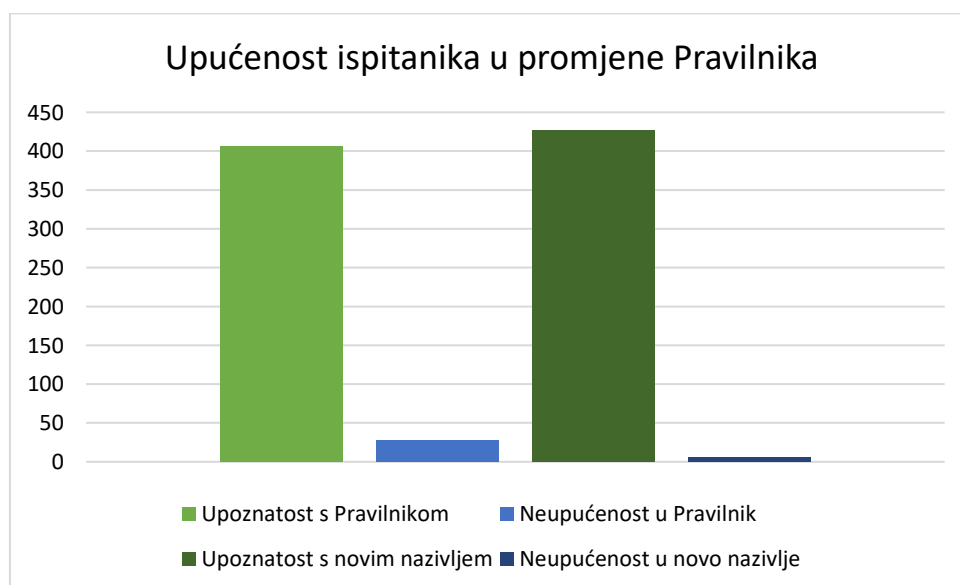
Prvi dio ankete sastoji se od šest pitanja koja pružaju demografske karakteristike o 432 ispitanika koja su sudjelovali u istraživanju pod nazivom *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama*. Analiza ne uključuje jedini ispunjeni upitnik iz Ličko- senjske županije jer nije pristigao dovoljan broj da uzorak bude primjenjiv na spomenutu županiju.

Najzastupljenija dob ispitanika je 41- 50 godina, a najrjeđi su oni s više od 65 godina. Nije pristigao ni jedan odgovor djelatnika od 18- 19 godina. U knjižnici rade najviše 11- 20 godina, a najmanje onih s više od 30 godina radnog staža. Uvjerljiva većina zaposlena je na radnim mjestima knjižničara, zatim knjižničarskih tehničara te knjižničarskih suradnika. Najviše je onih sa završenim diplomskim studijem (magistri struke) i onih sa završenim četverogodišnjim fakultetom (predbolonjskim). Na anketu je najmanje odgovorilo zaposlenika sa završenom višom školom i preddiplomskim studijem. Položen stručni ispit ima 90 % ispitanika.

8.4.2. Koliko su knjižničari upoznati s novim knjižničarskim nazivljem?

U nastavku analize rezultata istraživanja odgovorit će se na prvo istraživačko pitanje vezano za upoznatost stručnih zaposlenika s *Pravilnikom*, donesenim 2021. godine. Prema njemu došlo je do promjena nazivlja temeljnih stručnih zvanja te je pomoćni knjižničar promijenjen u knjižničarskog tehničara, knjižničar u knjižničarskog suradnika, a diplomirani knjižničar u knjižničara. Nazivlja za viša stručna zvanja knjižničara ostala su nepromijenjena.

Pravilnik iz 2021. godine popratilo je 93,7 % (406) ispitanika, dok broj onih djelatnika koji ga nisu popratili iznosi 6,2 % (26). Djelatnici narodnih knjižnica u velikoj većini upoznati su s promjenama nazivlja, što je potvrdilo njih 98,6 % (426 osoba) dok je, ostalih 1,4 % (6) ispitanika odgovorilo da nije upućeno u nastale promjena. Rezultate prikazuje slika 22.

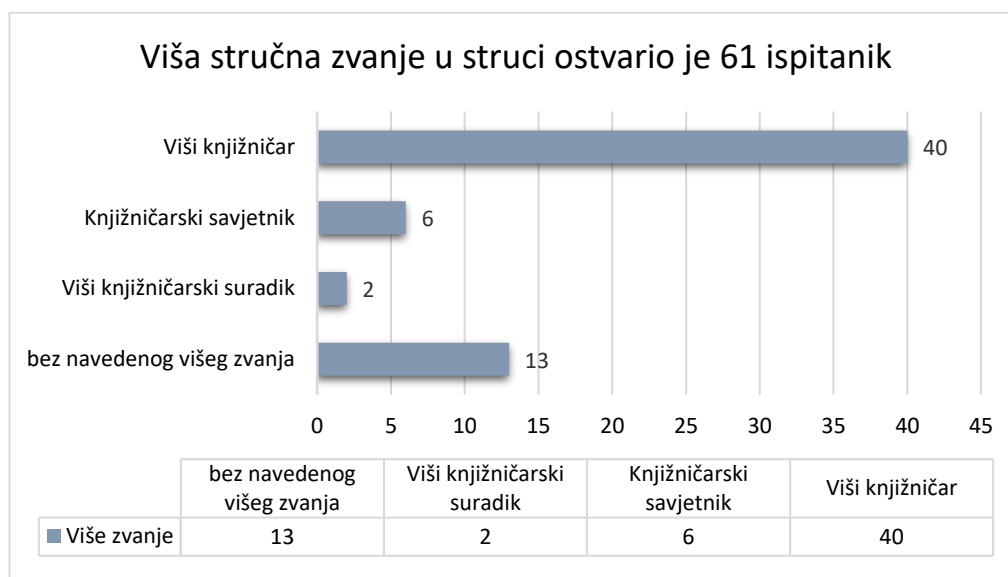

Slika 21. Upućenost ispitanika u novu terminologiju nazivlja radnog mjesta i u *Pravilniku*

Potrebni uvjeti za stjecanje viših stručnih zvanja propisani su unutra *Pravilnika*, tabličnim prikazom *Mjerila*. Tablica se sastoji od sedam skupina te svaka propisuje broj bodova koje je potrebno zadovoljiti da bi se steklo određeno više stručno zvanje.

Broj ispitanika koji su stekli viša stručna zvanja i sudjelovali u istraživanju je 14,1 % (61), od toga broja na pitanje o nazivu stečenog višeg zvanja odgovorilo je 78,6 % (48) ispitanika. Pokazalo se da je na upitnik odgovorilo 4,1 % (2) viša knjižničarska suradnika, 12,5 % (6) knjižničarskih savjetnika te 83,3 % (40) viših knjižničara. Od djelatnika s višim zvanjima samo

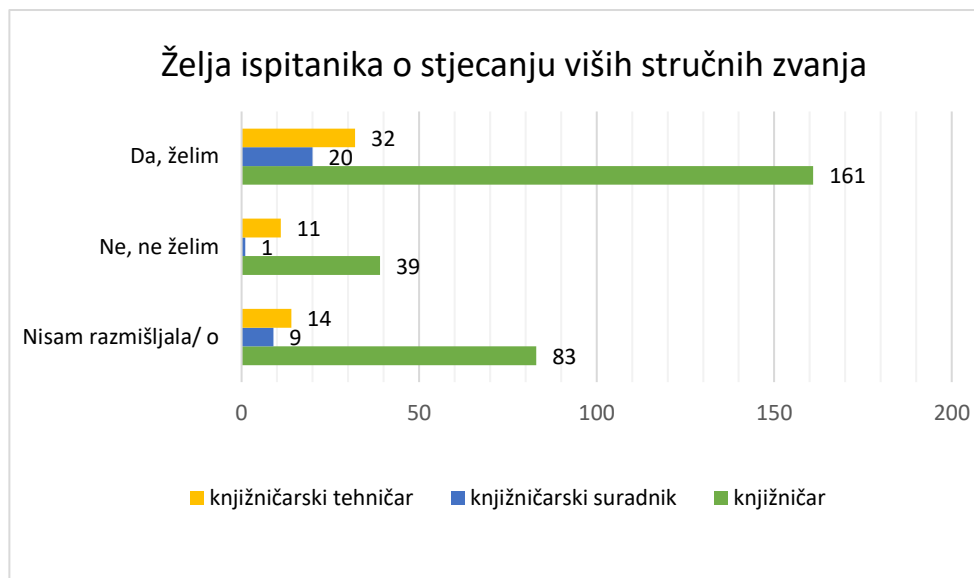
jedan (viši knjižničar) nema želju ostvarivanja uvjete u budućnosti za iduće napredovanje. Na anketu nije odgovorio nijedan viši knjižničarski tehničar. Vidljivo na slici 23.

Slika 22. Broj ispitanika sa stečenim višim zvanjima u struci

U anketi se 84,7 % (370) ispitanika izjasnilo da još nema stečeno više zvanje, a na pitanje o želji za njegovim ostvarivanjem u budućnosti 57,5 % (213) zaposlenika knjižnice odgovorilo je potvrdno, dok 28,6 % (106) djelatnika nije o tome još razmišljalo. Bez želje za napredovanjem je 13,7 % (51) ispitanika. Ispitanici koji su sudjelovali u odgovaranju na pitanja o višim stručnim zvanjima, zaposleni su na radnom mjestu knjižničarskog tehničara, njih 15,4 % (57), dok je na radnom mjestu knjižničarskog suradnika njih 8,1 % (30) zaposlenika, a 76,4 % (283) djelatnika zaposleno je na radnom mjestu knjižničara.

Od tog ukupnog broja ispunjenih anketa za određeno radno mjesto, u nastavku slijede rezultati. Želju za napredovanjem od zaposlenika na radnom mjestu tehničara ima njih 56,1 % (32), a od knjižničarskih suradnika njih 66,6 % (20) zaposlenika. Onih koji još nisu razmišljali o napredovanju a rade na radnim mjestima knjižničarskog tehničara je 24,5 % (14) djelatnika, dok od onih na radnom mjestu knjižničarskog suradnika je 30 % (9). Želju za napredovanjem nema 19,2 % (11) knjižničarska tehničara i 3,3 % (1) knjižničarska suradnika. Od broja zaposlenika na mjestu knjižničara, želju za napredovanjem ima 56,8 % (161) djelatnika koji žele steći više stručno zvanja. Od zaposlenika na radnom mjestu knjižničara 29,3 % (83) je onih koji još ne znaju žele li više stručno zvanje, dok je 13,7 % (39) onih koji nemaju želju za ostvarivanjem potrebnih bodova kako bi napredovali u struci. Prikaz na slici 24.

Slika 23. Želja ispitanika o stjecanju viših stručnih zvanja u budućnosti

Ispitanicima koji nemaju stečeno više stručno zvanje, a označili su da ga trenutno ni ne žele, upućeno je pitanje poluotvorenog tipa. Višestruki odabir s tri ponuđena odgovora te mogućnost upisa svog mišljenja. Ponuđeni odgovori su: Nemam uvjete za ostvarenje potrebnih bodova s 27,5 % (46) odgovora, zatim Nisam zainteresiran/ a s 30 % (45) označenih odgovora te Ne zanima me dodatno zalaganje u struci u slobodno vrijeme s 17,3 % (29) odabrana odgovora. Pod opciju 'Ostalo' ispitanici su upisali svoje stavove i mišljenje o temi. U nastavku su izdvojeni neki od njih.

Odlazak u mirovinu upisalo je 8 ispitanika, dok 3 djelatnika ističu nedostatka slobodnog vremena, uz taj odgovor može se vezati još navod o obiteljskim, privatnim i zdravstvenim razlozima te česta bolovanja zbog male djece. Dva ispitanika nemaju neki određeni razlog, dok jedan navodi nepredvidivu budućnost. Neki ostavljaju otvorenu mogućnost promjene mišljenja u budućnosti. Djelatnici navode i da su jedini zaposlenici u knjižnici čime im situacija ne dopušta izostanak s posla, dok nekima knjižničarstvo nije primarno zanimanje i područje interesa te ne znaju hoće li uopće ostati u struci. Jedan ispitanik navodi da mu nije u interesu stjecanje stručnog zvanja nego rad s korisnicima u knjižnici i čitanje literature iz njemu zanimljivih područja. Također je naveden kratki radni staž u knjižnici i privikavanje na način rada. Dok je jedan zaposlenik podnio zahtjev za stjecanje višeg zvanja te čeka rezultat. Pristigli su odgovori vezani i za temu financijske prirode. Tako neki ispitanici smatraju da ništa ne dobivaju stjecanjem stručnih zvanja te da mi napredovanje neće utjecati na plaću, dok jedan ispitanik smatra da je povećanje (0,03 %) premalo i ponižavajuće s obzirom na uloženi trud.

Jedan stručni djelatnik navodi da uvjeti za napredovanje i stjecanje bodova vrijeđaju ljudsku inteligenciju.

U nastavku su navedeni odgovori koje su ispitanici zapisali:

Ispitanik 1.: „*Budući sam jedini djelatnik u knjižnici, takve mogućnosti stjecanja viših stručnih zvanja su mi daleke iz više razloga. jedan od razloga je npr. nemogućnost sudjelovanja na stručnim skupovima jer me nema tko mijenjati na radnom mjestu. Jedan od ne mogu fizički nazočiti stručnim skupovima u drugim mjestima.*“

Ispitanik 2.: „*Neće mi koristiti u napredovanju niti će utjecati na plaću.*“

Ispitanik 3.: „*Nema smisla jer ništa ne dobivam.*“

Ispitanik 4.: „*Nemam neki određen razlog.*“

Ispitanik 5.: „*Nisam upoznat.*“

Ispitanik 6.: „*Podnijela sam zahtjev, čekam rezultat*“

Ispitanik 7.: „*Povećanje plaće od 0.03 % je ponižavajuće s obzirom na uloženi trud i ljubav prema pozivu.*“

Ispitanik 8.: „*U centru profesionalnog interesa su mi područje književnosti i filozofije, orijentacija na knjigu i čitanje te posvećivanje vremena korisnicima u svojoj knjižnici.*“

Ispitanik 9.: „*Uz obaveze na radnom mjestu ne stignem raditi poslove koji donose više bodova za napredovanje.*“

Ovaj dio analize prikazuje rezultate prema kojima vrlo velik broj ispitanika (preko 90 %) smatra da je upoznato s *Pravilnikom*, stoga i s promjenama koje on donosi. Prva veća promjena veže se uz temeljna nazivlja, koje su ispitanici, također, u velikom broju popratili. Mogućnost napredovanja u viša stručna zvanja, ostvario je 61 sudionik ankete, dok rezultati ostalih ispitanika pokazuju da kod većine postoji želja za postizanjem viših stručnih zvanja. Time se, kroz sedam pitanja u anketi, odgovorilo na prvo istraživačko pitanje o upoznatosti ispitanika s *Pravilnikom*.

8.4.3. Koliko iskustvo stručni djelatnici imaju u izradi stručnih i znanstvenih radova?

U ovom poglavlju analize rezultata provedenog istraživanja pod nazivom *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama* saznat će se pojedinosti

o iskustvu djelatnika narodnih knjižnica u Hrvatskoj vezanih uz pisanje i objavljivanje radova. Predmet zanimanja su i vrste radova koje najčešće objavljuju te čitaju li publikacije iz knjižničarstva i informacijskih znanosti, ako da, koliko i koja im je motivacija za to.

Uvjeti potrebni za ostvarenje napredovanja navedeni su i nalaze se u *Pravilniku*, u obliku tabličnog prikaz pod nazivom *Mjerila*. Tablica ima važnu ulogu za analizu rezultata istraživanja jer sadržava skupinu IV. pod nazivom *Objavljivanje radova i uređivanje publikacija*.

Iako su uvjeti za stjecanje viših zvanja u knjižničarstvu dio *Pravilnika*, velik broj ispitanika smatra da je upoznat s aktualnim *Pravilnikom*, što je vidljivo u analizi rezultata ranije navedenih u radu. Postavljeno pitanje o upućenosti u uvjete stjecanja viših stručnih zvanja, ispitanici su također potvrdno odgovorili u većem broju. No, uočen je porast kod negativnog oblika odgovora. Naime, prethodno istraživačko pitanje bavilo se upoznatošću stručnih djelatnika s *Pravilnikom*, koje pokazuje da s *Pravilnikom* nije upoznato 6,2 % (26) ispitanika, dok je broj onih koji smatraju da nisu upućeni u načine ostvarenja napredovanja u struci 15,4 % (66) osoba od broja pristiglih odgovora. U načine ostvarenja uvjeta viših stručnih zvanja upućene su 84,6 % (362) ispitanika.

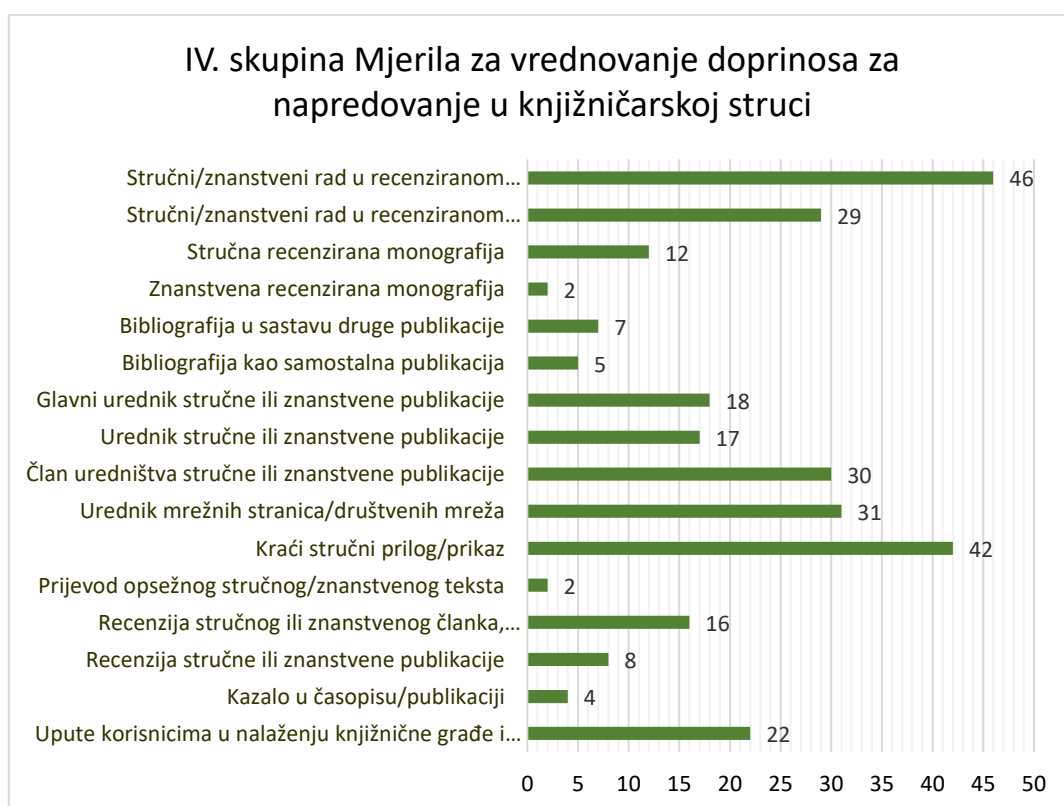
Podaci su prikazani putem tabličnog prikaza na slici 25., te prema njima možemo zaključiti da, iako su uvjeti za stjecanje viših stručnih zvanja dio istoimenog *Pravilnika*, povećan je broj onih kojima je *Pravilnik* jasan ali ne i uvjeti stjecanja viših zvanja u tablici *Mjerila*.

	Pravilniku o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci	Načini ostvarenja uvjeta za stjecanje viših stručnih zvanja
Upoznat/a sam	406	362
Nisam upoznat/a	26	66

Slika 24. Usporedba upoznatosti ispitanika s *Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci*, s uvjetima za stjecanje viših zvanja (koja se dio njega) putem tabličnog prikaza

Od ispitanika sa stečenim višim stručnim zvanjima tražilo se da odaberu one kriterije koje su zadovoljili pri stjecanju viših stručnih zvanja. Uvjeti su sadržani unutar *Pravilnika* i tvore IV. skupinu *Mjerila*. Prema tim prikupljenim podacima vidljivo je da je najviše zaposlenika narodnih knjižnica, njih 86,8 % (46) pisalo stručne/ znanstvene radove u recenziranom

domaćem časopisu. Zatim, objavljivali su i kraći stručni prilog/ prikaz, njih 42 (79,2 %) puta. Nakon tog često su bili urednici mrežnih stranica/ društvenih mreža, 31 (58,5 %) zaposlenika, te članovi uredništva stručne ili znanstvene publikacije, njih 30 (56,6 %) djelatnika knjižnice. Stručne/ znanstvene radove u recenziranom međunarodnom časopisu/ publikaciji objavilo je njih 29 (54,7 %) a upute korisnicima u nalaženju knjižnične građe i izvora informacija njih 22 (41,5 %). Glavni urednici stručnih ili znanstvenih publikacija bilo 34 % (18) ispitanika, dok je urednika stručne ili znanstvene publikacije 17 (32,1 %). Za tim uvjetima slijedi pisanje recenzija stručnog ili znanstvenog članka, poglavlja u knjizi ili konferencijskog priopćenja koje je činilo 16 (30,2 %) djelatnika, dok je stručnu recenziranu monografiju objavilo njih 12 (22,6 %). Recenziju stručne ili znanstvene publikacije dalo je 8 (15,1 %) ispitanika. U nešto manjem broju slijedi bibliografija u sastavu druge publikacije sa 7 (13,2 %) djelatnika, a njih 6 (11,3 %) objavili su prijevod kraćeg stručnog/ znanstvenog teksta (članak, intervju, upute i sl.). Bibliografiju kao samostalnu publikaciju izdalo je 5 (9,4 %) osoba dok je jedan manje zaposlenik narodne knjižnice izradio kazalo u časopisu/ publikaciji, njih 4 (7,5 %). Kriterij prijevoda opsežnog stručnog/ znanstvenog teksta ostvareno je njih 2 (3,8 %), isto koliko ih je objavilo znanstvene recenzirane monografije. Slijedi prikaz na slici 26.

Slika 25. Zadovoljeni kriteriji kod ispitanika sa stečenim višim stručnim zvanjima

Zaposlenici narodnih knjižnica, s obzirom na vrstu publikacija, imaju šaroliko iskustvo u objavi radova. Tak je istraživanje pokazalo da objavljuju najviše stručne ili znanstvene članke, njih 160 (78 %), zatim kataloga izložaba (45 ili 21,9 %) te je objavljeno 26 (12,6 %) stručnih knjiga. Slikovnice zauzimaju četvrto mjesto po objavi, 16 (7,8 %) ispitanika autori su ove vrste publikacije. Za njima slijede književna djela (12 ili 5,8 %), zatim znanstvene knjige (7 ili 3,4 %). Pitanje je bilo s višestrukim izborom odabira i mogućnošću upisa objavljene vrste publikacije koja nije navedena u ponuđenim odgovorima. U opciju 'Ostalo' ispitanici su još nadodali: brošura, bilten, bibliografija, glasnik društva knjižničara, prikaz rada i poslovanja narodne knjižnice, prikaz sudjelovanja u projektima, vodič i strateški plan, smjernice, kalendar, doktorski rad, prijevode stručnih publikacija i taktilnu slikovnicu.

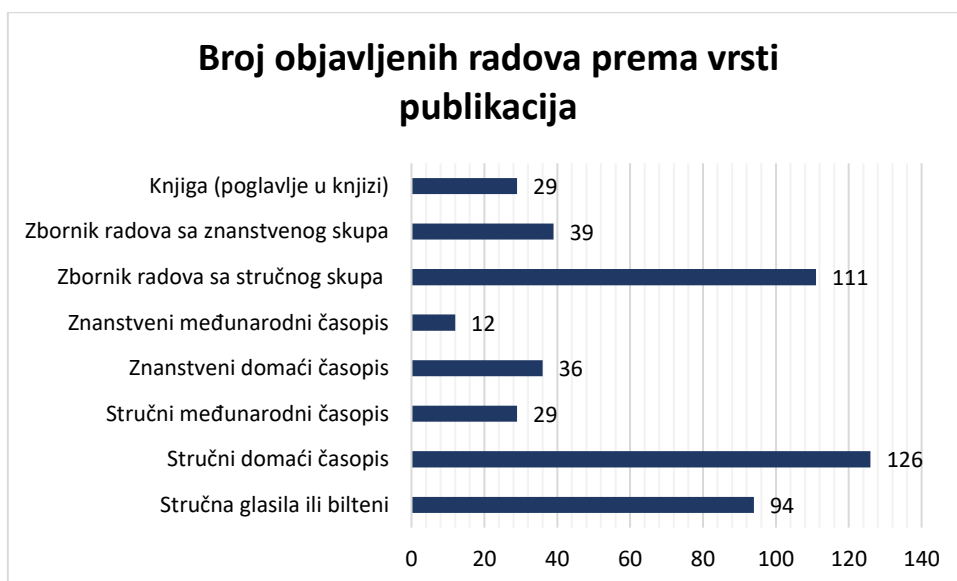
Pod opciju 'Ostalo' ispitanici su upisali vrste pojedinih radova i vrste publikacija te su oni preuzeti iz odgovora u obliku u kojem su i navedeni.

U zadnje tri godine stručni ili znanstveni rad objavilo je 36,9 % (135) stručna djelatnika. Velika većina tih zaposlenika radi na radnom mjestu knjižničara, njih 92,5 % (125). U tom razdoblju radove je objavilo i 4,4 % (6) knjižničarskih suradnika te 2,9 % (4) knjižničarska tehničara. Tablični prikaz nalazi se u nastavku, slika 27.

	Broj ispitanika s objavljenim radovima
Knjižničar	125 (92,5 %)
Knjižničarski suradnik	6 (4,4 %)
Knjižničarski tehničar	4 (2,9 %)
Ukupno:	135

Slika 26. Broj ispitanika prema radnim mjestima koji su objavili radove u zadnje tri godine

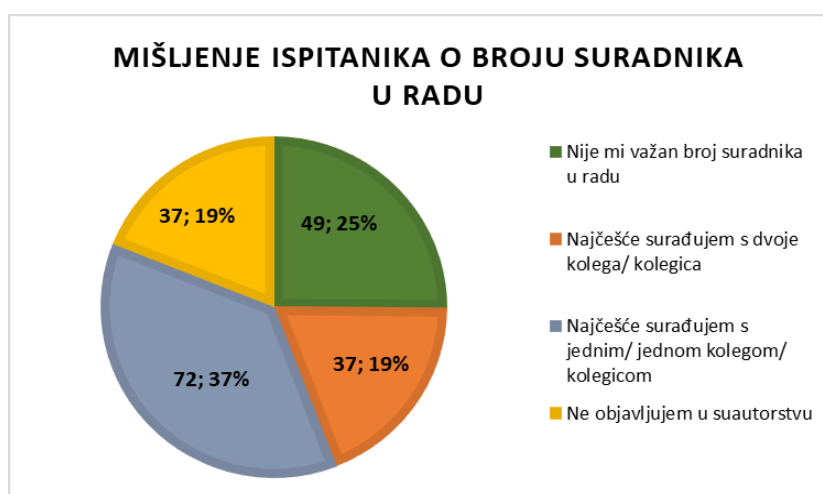
Ispitanici su označili da najčešće objavljuju u stručnim domaćim časopisima. Prema broju odabira ondje su izašao 126 (64,1 %) radova, zatim slijedi zbornik radova sa stručnog skupa 111 (56,6 %) te stručna glasila i bilteni s 96 (48 %) objavljenih radova. Prema anketi, ispitanici su najmanje radova objavili u znanstvenim međunarodnim časopisima, prema prikupljenim podacima samo 11 (6,1 %) radova. Slika 28. pruža uvid u omjer ostalih publikacije u kojima djelatnici objavljuju radove.

Slika 27. Broj objavljenih radova prema vrsti publikacije

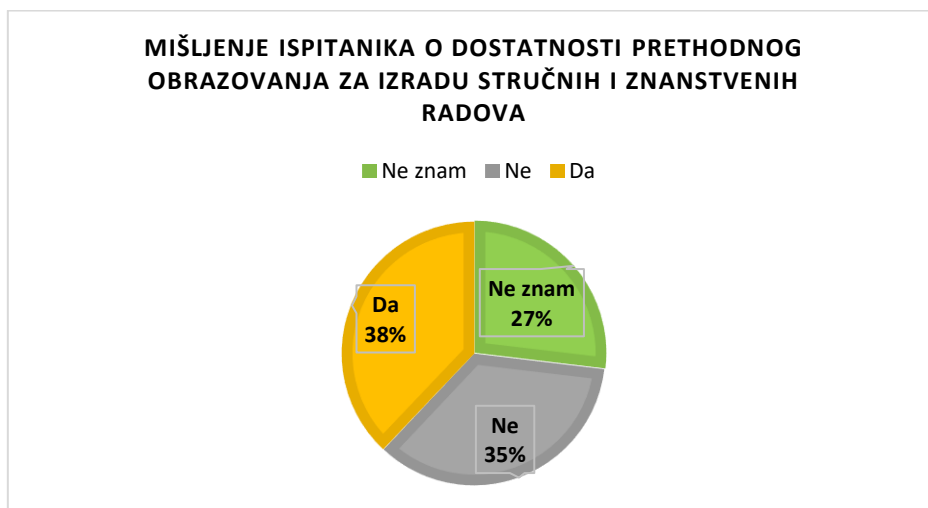
Kad je riječ o suautorstvu pri pisanju radova dobiven je rezultat u kojem najveći broj ispitanika odgovara da najčešće surađuje s jednim/ jednom kolegom/ kolegicom, njih 37 % (72), zatim je 25 % (49) onih kojima nije važan broj suradnika. Jednak broj, njih 19 % (37), je onih koji najčešće objavljuju radove samostalno i oni koji to čine u suradnji s dvoje kolega/kolegica. Slijedi prikaz na slici 29.

Na pitanje o ukupnom broju radova, bilo samostalno ili u suautorstvu, zaposlenici narodnih knjižnica naveli su brojku od 924 objavljena stručna ili znanstvena rada.

Slika 28. Mišljenje ispitanika o broja autora prilikom stvaranja rada

Kroz pitanja o znanjima i vještinama potrebnim za izradu stručnih i znanstvenih radova vidljivo je da su ispitanici podijeljenog mišljenja. Podjednak broj ispitanika smatra da im je prethodno obrazovanje bilo dostatno za pisanje radova (38 % ili 137) i da im prethodno obrazovanje nije pružilo dovoljno pripreme za izradu stručnih i znanstvenih radova 35,3 % (127). No, najmanji je broj onih koji nisu sigurni 26,7 % (97), u nijedan od ta dva moguća odabira. Prikaz je moguće vidjeti na slici 30.

Slika 29. Mišljenje ispitanika o stečenim znanjima i vještinama za pisanje stručnih i znanstvenih radova kroz prethodno obrazovanje

U pitanju s višestrukim odabirom ispitanici navode da su najviše znanja i vještina potrebnih za izradu stručnih i znanstvenih radova stekli samostalnim učenjem, njih 62,4 % (147 odgovora), nešto manji broj 58,2 % (138) označio je opciju studija, da su ondje dobili sve potrebno za samostalno pisanje radova. Da je čitanje stručnih i znanstvenih radova pozitivno utjecalo na stjecanje potrebnih znanja i vještina za pisanje radova smatra 54 % (128) osoba. A najmanje puta je odabrana opcija 34,6 % (82) da je na njihovo znanje i vještine utjecao rad s iskusnijim kolegama. Slika 31. sadrži prikaz odgovora.

Slika 30. Načini stjecanja znanja i vještina za pisanje radova

Većina ispitanika osjeća se kompetentno za izradu stručnih ili znanstvenih radova, njih 62,5 % (232), dok ostatak 37,5 % (180) sudionika ne smatra svoja trenutna zvanja i vještine dovoljnima za pisanje radova. Istraživanjem možemo vidjeti da 87 % (321) ispitanika upitnika nikad nije pohađao dodatnu edukaciju na temu izrade stručnih i znanstvenih radova (npr. tečaj statistike, webinar *How to publish an academic paper*).

Analiza rezultat drugog istraživačkog pitanja bavi se iskustvom pisanja radova i sudjelovanja u njihovom objavljivanju. Stručni i znanstveni radovi, kao i ostale vrste radova, njihovo objavljivanje te sudjelovanje u objavljivanju, imaju važnu ulogu pri ostvarenju uvjet za stjecanje viših stručnih zvanja sadržanih unutar skupine IV., tablice *Mjerila*.

Prema rezultatima većina ispitanika upoznata je s načinom stjecanja viših stručnih zvanja, ali zamjetan je pad, od 8,5 %, u odnosu na broj ispitanika koji su naveli da su upoznati s *Pravilnikom*. Pokazalo se da su djelatnici s ostvarenim višim zvanjima, iz IV. skupine tablice, najviše objavljivali stručne ili znanstvene radove u stručnim domaćim časopisima te da objavljivali u zbornicima radova sa stručnog skupa, uz to su najčešće bili urednici mrežnih stranica ili društvenih mreža.

Ispitanici navode da najčešće objavljuju u suradnji s još jednim kolegom ili kolegicom, a u najvećoj mjeri su zaposleni na radnom mjestu knjižničara. Kad je riječ o dostatnosti prethodnog obrazovanja za izradu stručnih i znanstvenih radova nema velike razlike u rezultatima onih koji ga smatraju dostatnim, onih koji ga ne smatraju dostatnim i onih koji ne znaju je li bilo dostatno ili ne. Podjednak je broji i odabira o izvoru znanja i vještina vezanih za pisanje radova. Najviše

je onih koji su samostalnim radom stekli znanja i vještine, zatim slijedi učenje na studiju te čitanje radova drugih kolega, a najmanje je onih koji su učili uz iskusnije kolege. Velik broj ispitanika se osjeća kompetentno za samostalno pisanje i objavljivanje u publikacijama, a mali je broj onih koji su pohađali dodatne edukacije vezane za temu izrade radova.

8.4.4. Što motivira knjižničare na objavljivanje stručnih i znanstvenih radova?

Objava stručnih i znanstvenih radova važan je dio procesa zadovoljavanja kriterija pri stjecanju viših stručnih zvanja. Kriteriji su propisani *Pravilnikom* donesenim 2021. godine, unutra kojeg je tablični prikaz *Mjerila*. Za objavu stručnih i znanstvenih radova važna je IV. skupina, pod nazivom *Objavljivanje radova i uređivanje publikacija*, koja se odnosi na njihovu objavu.

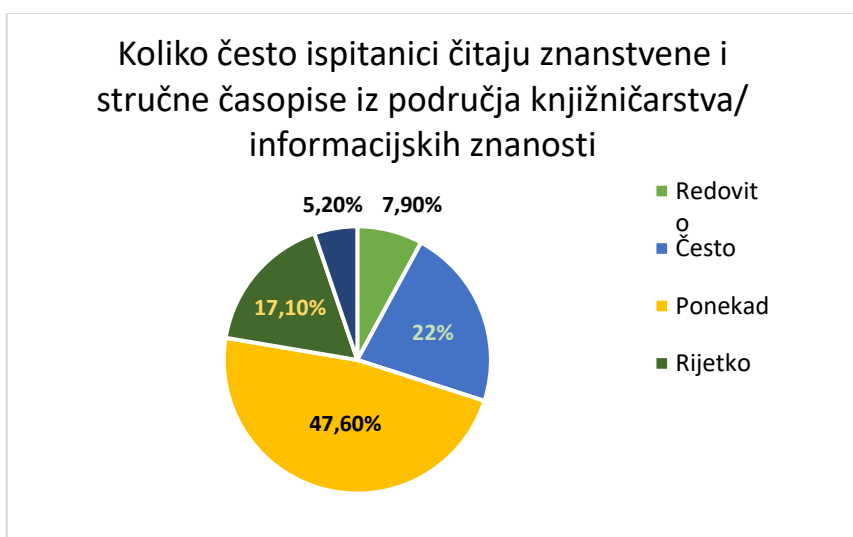
U istraživanju, zaposlenicima narodnih knjižnica postavljeno je pitanje o važnosti objave stručnih i znanstvenih radova kojim su mogli iskazati svoje mišljenje kroz Likertovu ljestvicu od 1 (uopće nije važno) do 5 (izuzetno je važno). Najviše je onih koji objavu radova smatraju izuzetno važnom 41,5 % ili 162 ispitanika, zatim slijedi 31,8 % ili 125 odgovora. Nakon njih dolaze oni koji su važnost ocijenili s ocjenom 3, to je 77 ispitanika, odnosno 19,6%. Za njima još ide 3,8 % ili 15 osoba s dodijeljenom dvojkom te najmanji broj je onih kojima objava radova uopće nije važna, njih 13, odnosno 3,3 %. Prema dobivenim podacima moguće je zaključiti da uvjerljiva većina zaposlenika narodnih knjižnica, njih 73,2 % (287) smatra pisanje radova i njihovu objavu važnom. Broj od 287 zaposlenika dobiven je zbrojem prve dvije najveće ocjene 4 i 5 (izuzetno je važno i važno je). Vidljivo i putem prikaza na slici 31.

Slika 31. Mišljenje ispitanika o važnosti objavljivanja radova u svrhu stjecanja viših zvanja

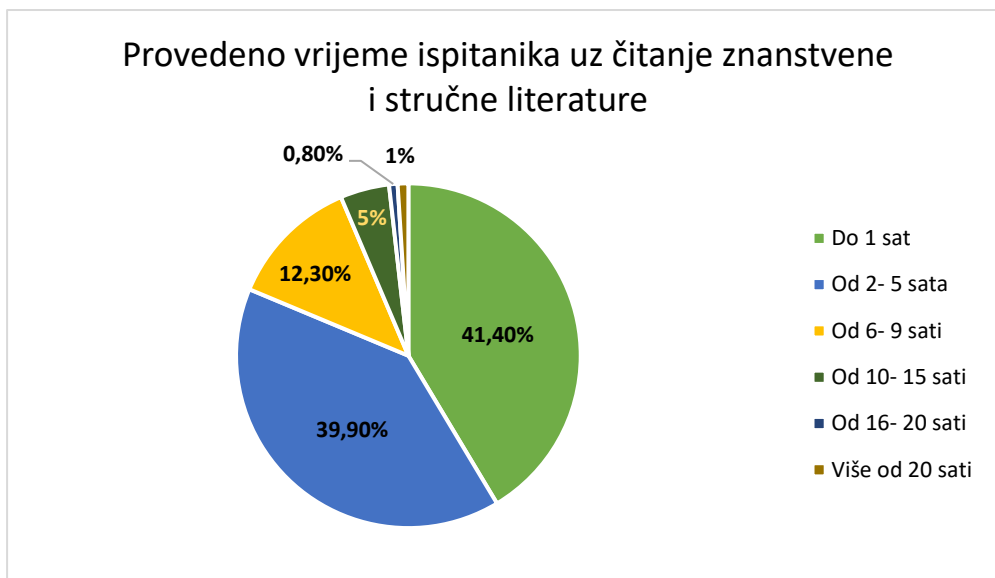
Sudionici istraživanja nisu u velikom broju članovi uredništva neke od publikacija koje se bave temama s područja knjižničarstva i informacijskih znanosti, njih je svega 11,9 % (47). Mali broj je i onih koji su bili ili jesu recenzenti, njih 9,3 % (37) ispitanika. Devetero ispitanika (2,3 %) odgovorilo je na oba pitanja potvrdno.

Djelatnici narodnih knjižnica stručne i znanstvene časopise iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti čitaju ponekad, njih 47,8 % (193). Na često čitanje odluči se 22 % (89) djelatnika, dok čitanje rijetko provodi njih 17,1 % (69) zaposlenika. Redovito čitanje stručne i znanstvene literature prakticira 7,9 % (32) osobe, a za takvom vrstom literature nikad ne poseže 5,2 % (20) ispitanika. Vidljivo na slici 32.

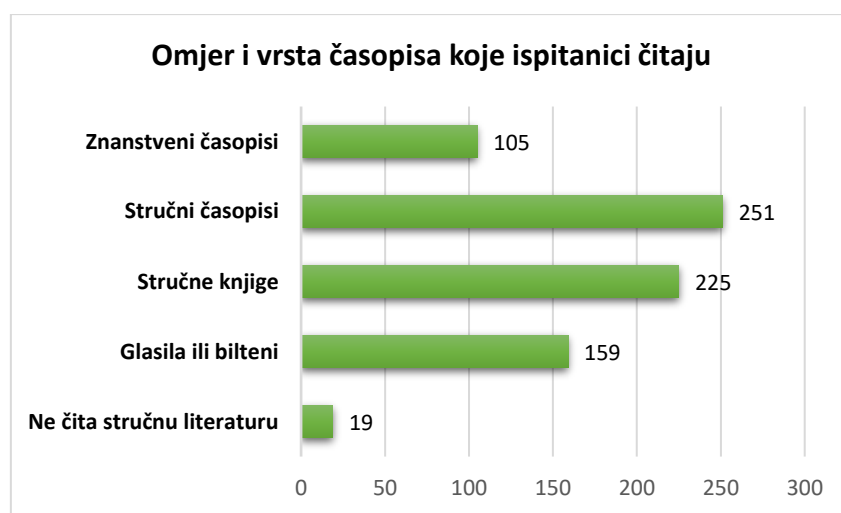
Slika 32. Učestalosti čitanja znanstvenih i stručnih časopisa iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti

Najviše je onih koji u toj aktivnosti mjesečno provode do 1 sat (161; 41,4 %) ili 2- 5 (156; 39,9 %) sati, 81,3% od ukupnog broja ispitanika. Ostalih 18,7% raspodijeljeno je na 12,3 % (48) onih koji provedu 6- 9 sati, zatim 4,6 % (18) onih koji čitaju 10- 15 sati te njih 1 % (4) na one koji čitaju časopise iz knjižničarstva više od 20 sati mjesečno. Najmanji broj je onih, 0,8 % (3) ispitanika koji čitajući provode 16- 20 sati svog vremena. Slika 33. pokazuje postotak djelatnika knjižnice koliko sati mjesečno provode čitajući znanstvenu i stručnu literaturu.

Slika 33. Vrijeme ispitanika provedeno uz čitanje znanstvenih i stručnih radova

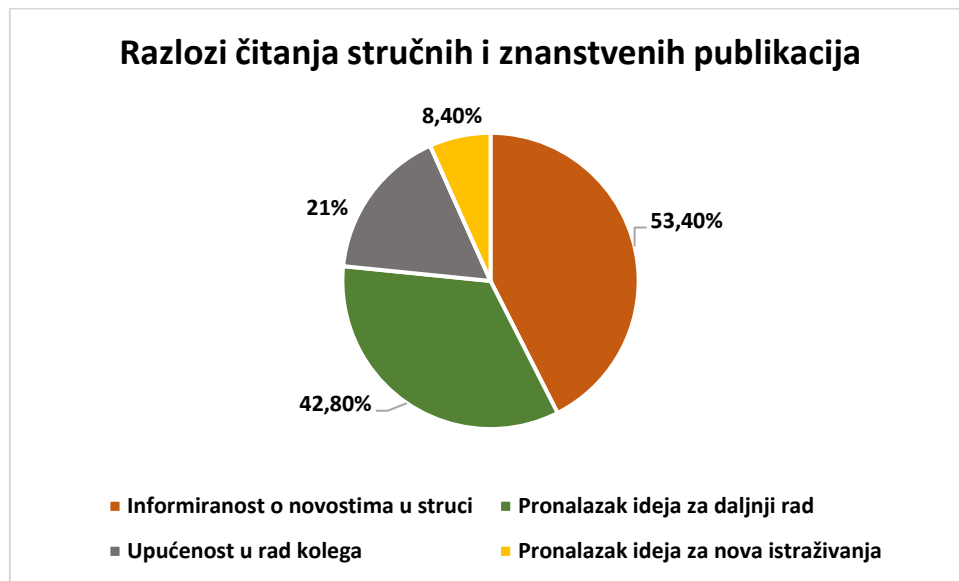
U pitanju o vrsti literature koju najčešće čitaju ispitanici su imali mogućnost višestrukog odabira odgovara. Tako su naveli da najviše čitaju stručne časopise 63,2 % (251 odabir), zatim stručne knjige 56,6 % (225 odabira). Glasila ili biltene odabralo je 40 % (159) ispitanika, dok za znanstvenim časopisima poseže 26,4 % (105) stručnih djelatnika narodnih knjižnica. Njih 4,7 % (19) ne čita stručnu literaturu. U nastavku slijedi prikaz na slici 35.

Slika 34.vrste časopisa koje ispitanici čitaju

Motiviranost za čitanje stručnih i znanstvenih publikacija zaposlenici knjižnica najviše pronalaze u želji za informiranošću o novostima u struci te su tu mogućnost označili s 203 odabira (53,4 %), nakon toga razlog idući je jer u publikacijama pronalaze ideja za daljnji rad

sa 163 odabira (42,8 %). Slijedi želja za upućenošću u rad kolega 80 odabira (21 %), dok njih 32 (8,4 %) publikacije čita radi pronalazak mogućih ideja za daljnja istraživanja. S obzirom na to da je pitanje bilo s mogućnošću višestrukog odabira, 117 (30,7 %) ispitanika odlučilo se na sve navedena opcije. Nekoliko zaposlenike je upisalo svoju motivaciju i u opciju 'ostalo' te navelo razloge: studija, jednog od radnih zadataka te važnost informiranosti o području rada. Slika 36. prikazuje odgovore.

Slika 35. Razlozi čitanja stručnih i znanstvenih publikacija

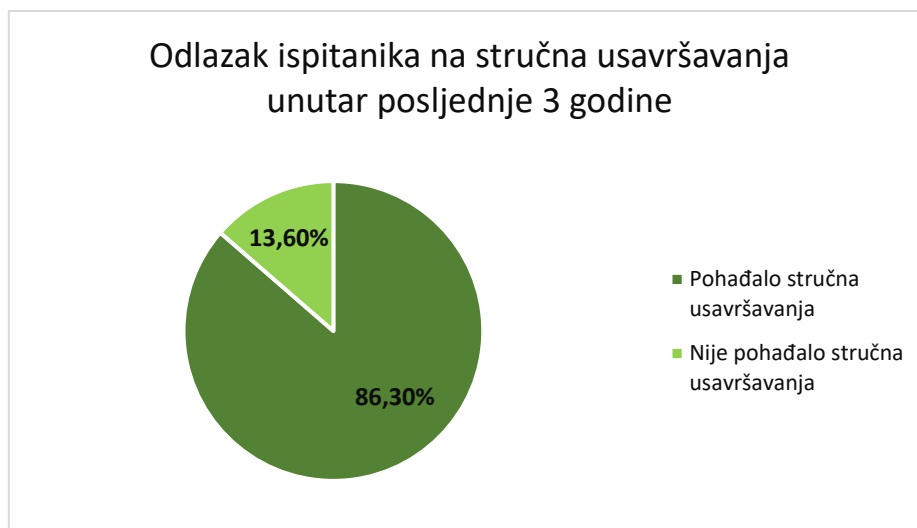
Objavljivanje stručnih i znanstvenih radova većina ispitanika smatra izuzetno važnim. Stoga se treće istraživačko pitanje bavi se temom motiviranosti knjižničara vezanih uz procese, od pisanja, preko objavljivanja do čitanja radova. U procesu objavljivanja radova ne sudjeluje mnogo ispitanika, točnije, manji je broj onih koji jesu ili su bili urednici ili recenzenti. No, rezultati su pokazali da publikacije iz teme knjižničarstva i informacijskih znanosti djelatnici narodnih knjižnica najčešće čitaju ponekad, do 1 sat mjesečno. Najčešće odabiru stručne časopise i knjige putem kojih dolaze do novosti iz struke te pronalaze nove ideje koje mogu pokušat primijeniti u budućem radu.

8.4.5. Što motivira knjižničare na sudjelovanje na stručnim usavršavanjima (posljedično i na objavljivanje u konferencijskim zbornicima)?

Posljednje istraživačko pitanje istraživanja pod nazivom *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama*, želi saznati motive za sudjelovanje na stručnim usavršavanjima te njihovo mišljenje o samom načinu stjecanja viših zvanja u struci.

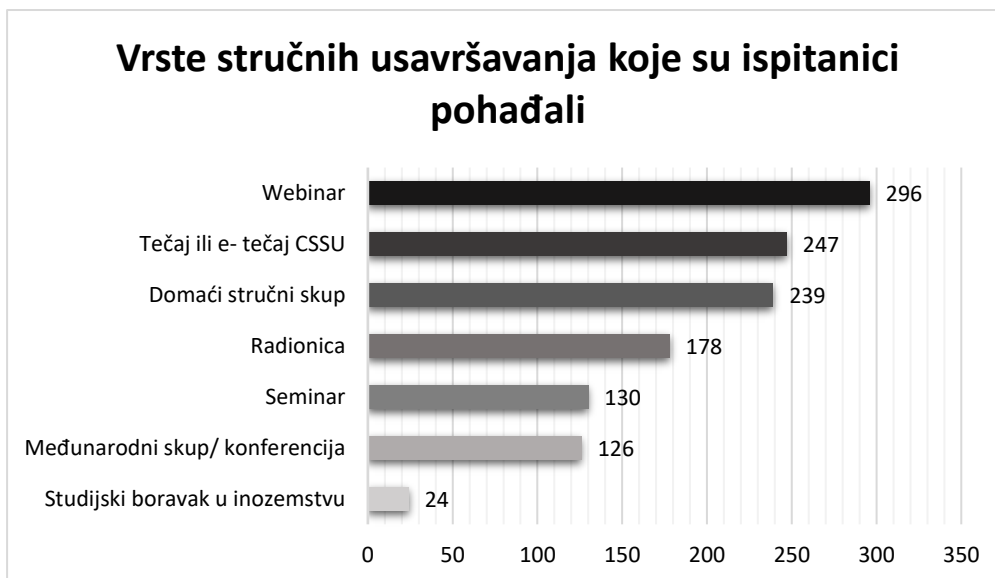
Odlasci na organizirane skupove, događanja ili edukacije otvaraju zaposlenicima narodnih knjižnica različite mogućnosti djelovanja. Izlaganjima na skupovima i sastancima dolazi do izmjena dobrih praksa u radu te upoznavanje s novim načinima rada, korisno je za stvaranje poznanstava s kolegama i razmjenu iskustva. Sve te aktivnosti sadržane su tablici *Mjerila*, u skupini III. pod nazivom *Cjeloživotno učenje i obrazovanje*. Odnosi se na prisustvovanje na domaćim i međunarodnim skupovima, pohađanje seminara, radionica ili webinar. Motivi knjižničara saznat će se kroz više vrsta pitanja. Tako ovaj dio upitnika sadrži jedno dihotomno pitanje, jedno otvorenog tipa, u tri pitanja primjenjuje se Likertova skala te četiri pitanja nude višestruki odabir.

Većina ispitanika pohađala je stručna usavršavanja u posljednje 3 godine, njih 86,3 % (353 osoba), vidljivo na slici 37. u nastavku rada.

Slika 36. Broj ispitanika koji su i onih koji nisu pohađali stručna usavršavanja unutra posljednje tri godine

Webinari su bili najčešće oblik sudjelovanja (296 ili 83,8 %), zatim tečaj ili e- tečaj CSSU 70 % (247). Na domaćem stručnom skupu prisustvovalo je 67,7 % (239) osoba, dok na radionicama njih 50,4 % (178). Seminare je pratilo 36,8 % (130) ispitanika, a odlazak na međunarodni stručni skup ili konferenciju popratilo je njih 34 % (127). U manjem broju su bili na studijskom boravku u inozemstvu (6,7 % ili 24). Dva ispitanika su navela pohađanje diplomskog studija, od kojih je jedan studij informacijskih znanosti dok drugi nije naveden.

Slika 37. Vrste stručnih usavršavanja koje su ispitanici pohađali

Ostalih 56 (13,6 %) ispitanika koji nisu prisustvovali stručnim usavršavanjima, svoje razloge navode u otvorenom tipu pitanja. Njih je moguće razdvojiti u skupine, prema zajedničkim karakteristikama. Stoga, u daljnjem dijelu rada navedeni su sažeti odgovor kroz tri skupine (privatni razlozi, obrazovanje i poslovni razlozi).

a) Privatni razlozi:

Četvero (4) ispitanika u zadnje tri godine nije moglo prisustvovati stručnim usavršavanjima zbog „rodiljnog dopusta“. Troje ih navodi kao razlog epidemiju „korone“, „rad na sv, bolovanja zbog djece“ a četvero (4) nije objašnjavalo detaljnije razloge nego su samo naveli „privatni razlog“.

Za neodlazak na stručna usavršavanja navedeni su i razlozi „ne znam“, „nemam vremena“, „nemotiviranost“, „strah od javnog nastupa“ te „mala plaća“ i „nedovoljna angažiranost“.

b) Obrazovanje:

„Kratki radni staž“ spominje njih petero, a navedeni su i razlozi „promjene struke“, „nezavršeni studij“, „nemam uvjete“ i „nemam položen stručni ispit“, „nedavno položen stručni ispit, nisam bila u prilici odlaziti na stručna usavršavanja“, „Ne planiram dugoročno ostati u struci, a i na trenutnom radnom mjestu gotovo mi je nemoguće organizirati posjet stručnom usavršavanju“.

c) Poslovni razlozi:

Razlog za neodlazak na stručna usavršavanja dvije (2) osobe navode „*politiku ustanove*“. Navedena je i „*Procedura pristupa je komplicirana, najaviti koordinatoru, on voditelju, on ravnatelju*“.

Sedmero (7) djelatnika napisalo je da im se nije pružila „*prilike za odlazak*“, dok dvoje (2) misli da skupovi „*nisu svima jednako dostupni,*“ ili (2) da „*uvijek idu isti*“. Među odgovorima se još spominje „*nedostatka razumijevanja nadređenih*“, „*izostanak ponude*“ za odlazak (2 ispitanika) i „*nedostatak informacija*“ (2) o stručnim usavršavanjima, u jedno nadopunjeno „*nemam informacija o tome za svoje radno mjesto i zvanje "knjižničarski tehničar"*“.

Šestero (6) ispitanika „*nema mogućnost izostanka s radnog mjesta i odlazak na stručno usavršavanje*“ neki navode „*nedovoljan broj djelatnika*“ ili „*nemogućnosti organiziranja procesa rada*“ te „*Moje radno vrijeme mi to ne dozvoljava, a osnovni problem je u tome što nisam naisla na razumijevanje mojih nadređenih za to.*“

„*Nedovoljna financijska sredstva ustanova*“ za odlazak na usavršavanja i edukacije navodi dvoje (2) ispitanika, a navedeno je „*Nisam došla na red*“.

Dvoje (2) djelatnika smatra da u zadnje vrijeme nema „*stručnih usavršavanja*“ uz jednu nadopunu „*Pomanjkanje interesa za bilo kakvo napredovanje knjižnicara (po novom tehnicara?). btw nitko nije pitao "bazu" za bilo sto vezano za napredak rada sa strankama.*“

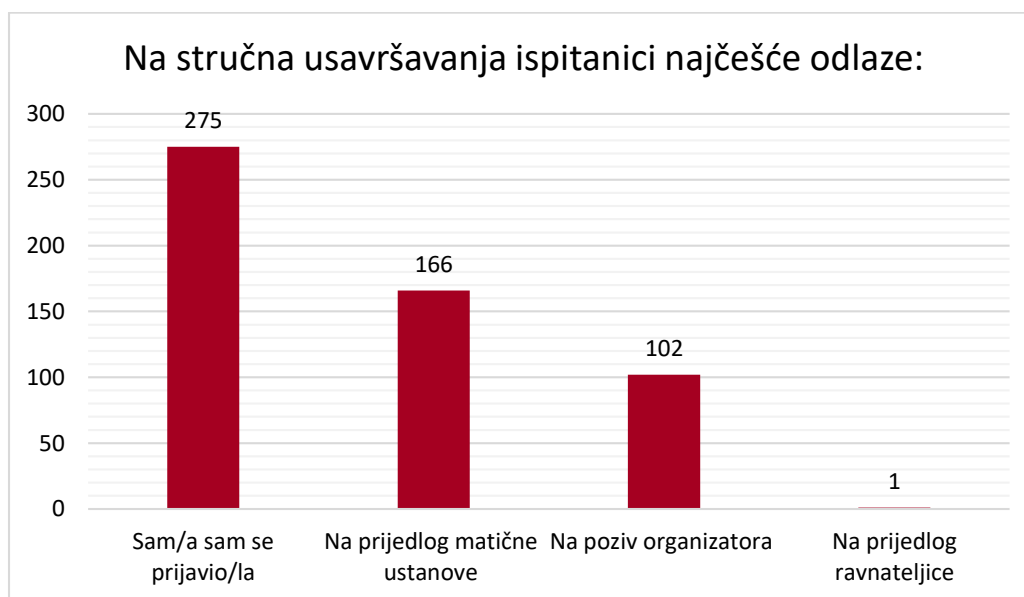
Razlozi za odlazak na stručna usavršavanja mogu biti različita, sve ovisio o željama i ciljevima pojedinaca koji ih pohađaju. U daljnjem dijelu analize istraživanja prikazani su rezultati motiviranosti ispitanika narodnih knjižnica za sudjelovanje na stručnim usavršavanjima.

Pitanje nudi višestruki odabir razloga uz mogućnost upisa individualnih razloga u opciji 'Ostalo'. Kao najčešći razlog odlazaka na stručna usavršavanja navedeno je „*širenje osobnog znanja*“ 88,3 % (341), zatim „*izmjena iskustva među kolegama*“ 69,4 % (268). „*Upoznavanje novih kolega*“ je na trećem mjestu s 30,8 % (119) odabira. „*Radi bodova za ostvarenje viših stručnih zvanja*“ označeno je 86 puta u kombinaciji s drugim razlozima i 5 puta samostalno, sveukupno 23,5 % (91) odabira. Pod opcijom 'Ostalo' navedeno su dva odgovora.

O1: „*Nada da ima smisla da sudjelujem.*“

O2: „*Pritisak ustanove da sudjelujem*“

Sljedeće pitanje s višestrukim izborom i mogućnošću označavanja više odabira, pokazuje načine prijave na stručna usavršavanja ispitanika. Tako na stručna usavršavanja ispitanici najčešće idu zahvaljujući „*samostalnom prijavom*“ 74,5 % (275) puta, dok je na „*prijedlog matične ustanove*“ 45 % (166) djelatnika prisustvovalo nekom stručnom usavršavanju. „*Na poziv organizatora*“ djelatnici su se odazvali 27,6 % (102) puta, a jedan je zaposlenik išao „*na prijedlog ravnateljice*“ (0,2 %). Rezultati su vidljivi na slici 39.

Slika 38. Načini prijave za odlazak na stručna usavršavanja ispitanika

Pitanje s Likertovom ljestvicom odabira odgovora 1 (ne slažem se) do 5 (u potpunosti se slažem) odnosila su se na motivaciju ispitanika za stjecanjem viših stručnih zvanja u budućnosti. Izneseno je 6 tvrdnji kroz koje saznajemo mišljenje ispitanika o razlozima želje za napredovanjem. Navedene tvrdnje su:

Svojim radom pridonosim razvoju struke,

Višim stručnim zvanjima stječem ugled u stručnoj zajednici,

Napredovao/la bih zbog osiguravanja boljih financijskih uvjeta,

U višim zvanjima ljudi puno manje rade,

Viša zvanja omogućuju mi bolje prilike u zapošljavanju ili promjeni posla

Više zvanje omogućuje veću autonomiju u realizaciji zamišljenih projekta.

Pet tvrdnji ima slične rezultate, dok su rezultati tvrdnje *U višim zvanjima ljudi puno manje rade* potpuno suprotne od ostalih.

S tvrdnjom da se *Višim stručnim zvanjima stječe ugled u stručnoj zajednici* najviše ispitanika u potpunosti slaže ili se slaže, njih 78,3 % (282), a ne slaže se ili uopće se ne slaže njih 3,8 % (14), a niti slaže, niti ne slaže 17,7 % (64) ispitanika.

Tvrdnja da *Viša zvanja omogućuju bolje prilike pri zapošljavanju ili promjeni posla* ostvarila je slične rezultate kao i prethodna. Najviše je onih ispitanika koji u potpunosti slažu ili se slažu, njih 59,4 % (210), a ne slaže se ili uopće se ne slaže njih 1,1 % (36), a niti slaže, niti ne slaže 27,4 % (97) ispitanika.

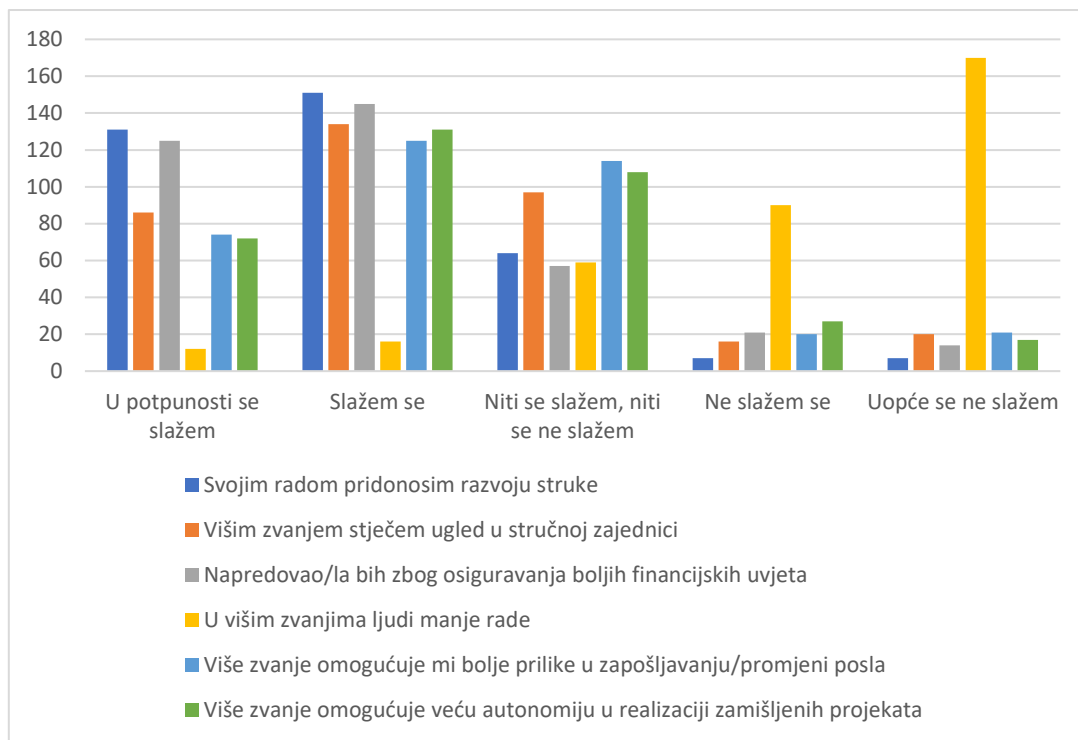
Da se s *Napredovanjem osiguravaju bolji financijski uvjeti* u potpunosti se slaže i slaže se 74,5 % (270) ispitanika, njih 15,7 % (57) se niti slaže niti ne slaže, a ne slaže se i uopće se ne slaže 9,6 % (35) djelatnika.

Jedina tvrdnja s kojom se zaposlenici narodnih knjižnica u većini ne slažu je ona vezana uz rad djelatnika narodnih knjižnica s ostvarenim višim stručnim zvanjima. Tako su rezultati uz tvrdnju *U višim zvanjima ljudi puno manje rade* pokazi da se samo 8 % (28) ispitanika s njom u potpunosti slaže i slaže, dok se 17 % (59) djelatnika niti ne slaže niti slaže. Najveći broj je onih koji se ne slažu i u potpunosti ne slažu, a njih je 74,9 % (260) ispitanika.

S tvrdnjom da *Viša zvanja omogućuju bolje prilike u zapošljavanju ili promjeni posla* u potpunosti se slaže i slaže se 56,2 % (199) ispitanika, onih koji se niti slažu, niti ne slažu s tim je 32,2 % (114). Ispitanika koji se ne slažu i u potpunosti ne slažu je 11,5 % (41).

Većina je onih koji se u potpunosti slažu ili slažu, njih 57,1 % (203) s tvrdnjom da *Viša zvanja omogućuje veću autonomiju u realizaciji zamišljenih projekta*, dok se s tim niti slaže niti ne slaže 30,4 % (108) djelatnika, a 12,3 % (44) je onih koji se ne slažu ili u potpunosti ne slažu s time.

U nastavku rada nalazi se slika s prikazom mišljenja ispitanika o tvrdnjama vezanim za viša stručna zvanja.

Slika 39. Mišljenja ispitanika o tvrdnjama vezanim za viša stručna zvanja

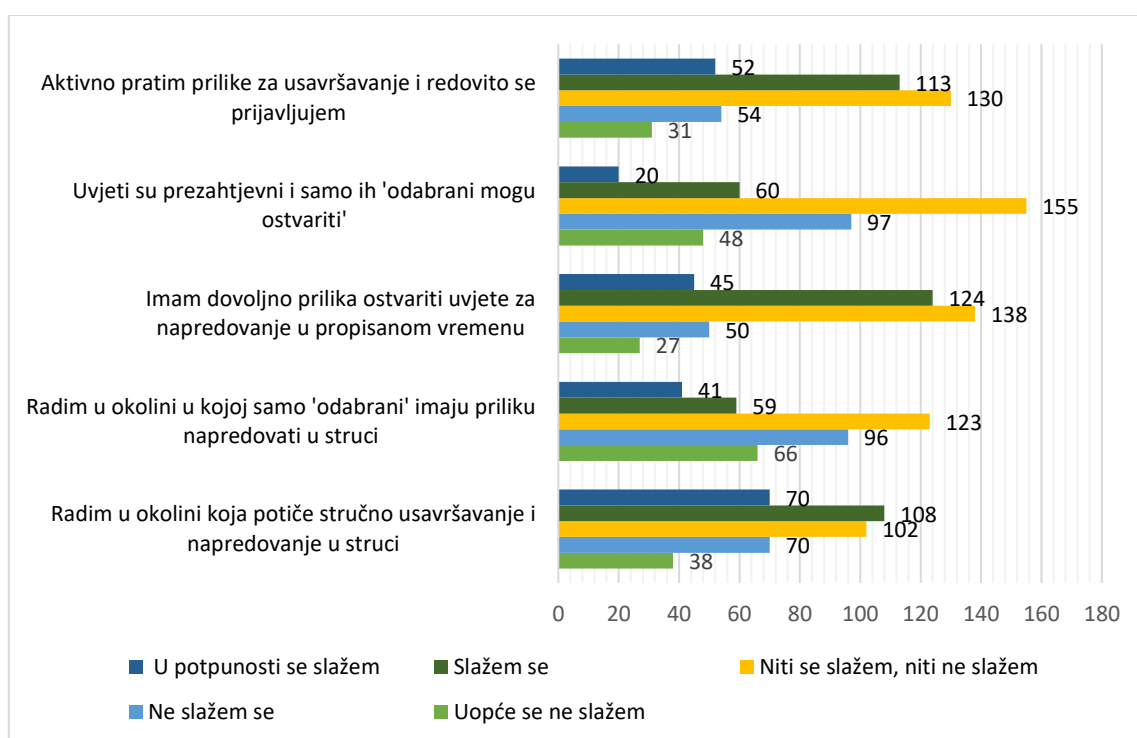
Sljedeća tvrdnja odnosila se na prilike koje radna okolina pruža zaposlenicima narodnih knjižnica vezane za odlaske i stjecanje viših stručnih zvanja u knjižničarskoj struci. Oblikovano je na način kao i prethodna, ispitanicima se na tvrdnju pruža pet mogućih odgovora. Potrebno je označiti mišljenje u intervalu od: u potpunosti se slažem do uopće se ne slažem. U daljnjem dijelu prikazani su rezultati svake tvrdnja, a slika 39. ih prikazuje.

Ispitanici smatraju da su *aktivni u praćenju prilike za usavršavanja uz redovitu prijavu* te se s tom tvrdnjom slaže i u potpunosti slaže njih 43,4 % (165), niti se slaže niti ne slaže njih 34,2 % (130), a ne slaže se i u potpunosti slaže 22,3 % (85) djelatnika. Da su *uvjeti prezahtjevni i ih samo 'odabrani mogu ostvariti'* smatra 21 % (80) ispitanika koji su tvrdnju označili s u potpunosti se slažem i slažem se, najviše je onih koji se niti slažu niti ne slažu 40,7 % (155), a broj onih koji se s tim ne slaže i uopće se ne slaže je 39 % (148).

Najviše ispitanike 43,7 % (168) se ne slaže i u potpunosti ne slaže da ima *dovoljno prilika za ostvariti uvjete napredovanja u propisanom vremenu*, nešto manje 36 % (138) osoba se s tom tvrdnjom niti slaže niti ne slaže, a najmanje je onih koji se slažu ili u potpunosti slažu s tvrdnjom 20 % (77). Prilike za napredovanje u struci, prema *Pravilniku* imaju svi stručni zaposlenici knjižnica. Stoga, ispitanici se s tvrdnjom da *rade u okolini u kojoj samo 'odabrani' imaju prilike napredovati* izjasnili da se s tim slažu ili u potpunosti slažu, i to njih 25 % (100)

ispitanika. Opciju niti se slažu niti ne slažu odabralo je 32 % (123) djelatnika, a najviše je onih 42 % (162) koji su odabrali da se s tom tvrdnjom ne slažu ili u potpunosti ne slažu.

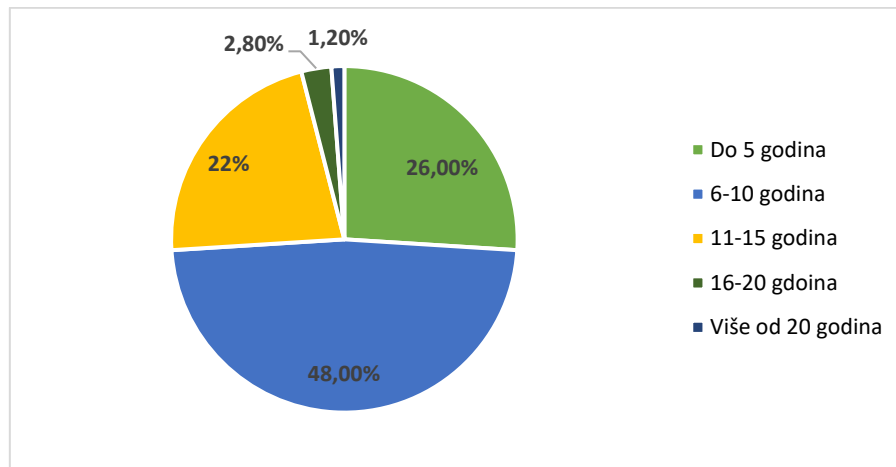
Posljednje tvrdnja iz skupine vezana je za radnu okolinu i poticanje na stručno usavršavanje ispitanika. Na ponuđenu opciju *Radim u okolini koja potiče stručno usavršavanje i napredovanje u struci* djelatnici su u velikom broju 45,8 % (178) odgovorili da se s tim u potpunosti slažu i slažu. Niti se slaže niti ne slaže 26,2 % (102) ispitanika dok se njih 27,8 % (108) ne slažu i u potpunosti ne slažu. U daljnjem dijelu rada prikazana, na slici 19. prikazani su dobiveni rezultati istraživanja.

Slika 40. Mišljenja ispitanika o radnoj okolini te na koji način utječe na njihovo stjecanje viših stručnih zvanja

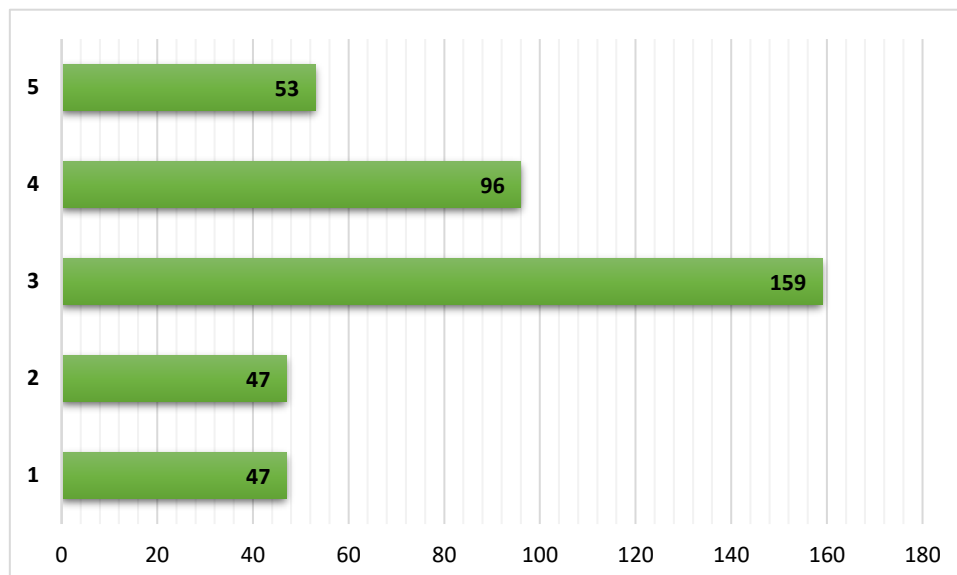
Prema *Pravilniku* zahtjev za napredovanjem moguće je zatražiti 5 godina od položenog stručnog ispita. Posljednje pitanje u istraživanju odnosilo se na broj godina koje ispitanici smatraju dovoljnim i potrebnim za stjecanje viših stručnih zvanja. Ponuđeno je 5 vremenskih skupina te je najviše, 47,8 % (193) onih koji smatraju da je potrebno 6-10 godina rada. Da je dovoljno ostvariti potrebne bodove unutar 5 godina rada misli njih 26 % (105), a 22 % (89) je onih koji su odabrali opciju 11-15 godina. Mali je 2,7 % (11) broj onih za 16-20 godina, a svega

1,2 % (5) ispitanika smatra da je za stjecanje višeg stručnog zvanja potrebno više od 20 godina. Mišljenje ispitanika moguće je vidjeti na slici 42. u nastavku.

Slika 41. Mišljenja ispitanika o potrebnim godinama rada za ostvarenje viših stručnih zvanja

U istraživanju se zatražilo da ispitanici, putem Likertove ljestvice od 1 do 5, ocijene mogućnosti napredovanja koje im pruža ustanova u kojoj su zaposleni. Najviše je onih koji su ustanovi dodijelili ocjenu 3, njih 40,7 % (159), zatim slijedi četvorka (4) s 26,6 % (96) glasova. Petica (5) je dodijeljena 13 % (53) puta, a dok su jedinica i dvojka zastupljena u jednakom broju, 5,7 % (47) ispitanika. Rezultati se mogu vidjeti na slici 43.

Slika 42. Ocjena ispitanika o mogućnosti napredovanja u njihovoj ustanovi

Nakon istraživačkog pitanja o motiviranosti knjižničara za pisanje i objavljivanje radova u publikacijama dolazi sljedeće, četvrto istraživačko pitanje, koje se bavi temom motiviranosti knjižničara za odlaska na stručne skupove. Većina ispitanika bila je na stručnom usavršavanju unutra tri godine, na koje se prijavila sama. Najčešće prisustvuje putem webinaru ili odlazi na e- tečaj i CSSU tečaj. Oni koji nisu odlazili na stručna usavršavanja naveli su svoje razloge podijeljene u tri skupine (obrazovanje, poslovnu i privatnu skupinu). Motivaciju za odlazak na skupove pronalaze u želji pridonosa razvoju struke svojim radom, radi stjecanja ugleda u struci, osiguravanjem boljih financijskih uvjeta te smatraju da im se uz ostvarena viša zvanja pružaju bolje prilike pri promjeni posla i da knjižničar ima veću autonomiju u realizaciji zamišljenih projekata.

Ispitanici na pitanja o napredovanju u svojoj ustanovi u većini odgovaraju s opcijom 'niti se slažem niti se ne slažem', te je očekivano dodijeljena ocjena 3 kojom su ispitanici ocijenili mogućnosti napredovanja koje im se pružaju u njihovoj ustanovi.

8.5. Rasprava

Na početku same analize istraživanja nalaze se demografski podaci o ispitanicima. Anketu je ispunilo 433 stručna zaposlenika narodnih knjižnica iz svih županije Republike Hrvatske. No, Ličko- senjska županija nije obuhvaćena analizom rezultata zbog nedovoljnog odaziva, točnije zbog samo jednog ispunjenog upitnika, stoga je u obradu uključeno 432 odgovor.

Profil prosječnog ispitanika je ženska osoba u srednjim godinama (41- 50 godina), završenog diplomskog studija zaposlena na mjestu knjižničara u narodnoj knjižnici s radnim stažem od 11- 20 godine i položenim stručnim ispitom.

Najmanji broj ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju zaposleni su na radnom mjestu knjižničarskog suradnika, njih 8,1 % (35), od kojih je 57,1 % (20) djelatnika završilo višu školu (dvo ili trogodišnju) ili imaju diplomu prvostupnika. Od ostalih 42,8 % (15) ispitanika (6,6 % ili 1 osoba) ima srednjoškolsko obrazovanje ili predbolonjski i bolonjski studij (93,3 % ili 14 osoba). Posao knjižničarskog tehničara obavlja 13,8 % (60 osoba) od kojih je 18,3 % (11) zaposlenika sa završenim studijem (bolonjskim ili predbolonjskim), te 6,6 % (4) djelatnika sa završenim preddiplomskim studijem i jedan (1,6 %) s višom školom. Jedan ispitanik (1,6 %) je označio da je zaposlen na radnom mjestu knjižničarskog tehničara sa završenim magisterijem ili doktorskim studijem, dok ostalih 71,6 % (43) ima četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje. Na radnom mjestu knjižničara radi 78 % (337) zaposlenika narodnih knjižnica koji su ispunili upitnik, od njih 95,8 % (323) djelatnika je završilo predbolonjski (44,2 % ili

143 osobe) i bolonjski (55,7 % ili 180 osoba) studij, dok 4,1 % (14 osoba) radi sa završenim magisterijem ili doktorskim studijem.

Postotak odgovorenih upitnika dobio se usporedbom ispunjenih anketa po županiji i tablice sa stranica Nacionalne i sveučilišne knjižnice, pod nazivom Statističkih podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2022. godinu, koja prikazuje broj stručnih djelatnika u županijama po ekvivalentu punog radnog vremena. Najviše ispunjenih anketa stiglo je iz Bjelovarsko- bilogorska županija (75 %), a najmanje iz Dubrovačko- neretvanska 8,1 % županije.

Uvjerljiva većina, 90 % ispitanika narodnih knjižnica, ima položen stručni ispit, te je upućena u izmjene vezane za nazivlja temeljnih stručnih zvanja i načine napredovanja koje donosi *Pravilnik* iz 2021. godine. Dio o napredovanju u struci nalazi se unutra *Pravilnika* u tablici *Mjerila*, sastavljenoj od sedam skupina. Ovisno o radnom mjestu zaposlenja, propisan je minimalni broj bodova koje je potrebno zadovoljiti radi ispunjenja uvjeta za napredovanje. Te steklo određeno više stručno zvanje.

Njime je stjecanje viših zvanja omogućeno i djelatnicima na radnim mjestima knjižničarskog tehničara i knjižničarskog suradnika, koji prema rezultatima istraživanja imaju veliku želju u budućnosti ostvariti napredovanje u struci. Knjižničari zadržavaju iste mogućnosti napredovanja kao i ranije te ih je velik broj za to i zainteresiran. Većina ispitanika smatra da ima dovoljno prilika za ostvariti tražene uvjete koje ne smatraju prezahtjevnima, uz to aktivno prate prilike i smatraju da rade u okolini koja potiče stručna usavršavanja.

Iz analize prvog istraživačkog pitanja: *Koliko su knjižničari upoznati s novim knjižničarskim nazivljem?*, vidljivo je da su stručni djelatnici narodnih knjižnica u većoj mjeri upoznati s promjenom temeljnih stručnih naziva. Isto tako, velik je broj onih koji su popratili izmjene i dopune *Pravilnika*, donesenog 2021. godine. Odgovori kod oba pitanja daju zadovoljavajući rezultat.

Zanimljivo je vidjeti da osobe na radnim mjestima knjižničarskog tehničara i knjižničarskog suradnika u većoj mjeri imaju želju za napredovanjem, posebno jer je to jedna od većih izmjena *Pravilnika*. Knjižničarima se ta mogućnost i prije pružala, ali i danas je ta želja uvelike izražena.

Također rezultati pokazuju da zaposlenici na radnim mjestima za koje je potreban viši stupanj obrazovanja imaju veću želju za ostvarenjem napredovanja u struci te da je puno manje onih koji ne žele napredovanje ili su oko njega neodlučni.

Analiza je pokazala da u knjižničarskoj struci vlada velika želja za stjecanjem viših stručnih zvanja što može rezultirati budućim ubrzanim napretkom struke.

Drugo istraživačko pitanje bavi se iskustvom djelatnika narodnih knjižnica u izradi stručnih i znanstvenih radova. Želi se saznati koliko ispitanici objavljuju radove, koje publikacije preferiraju te koju vrstu radova najčešće pišu. Pažnja se usmjerila i na mišljenje ispitanika o suradnji s drugim autorima prilikom objavljivanja rada te što misle o svojim kompetencijama za pisanje.

Na samom početku poglavlja prikazan je rezultat s povećanim brojem odgovora ispitanika koji govori da je broj onih upoznatih s *Pravilnikom* veći za 39 (9,6 %) osoba od onih koji su upoznati s načinom stjecanja viših stručnih zvanja. Time možemo zaključiti da *Mjerila* koja su dio *Pravilnika* nisu dovoljno jasna zaposlenicima knjižnica te da tu postoji prostora za poboljšanje. Oni ispitanici kojima su načini za napredovanje u struci jasni te su zadovoljili uvjete iz skupine *IV. Mjerila* i time ostvarili viša stručna zvanja, označili realizirane kategorije. Iz toga je vidljivo da je najviše objavljenih stručnih ili znanstvenih članaka u recenziranim domaćim časopisima i kraćih stručnih prikaza ili priloga. Tu vrsta radova najviše objavljuju i oni ispitanici bez viših stručnih zvanja. Navode stručne članke u stručnim časopisima i zbornicima sa stručnih skupova. Kada se radi o vrsti publikacija u kojima najčešće objavljuju svoje radove, onda su to znanstveno stručni časopisi, ali i u većem broju katalogi izložaba. U zadnje tri godine, osim knjižničara koji su i dalje u uvjerljivoj većini (32,5 % ili 125), radove je objavilo i 4,4 % (6) knjižničarskih suradnika te 2,9 % (4) knjižničarska tehničara. *Pravilnikom* su nastale promjene kojima se proširila mogućnost napredovanja u struci na knjižničarske suradnike i knjižničarske tehničare, time se pruža mogućnost stjecanja viših stručnih zvanja svim stručnim zaposlenicima knjižnica. Vidjelo se u radu ranije da je više od polovice ispitanika, sa sva tri radna mjesta, odgovorilo potvrdno o želji za napredovanjem. Time objava radova od strane svih stručnih zaposlenika je pozitivan pokazatelj.

O suradnji prilikom objavljivanja radova rezultati ne pokazuju velike razlike u broju odgovora ispitanika. Najviše je onih koji najčešće surađuju s jednim kolegom ili kolegicom, zatim su rezultati pokazali da slijede oni koji ne objavljuju u suautorstvu, dok je isti broj onih koji objavljuju s dvoje kolega ili kolegica i onih kojima nije važan broj suradnika pri pisanju rada.

Pitanje o kompetentnostima samih ispitanika vezanih uz znanja i vještine potrebnih za objavljivanje radova, pokazalo je da su djelatnici samopouzđani te se smatraju spremnima za samostalno pisanje radova. Zanimljiva je podudarnost u odgovorima dvaju pitanja vezanim za mišljenje o pruženim znanjima i vještinama na studiju i u pitanju dostatnosti prethodnog obrazovanja za pisanje radova. Pristigao je gotovo isti broj dobivenih potvrdnih odgovora te je to pokazatelj točnosti dobivenih podataka. Ostali broj ispitanika ne smatra se kompetentnim za izradu radova, ali je i broj onih koji su pohađali dodatne edukacije vrlo malen, Samo se 13 % (48) ispitanika odlučilo za dodatnu edukaciju na temu izrade stručnih i znanstvenih radova (npr. tečaj statistike, webinar *How to publish an academic paper*). Od ispitanika koji su pohađali neku od edukacija devetero (18,7 %) se i dalje ne osjeća dovoljno sigurnim u svoja znanja i vještine.

Treće istraživačko pitanje otkriva nam mišljenje zaposlenika o važnosti objavljivanja stručnih i znanstvenih radova te nam pokazuje u kojoj su mjeri dio znanstvene i stručne komunikacije. Ta vrsta komunikacije opisana je se u teorijskom dijelu rada te se moglo vidjeti da je za razvoj struku jednako važna objava članaka koliko i njihova krajnja upotreba. Čitanjem članaka znanstvena i, u ovom slučaju stručna, zajednica izmjenjuju novosti vezane uz struku i usvajaju nove načine rada ali i otkrivaju nove modele i procese rada. Upravo se, kroz zadovoljavanje uvjeta *IV. skupini Mjerila*, željelo potaknuti stručne djelatnike knjižnica na uključenje u znanstvenu i stručnu komunikaciju.

Tako nam istraživanje pokazuje da ispitanici uviđaju važnost objavljivanja radova u časopisima radi stjecanja stručnih viših stručnih zvanja. Dosta mali broj ispitanika čini članove uredništva publikacija i sudjeluje ili je sudjelovao u recenzijskom postupku. To ne iznenađuje jer sudjelovanje u takvim aktivnostima zahtjeva veliku razinu stručnost u određenom području rada.

Analiza pokazuje i čitalačke navike zaposlenika narodnih knjižnica. U ranijem dijelu istraživanja vidljiva je želja za napredovanjem u viša zvanja kod većine stručnih djelatnika, njih 57,5 % (213). U ovom dijelu istraživanja 73,2 % (287) ispitanika smatra objavljivanje radova važnim za ostvarenje uvjeta napredovanja u struci. No, njih 41,4 % (161) čita do 1 sat mjesečno, a 39,9 % (156) od 2- 5 sati mjesečno, što zajedno čini broj od 317 ili 81,3 % ispitanika provede do 5 sati mjesečno čitajući stručnu i znanstvenu literaturu vezanu za područje knjižničarstva i informacijskih znanosti. Usporedbom tih podataka vidljivo je da kod djelatnika sa željom za stjecanjem stručnih zvanja ima prostora i potrebe za jačati svijesti o važnosti čitanja objavljenih

radova iz područja u kojem žele ostvariti napredovanje. Da bi objavljivanje radova i publikacija imao smisla te da stručni i znanstveni časopisi ne bi bili sami sebi svrha.

Rezultati istraživanja pokazali su postojanje želje knjižničara za odlaske na stručna usavršavanja. Velik broj (86,3 %) je onih koji su pohađali stručna usavršavanja unutar posljednje 3 godine, a navedeni razlozi za odlazak su širenja znanje i razmjene iskustava s kolegama (označeno 609 puta). Najmanje je naveden razlog ostvarivanja bodova u svrhu napredovanja (91 put, 23,5 % , a 5 puta je naveden kao jedini razlog), dok je u ranijem dijelu analize 57,5 % (213) ispitanika odgovorilo da želi u budućnosti ostvariti napredovanje. Stoga se navedeni razlozi za odlazak na stručna usavršavanja mogu smatrati točnim.

Oni ispitanici koji nisu bili na usavršavanju, u otvorenom dijelu pitanja objasnili su svoje razloge koji se mogu svrstati u poslovne, privatne i obrazovne skupine. Uz ispitanike koji su bili na roditeljskom dopustu, ima onih koji kratko rade u knjižnici te su još zaokupljeni učenjem posla. Razlozi vezani za poslovnu prirodu odnose se na nezadovoljstvo ispitanika politikom ustanove oko odlaska i odabira djelatnika na stručna usavršavanja.

Pitanje o poticanju radne okoline na usavršavanje i napredovanje u struci većina ispitanika misli da je točno, iako ih je velik broj neodlučnih, dakle najmanji je broj onih koji se ne slažu s iznesenim tvrdnjama.

Istraživanje mišljenja većine zaposlenika o višim stručnim zvanjima pokazalo je da se napredovanjem stječe ugled u stručnoj zajednici, bolje prilike pri zapošljavanju te veću autonomiju u realizaciji zamišljenih projekata. Uvjerljiva većina ispitanika napredovala bi zbog boljih financijskih uvjeta, ali i uvjerljiva većina smatra da se ne radi manje nakon stečenih viših stručnih zvanja.

Najčešće se djelatnici knjižnica samostalno prijavljuju na stručna usavršavanja te radi toga trebaju aktivno pratiti prilike za odlazak, što većina ispitanika i čini. Webinar, tečajevi ili tečajevi CSSU te domaći stručni skupovi najčešća su stručna usavršavanja na koja odlaze.

Većina ispitanika smatra mogućim ostvariti uvjete za stjecanje viših stručnih zvanja, da imaju dosta prilika te da uvjeti nisu prezahtjevni. Za njihovo ostvarenje 6-10 godina smatraju realnim brojem godina.

Ocjena koju su ispitanici dodijelili matičnim ustanovama, kad se radi o mogućnostima stjecanja viših zvanja, je trojka (3). Što je očekivana ocjena s obzirom na dobivene odgovore o mišljenju djelatnika vezanih za prilike i poticanje radne okoline na usavršavanja i ostvarenje viših stručnih zvanja u kojima je većina bila neodlučna.

9. Zaključak

Na razvoj civilizacije i društveni napredak izravno utječe znanosti i dolazak do novih spoznaja. Stvaranjem i realizacijom ideja poboljšavaju se životni uvjeti pojedinaca u njihovom svakodnevnom djelovanju. Znanost je primjenjiva na sva područja rada i ljudskog postojanja.

Ovaj rad bavi se temom znanosti, znanstvenicima i rezultatima njihovih istraživanja, te stručnjacima i razmjenama ideja. Kompleksan i širok pojam znanosti čini skup znanja nekog područja. Radi lakšeg snalaženja i dolaska do traženih informacija potrebno je bilo sistematizirati znanja te dolazi do formiranja i razgraničavanja na područja, polja i grane znanosti. Radom znanstvenika dolazi do stvaranja novih teorija i znanja, ali i realizacija mnogih zamisli koje mogu rezultirati promjenama ili poboljšanjima, ovisno o prihvaćenosti u znanstvenim krugovima i od strane javnosti. Status znanstvenika definiran je *Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Europska povelja za istraživače* i *Kodeks o novačenju znanstvenika* o odgovornosti znanstvenika donesenih i prihvaćenih prema svjetskoj i europskoj razini.

U radu se spominje važnost jačanja svijesti o bavljenju znanosti kod mladih što je već dugo u fokusu znanstvenika. Bez novih znanstvenika nema ni stvaranja i širenja novih znanja. Stoga im se kroz uključenje u projekte približava i informira o važnosti dolaska do novih spoznaja. Razvoj znanosti utječe na ekonomsku i gospodarsku situaciju te bez novih znanja nema ni daljnjeg napretka. Zato je važno da javnost bude upućena u istraživanja i dobivene rezultate kako bi se što više pojedinaca zainteresiralo za praćenje daljnjih zbivanja.

Informacije i rezultati istraživanja dostupni su svima putem javno objavljenih radova znanstvenika. Postoji više vrsta radova, no podjela na znanstvene i stručne najzastupljenija je u radu jer se bavi onim radovima koje najčešće pišu i koriste knjižničari u svojoj struci. Putem njih dolaze do informacija i spoznaja vezanih za knjižničarstvo i knjižnice.

Objavljivanja u nekoj od publikacija zahtjeva prolazak rada kroz nekoliko etapa, uključujući sudionike procesa sa zadanim ulogama, to sve čini znanstvenu komunikaciju. Važno je naglasiti autorovu odluku o odabiru publikacije koju bira ovisno o temi rada, zatim urednikovu odluku koja se donosi ovisno o podudarnosti teme publikacije s temom rada.

Kroz povijest znanstvena komunikacija se nije puno promijenila već se prilagodila i širila ovisno o nastajanju novih znanstvenih područja. Početak te vrste komunikacije započinje i

završava sa znanstvenikom i stručnjakom. Nakon autorove odluke i slanja rada publikaciji u kojoj ga želi objaviti započinje znanstvena komunikacija. Preko izdavača, urednika i recenzenata komunikacija se nastavlja. Objavom rada i njegovim dolaskom do svih zainteresiranih zatvara se krug znanstvene komunikacije. Svi koji čitaju rad, a zatim i primjenjuju u svom radu ili imaju neku vrstu kritike, poželjno je da objave odgovor na objavljeni rad. Time se otvara novi krug, s novim sudionicima znanstvene komunikacije. Takvim djelovanjem i razmjenom znanja i mišljenja jača znanstvena i stručna zajednica.

Sva navedena praksa za znanstvenu komunikaciju može se primijeniti i odnositi na stručnu komunikaciju, koja u literaturi i nije zastupljena. No, uhodana praksa, načini razmjene znanja i ideja ne razlikuje se mnogo od znanstvene komunikacije. Ta tema zastupljena je u radu koje se bavi stručnim radovima i njihov utjecaj na razvoj struke. Navode se definicije i razlike kojima se olakšava prepoznavanje i razlikovanje stručnih i znanstvenih radova. Detaljnije o stručnim radovima govori se u nastavku rada obrađujući stručne članke čija je zadaća proširenje i primjena stečenih znanja. Sadrže sekundarne podatke istraživanja te imaju informativnu svrhu za stručnjake i sve zainteresirane o temi rada. Tako u Republici Hrvatskoj za sve koji žele biti upućeni u stručna događanja s područja knjižničarstva novitete mogu pratiti putem četiri znanstveno- stručna časopisa: Vjesnik bibliotekara Hrvatske, Libellarium, Informatologia i Knjižničar/ka, četiri stručna časopisa: Knjižničarstvo: glasnik Društva Slavonije i Baranje i Srijema, Svezaka, Kontekst i Kalibar te sedam glasila: Novi uvez, HKD Novosti, Glasnik Društva bibliotekara Split, Glas NSK i glasnik HRČAK.

Motiviranost za postizanje zadanog cilja osoba pronalazi u unutarnjoj želji bilo za učenjem, ostvarenjem napretka, ugleda ili neke vanjske nagrade. O tome je bila riječi u zadnjem poglavlju teorijskog dijela rada koji se bavi motivima pisanja i objave radova u knjižničarskoj struci. Neki autori motiviranost za objavu radova u časopisima pronalaze u želji za ostvarenjem ugleda u struci, dok nekima zadovoljstvo donosi zastupljenost tema s područje njihova interesa i djelovanja. No, objavom radova moguće je zadovoljiti uvjete za stjecanje viših stručnih zvanja u struci koji su propisani u tabličnom prikazu, unutra *Pravilnika*, pod nazivom *Mjerila*. Tablica sadrži sedam skupina, te je za svaku skupinu propisan minimalni broj bodova koje je potrebno zadovoljiti da bi se ostvarilo napredovanje, ovisno o radnom mjestu na kojem je djelatnik zaposlen. Kao i u svemu, tako i u postojećem načinu napredovanja moguća je pojava problema. S obzirom na to da stručna napredovanja nisu zastupljena u literaturi, kao i kad je riječ o stručnim člancima, problem se može promatrati kroz znanstvene časopise te primijeniti na stručne.

Nakon teorijskog dijela rada prikazani su rezultati istraživanja *Napredovanje u struci i objavljivanje: stavovi i motivacija zaposlenih u narodnim knjižnicama*.

Pravilnik donesen 2021. godine uveo je dvije veće promjene vezane za zaposlenike knjižnica. Prva se odnosi na nazivlja temeljnih zvanja. Tako pomoćni knjižničar postaje knjižničarski tehničar, a knjižničar mijenja naziv u knjižničarskog suradnika. Dotadašnje radno mjesto diplomiranog knjižničara sada se naziva radno mjesto knjižničara.

Novim *Pravilnikom*, osim knjižničarima, pruža se mogućnost napredovanja i zaposlenicima na radnim mjestima knjižničarskog tehničara, u višeg knjižničarskog tehničara i knjižničarskog suradnika, u višeg knjižničarskog suradnika.

Stoga, istraživanjem se doznala upoznatost stručnih djelatnika narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj s promjenama koje donosi *Pravilnik*. Četiri istraživačka pitanja obrađena su kroz analizu te se u dijelu Rasprava može vidjeti cjelokupni sažetak rezultata istraživanja.

Dobiveni rezultati pružit će uvid u sadašnje stanje i time omogućiti donošenje zaključka vezanih uz pronalazak daljnjih poboljšanja. Istraživanje može biti korisno svima koji imaju utjecaj na stručno usavršavanje knjižničara, matičarima u županijskim knjižnicama radi promjena u načinima i mogućnostima koje imaju stručni djelatnici narodnih knjižnica u Hrvatskoj.

Ispitanici su upoznati s *Pravilnikom* donesenim 2021. godine te pokazuju želju za ostvarenjem napredovanja u budućnosti. Većina ispitanika smatra da je izuzetno važno objavljivati radove radi stjecanje viših zvanja u struci, no samo je njih 37 % ispitanika objavilo rad unazad tri godine. Sličan postotak (37,5 %) je onih koji smatraju da nisu dovoljno kompetentni za pisanje radova, ali mali je broj ispitanika pohađao neku dodatnu edukaciju vezanu za jačanje vještina i znanja potrebnih za pisanje radova. Stoga bi trebalo poticati djelatnike narodnih knjižnica na pisanje radova i odlaske na edukaciju čime bi se povećala njihova samouvjerenost i odlučnost u pisanju radova te bi se u većem broju odlučivali na objavu radova. Također treba poticati i čitanje stručne i znanstvene literature kod zaposlenika jer su rezultati pokazali da ju ispitanici čitaju do 1 sat mjesečno.

Na nekoj vrsti edukacije vezane za struku, unazad tri godine, bila je većina ispitanika. Najčešće je to bilo webinar ili neka vrste tečaja ili e- tečaja. Oni koji nisu imali prilike ići na neku od edukacija navode obrazovanje i privatne razloge, ali najviše je nezadovoljstva poslovne prirode u vidu odabira i slanja pojedinaca od strane ustanove.

Razlozi za napredovanjem je u želji da pridonesu razvoju struke, da povećaju svoj ugled i poboljšaju financijske uvjete ali da si povećaju mogućnost zaposlenja ako pozele promijeniti posao. Ispitanici se niti slažu niti se ne slažu vezano uz radnu okolinu i pružanje prilika za

ostvarenje napredovanja te isto odgovaraju oko zahtjevnosti uvjeta. Stoga ne iznenađuje da su mogućnost napredovanja u svojoj ustanovi ocijenili s trojkom. Time se može zaključiti da ima još dosta prostora za poboljšanje kako bi zaposlenici narodnih knjižnica bili zadovoljni i mogli ostvariti svoju ambiciju za napredovanjem u struci.

Literatura:

1. Andrilović, Vlado. 2001. Samostalno učenje. Jastrebarsko: Naklada slap.
2. Antičić, Tome. "Science popularization in Croatia—myth or reality? An Overview of the Round Table Discussion held at the Ruđer Bošković Institute." *Periodicum biologorum* 115.1 (2013): 97-99. <https://hrcak.srce.hr/file/149242>
3. Aparac-Jelušić, Tatjana. 2015. Kognitivna institucionalizacija knjižnica i informacijske znanosti. *Hrvatski znanstveni časopisi : iskustva, gledišta, mogućnosti*. Ur. Hebrang Grgić, Ivana. Zagreb: Školska knjiga. str. 181- 196 <https://www.bib.irb.hr/761032>
4. Baban, Ljubomir. Kata, Ivić, Srećko, Jelinić, Maja, Lamza- Maronić, Antun, Šundalić. 2002. *Primjeri metodologije stručnog i znanstvenog istraživanja*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku.
5. Bačić, Edita, i Žana, Siminiati Violić. 2014. "Vrednovanje znanstvene produktivnosti s osvrtom na izdavaštvo." Ur: Hebrang Grgić, Ivana. Špac, Vesna. *Knjižnice: kamo i kako dalje?* Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
6. Barbarić, Ana. 2009. "Knjižničarske kompetencije." *Cjeloživotno učenje knjižničara ishodi učenja i fleksibilnost*. Ur. Horvat, Aleksandra. Machala, Dijana. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. str. 57-68.
7. Barbarić, Ana, Ivana, Hebrang Grgić, Aleksandra, Horvat. 2007. "Metodološki i sadržajni aspekti znanstveno istraživačkih radova objavljenih u Vjesniku bibliotekara Hrvatske od 1998. do 2006. godine." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 50, br. 4: 1-14. <https://hrcak.srce.hr/85584>
8. Borš, Vanja. 2015. Neznastveni odnos prema domaćim znanstvenim časopisima i u njima. *Hrvatski znanstveni časopisi: iskustva, gledišta, mogućnosti*. Ur. Hebrang- Grgić, Ivana. Zagreb: Školska knjiga. str. 233- 247
9. Čonč, Tea, Nives Franić, Alka Stropnik. 2015. "Informirati, educirati, povezivati : HKD Novosti kroz rad uredništva 2012.-2014. godine." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* " 58, br. 1-2: 277-295. <https://hrcak.srce.hr/143636>

10. Društvo knjižničara u Splitu. n.d. "Impresum." Pristupljeno: 23. travnja 2023. http://dkst.hr/?page_id=318
11. Društvo knjižničara u Splitu. n.d. "Upute autorima" n.d. Pristupljeno: 23. travnja 2023. https://dkst.hr/?page_id=503
12. Euraxess Researchers in Motion. n.d. „Declarations of endorsement of Charter & Code.“ Pristupljeno: 13. prosinca 2023. <https://web.archive.org/web/20160303202057/http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/ri ghts/charterAndCode>
13. Europska povelja za istraživače i Kodeks o novačenju istraživača. 2011. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Propisi/Razn o/Povelja_kodeks_SuZ_2013..pdf
14. Gačić, Milica. 2001. *Pisanje i objavljivanje znanstvenih i stručnih radova*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Policijska akademija
15. Gačić, Milica. 2017. *Pisanje u znanosti i struci*. Zagreb: Narodne novine.
16. Gačić, Milica. 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova*. Zagreb: Školska knjiga.
17. Gopalan, Valarmathie, et al. 2017. "A review of the motivation theories in learning." *Aip conference proceedings*. AIP Publishing, vol. 1891, br. 1. <https://doi.org/10.1063/1.5005376>
18. Graša, Sanja. 2023. „Uvodnik.“ *Kalibar* God. 10, br.1 / 2. <http://www.dkkz.hr/wp-content/uploads/2023/09/Kalibar-2023-1.pdf>
19. Hajdin, Ljiljana. 2015. "Uvodnik" Br. 1. <https://library.foi.hr/dbook/cas.php?B=1&item=S01202&godina=2015&broj=00001>
20. Hebrang Grgić, Ivana. 2015. Komunikacija putem časopisa u hrvatskoj znanstvenoj zajednici : uvodnik. *Hrvatski znanstveni časopisi : iskustva, gledišta, mogućnosti*. Ur. Hebrang Grgić, Ivana. Zagreb: Školska knjiga. str. 7-12
21. Hebrang Grgić, Ivana. 2004.a Kontrola kvalitete znanstvenih članaka objavljenih u elektroničkoj sredini. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, vol. 47, n. 1-2, str. 78-86 <http://eprints.relis.org/5763/>

22. Hebrang Grgić. Ivana. 2004.b "Krizna izdavaštva znanstvenih časopisa" *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 47, 1-2; 87-94
[https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/89/vbh/God.47\(2004\),br.1-2](https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/89/vbh/God.47(2004),br.1-2)
23. Hebrang Grgić, Ivana. 2018. "Znanstvene i stručne publikacije Hrvatskoga knjižničarskog društva : čitateljski interesi i navike." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 61, br. 2: 29-46. <https://doi.org/10.30754/vbh.61.2.676>
24. Hrčak. n.d. "Hrčak: časopis Hrvatskog čitateljskog društva." Pristupljeno: 3. svibnja 2023. <http://hcd.hr/publikacije/hrcak/>
25. HKD Novosti. n.d. "O HKD Novostima." Pristupljeno: 21. travnja 2023. https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/o_novostima/
26. Horvat Aleksandra. 2009. Cjeloživotno učenje knjižničara u Hrvatskoj: stanje i mogućnosti. *Cjeloživotno učenje knjižničara ishodi učenja i fleksibilnost*. Ur. Horvat, Aleksandra. Machala, Dijana. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. str. 21-36.
27. Horvat, Aleksandra. 2009. Predgovor. *Cjeloživotno učenje knjižničara ishodi učenja i fleksibilnost*. Ur. Horvat, Aleksandra. Machala, Dijana. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 7-9.
28. Horvat, Aleksandra. 1994. "Stručno društvo danas." Hrvatsko bibliotekarsko društvo. God. 1. Br. 1-3. <https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1694>
29. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. 2021. "Informatologija". Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Pristupljeno: 20. travnja 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=27413>
30. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje.2021. "Znanost.". Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Pristupljeno 14. siječnja 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=67353>
31. Informatologija. n.d. "Informatologija." Pristupljeno: 24. travnja 2023. <https://hrcak.srce.hr/informatologia>
32. Jakobović, Zvonimir. 2013. *Pisanje i uređivanje stručnih i znanstvenih publikacija*. Zagreb: Denona.

33. Jakšić, Josip. 2003. "Motivation. Psychopädagogischer Aspekt." *Kateheza: časopis za vjeronauk u školi, katehezu i pastoral mladih*. 25.1 str. 5-16. <https://hrcak.srce.hr/pretraga?q=Motivation.+Psychop%C3%A4dagogischer+Aspekt>
34. Jokić, Maja. 2005. *Bibliometrijski aspekti vrednovanja znanstvenog rada*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.
35. Jokić, Maja, Jadranka, Lasić-Lazić. 2015. Vrednovanje znanstvenog rada u području društvenih znanosti na temelju časopisa kao medija znanstvenog komuniciranja. *Hrvatski znanstveni časopisi: iskustva, mogućnosti, gledišta* (Ur. Ivana Hebrang Grgić). Zagreb: Školska knjiga. str. 197-214.
36. Jokić, Maja, Krešimir, Zauder, Srebrenka, Letina. 2012. *Karakteristike Hrvatske nacionalne i međunarodne znanstvene produkcije u društveno- humanističkim znanostima i umjetničkom području za razdoblje 1991- 2005*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
37. Kalibar. n.d. "Uputa za autore" Pristupljeno: 23. studenog 2023. <http://www.dkkz.hr/upute-autorima/>
38. Knjižničar/ka. n.d. "O časopisu." Pristupljeno: 20. travnja 2023. <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/knjiznicar-ka/about>
39. Knjižničar/ka. n.d. "Upute za prijavu priloga." Pristupljeno: 20. travnja 2023. <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/knjiznicar-ka/predajapriloga>
40. Knjižničarstvo: glasilo Društva Slavonije i Baranje i Srijema n.d. "Nova knjižničarstvo." Pristupljeno: 20. travnja 2023. <http://nova.knjiznicarstvo.com.hr/2012/02/28/uvodna-rijec-1997-1/>
41. Knjižničarstvo: glasilo Društva Slavonije i Baranje i Srijema. n.d. "Povijest časopisa." Pristupljeno: 20. travnja 2023. https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/o_casopisu/
42. Kontekst. n.d. "Kontekst e- časopis." Pristupljeno: 21. travnja 2023. <http://pubweb.carnet.hr/kdvz/galerija/kontekst-2/>
43. Lakuš, Jelena. 2021. "Uvodna riječ." *Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti* 12, no. 1-2: 9-10. <https://hrcak.srce.hr/file/398140>
44. Lamza Posavec, Vesna. 2021. *Metodologija društvenih istraživanja: temeljni uvid*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.

45. Lasić- Lazić, Jadranka. 1996. *Znanje o znanju*. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije.
46. Leščić, Stjepka, Dražen, Dizdar, Željka, Jaklinović. 2014. 'Analiza znanstvene produktivnosti kineziološkog fakulteta od 1998. do 2008. godine.' Ur: Hebrang Grgić, Ivana. Špac, Vesna. *Knjižnice: kamo i kako dalje?* Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
47. Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti. n.d. "Informacije za čitatelje" Pristupljeno: 20. travnja 2023. <https://hrcak.srce.hr/libellarium>
48. Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti. n.d. "Prijave prijedloga" Pristupljeno: 20. travnja 2023. <https://morepress.unizd.hr/journals/index.php/libellarium/about/submissions>
49. Mackenzie Owen, John S. 2005. *The scientific article in the age of digitization*. Diss. <https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/7403/DISS-JMO-final-DARE.pdf?sequence=1>
50. Martek, Alisa, Senka, Tomljenović, Zrinka, Udiljak Bugarinovski. 2014. 'Bibliometrija između politike, znanosti i knjižničarstva- za vjerodostojnu i učinkovitu nacionalnu bazu znanstvenih radova.' Ur: Hebrang Grgić, Ivana. Špac, Vesna. *Knjižnice: kamo i kako dalje?* Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
51. Marušić, Ana, i Matko, Marušić. 2015. Znanstveni časopisi u Hrvatskoj: teška pitanje na koje nije teško odgovoriti. *Hrvatski znanstveni časopisi : iskustva, gledišta, mogućnosti*. Ur. Hebrang Grgić, Ivana. Zagreb: Školska knjiga. str. 15- 36 <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/9115/>
52. Maštrović, Tihomil. 2009. Projekt "Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost." *Cjeloživotno učenje knjižničara ishodi učenja i fleksibilnost*. Ur. Horvat, Aleksandra. Machala, Dijana. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Str. 13-19.
53. Maštrović, Tihomil. 1992. "Proslov." *Hrčak*. God. 1. Br. 1. Pristupljeno: 3. svibnja 2023. https://issuu.com/hrcak_hcd/docs/hrcak_br_01_02_1992
54. Milat, Josip. 2005. *Osnove metodologije istraživanja*. Zagreb: Školska knjiga.

55. Ministarstvo kulture. n.d. "Zvanja u knjižničnoj djelatnosti" Pristupljeno: 4. svibnja 2023. <https://min-kulture.gov.hr/izdvojeno/izdvojena-lijevo/kulturne-djelatnosti-186/knjiznicna-djelatnost-361/zvanja-u-knjiznicnoj-djelatnosti/526>
56. Mitrović, Goranka. 2013. "Zastupljenost hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa u bazama podataka Web of Science i Scopus s osvrtom na društveno humanističke znanosti." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 56, br. 4: 129-144. <https://hrcak.srce.hr/142383>
57. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Hrvatskoj. n.d. "Glas NSK." Pristupljeno: 23. travnja 2023. <https://www.nsk.hr/glas-nsk/>
58. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2022. Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2022. godinu. Pristupljeno: 14. listopada 2023. <https://maticna.nsk.hr/statistika/preuzimanje/>
59. Narodne Novine. 2021. Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci. Pristupljeno 16. prosinca 2022. godine. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_10_107_1886.html
60. Narodne Novine. 2009. Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama. Pristupljeno: 10. prosinca 2023. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_09_118_2929.html
61. Narodne Novine. 2022. Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. Pristupljeno: 13. prosinca 2023. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_10_119_1834.html
62. Novi uvez. n.d. "O nama." Pristupljeno: 20. travnja 2023. <https://zkd.hr/novi-uvez-o-casopisu/>
63. OECD. 2002. Frascati Manual 2002. Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264199040-en.pdf?expires=1668605591&id=id&accname=guest&checksum=C7513DDDCA895BFED1566011D9ABB629>
64. Oraić Tolić, Dubravka. 2021. *Akademsko pismo*. Naklada Ljevak: Zagreb.
65. Pehar, Franjo. 2022. "Bibliometrijska analiza Vjesnika bibliotekara Hrvatske." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 65, br. 1: 1-32. <https://hrcak.srce.hr/278540>

66. Pehar, Franjo, i Zoran, Velagić. 2015. Uređivanje znanstvenih časopisa u online sustavima za organizaciju uredničkih procesa. *Hrvatski znanstveni časopisi*. Ur. Hebrang Grgić, Ivana. Zagreb: Školska knjiga. str. 93-112.
67. Petr Balog, Kornelija. 2010. *Prema kulturi vrednovanju u visokoškolskim knjižnicama*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet u Osijeku.
68. Plenković, Mario. 2022. "Znanstvena i programska orijentacija časopisa *Informatologia* (1969. – 2019.)" *Informatologia* 55, br. 3-4: 274-277. <https://hrcak.srce.hr/289240>
69. Prskalo, Ivan, i Srna, Jenko Miholić. 2018. "Otvoreno dostupni časopisi: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje/ Croatian Journal Of Education". *Otvorenost u znanosti i visokom obrazovanju*. Zagreb: Školska knjiga. str. 276-283. <https://www.bib.irb.hr/1011049>
70. Pšenica, Davorka. 2017. "Uvodnik." *GlasNSK*. God. 4., Br. 13. Pristupljeno: 23. travnja 2023. <http://stari.nsk.hr/Info.aspx?id=1249>
71. Raos, Nenad. 2015. "Kako pisati recenziju (i na nju pametno odgovoriti)". *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju*. Pristupljeno: 24. siječnja 2023. <https://hrcak.srce.hr/file/220244>
72. Romić, Kristina, i Goranka, Mitrović. 2017. "Bibliometrijske značajke kategoriziranih radova na primjeru časopisa *Medijska istraživanja* (1995.-2015.)." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 60.4: 197-220. <https://hrcak.srce.hr/file/288856>
73. Roosendaal, Hans E., i P. A. T. M. Geurts. 1997. "Forces and functions in scientific communication: an analysis of their interplay." *Cooperative Research Information Systems in Physics* 31: 1-32. https://www.researchgate.net/profile/Hans-Roosendaal/publication/237407169_Forces_and_functions_in_scientific_communication_on_an_analysis_of_their_interplay/links/00b7d5283ec13cdcb8000000/Forces-and-functions-in-scientific-communication-an-analysis-of-their-interplay.pdf
74. Seiter- Šverko, Dunja. 2003. "Riječ uredništva." *Novi uvez. Glasilo Zagrebačkog knjižničarskog društva*. God 1. Br 1. https://zkd.hr/wp-content/uploads/2020/02/novi_uvez_1.pdf
75. Silobrčić, Vlatko. 2003. *Kako sastaviti, objaviti i ocijeniti znanstveno djelo*. Zagreb: Medicinska naklada.

76. Skledar, Nikola. 2002. Znanost i demokracija. *Znanost i javnost= Public understanding of science* (Ur. Blanka Jergović). Zagreb: Izvor. str. 19- 26.
77. Skupnjak, Draženka, i Daria, Tot. 2019. "Zastupljenost neformalnog i informalnog učenja u profesionalnom razvoju učitelja." *Nova prisutnost: časopis za intelektualna i duhovna pitanja*. 17.2 str. 309-321. <https://hrcak.srce.hr/file/324597>
78. Stojanovski, Jadranka. 2015. (R)evolucija znanstvenih časopisa. *Hrvatski znanstveni časopisi : iskustva, gledišta, mogućnosti*. Ur. Hebrang Grgić, Ivana. Zagreb: Školska knjiga. str. 55- 76 <https://www.bib.irb.hr/782262>
79. Svezak. n.d. "Izdavačka djelatnost." Pristupljeno: 20. travnja 2023. <http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/izdavacka-djelatnost/>
80. Svezak. 1999. "Riječ uredništva." *Svezak*. God. 1. Br. 1. Pristupljeno: 20. travnja 2023. http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak1/svezak_1_1999.pdf
81. Svezak. n.d. "Svezak." Pristupljeno: 20. travnja 2023. <https://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/casopis-svezak/>
82. Šikić, Zvonimir. 2002. Znanost i demokracija. *Znanost i javnost= Public understanding of science* (Ur. Blanka Jergović). Zagreb: Izvor. str. 35-42.
83. The European Association of Science Editors. n.d. „Welcome to EASE“ Pristupljeno: 14. studenog 2022. <https://ease.org.uk/about-us/>
84. Tkalac Verčić, Ana, Dubravka, Sinčić Ćorić i Nina, Pološki Vokić. 2010. *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada*. Zagreb: M.E.P. d.o.o.
85. UNESCO. ICSU. 2000. Declaration on Science and the Use of Scientific Knowledge. *Science for the Twenty- First Century: a New Commitment*. 462 – 468. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121033>
86. Vjesnik bibliotekara Hrvatske. n.d. "Nove smjernice za autore." Pristupljeno: 19. travnja 2023. <https://izdanja.hkdrustvo.hr/casopisi/vbh/index>
87. Vrana, Radovan. 2011. "Vrednovanje znanstvenog rada." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 54, br. 1/2: 172-192. <https://hrcak.srce.hr/80478>
88. Vrana, Radovan. 2018. "Editorial challenges in a small scientific community: Study of Croatian editors." *Learned Publishing*, 31: 369-374. <https://doi.org/10.1002/leap.1188>

89. Zalokar, Jadran. 2009. "Uvodna riječ." *Knjižničar/Knjižničarka: e-časopis Knjižničarskog društva Rijeka*. Svezak 1. Br. 1 <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/knjiznicar-ka/issue/view/450/100>
90. Zelenika, Ratko. 2004. *Znanost o znanosti*. Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci.
91. Zelenika, Ratko. 2011. *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci.
92. Zrinščak, Siniša. 2011. "Trebaju li nam i kakvi hrvatski znanstveni časopisi? Skica na temu: mjesto i budućnost znanstvenih časopisa u Hrvatskoj." *Bogoslovska smotra* 81, br. 1: 167-178. <https://hrcak.srce.hr/66588>
93. Živković, Daniela. n.d. "Povijest." Hrvatsko knjižničarsko društvo. Pristupljeno: 19. travnja 2023. https://www.hkdrustvo.hr/hr/o_nama/povijest/
94. Žilić, Jure, Sanjica, Faletar Tanacković, Maja Panian Selimić. 2019. "Znanstvenoistraživački rad i stalno usavršavanje: percepcija hrvatskih knjižničara." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*. 62, br. 1: 49- 76 <https://doi.org/10.30754/vbh.62.1.710>
95. Žugaj, Miroslav, Ksenija, Dumičić, Vesna, Dušak. 2006. *Temelji znanstveno istraživačkog rada*. Varaždin: TIVA Tiskara.

Kazalo slika:

Slika 1. Prikaz procesa od rukopisa do čitatelja znanstvenog članka (Pehar, Velagić 2015, 98)	9
Slika 2. Naslovnica Vjesnika bibliotekara Hrvatske preuzeto: https://izdanja.hkdrustvo.hr/casopisi/vbh Pristupljeno: 23. travnja 2023.	15
Slika 3. Naslovnica časopisa Libellarium, Svezak 13, Br. 2 preuzeto: https://morepress.unizd.hr/journals/index.php/libellarium Pristupljeno: 23. travnja 2023.	16
Slika 4. Naslovnica časopisa Informatologia Preuzeto: https://hrcak.srce.hr/informatologia Pristupljeno: 23. travnja 2023.	17
Slika 5. Naslovnica časopisa Knjižničar/ka God. 13. 2022. Preuzeto: https://hrcak.srce.hr/knjiznicar-ka Pristupljeno: 23. travnja 2023.	18
Slika 6. Naslovnica novog broja časopisa 2022. preuzeto: https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/2022/10/20/godina-26/ pristupljeno: 23. travnja 2023.	19
Slika 7. Naslovnica časopisa Svezak 24/2022 preuzeto: https://library.foi.hr/dbook/cas.php?B=1&item=S02110&godina=2022&broj=00024 Pristupljeno: 23. travnja 2023.	19
Slika 8. Naslovnica broja 1/2 2023. časopisa Kalibar, preuzeto: http://www.dkkz.hr/upute-autorima/ pristupljeno: 23. studenog 2023.	20
Slika 9. Naslovnica prvog broja e- časopisa Kontekst, preuzeto: http://pubweb.carnet.hr/kdvz/galerija/kontekst-2/ pristupljeno: 23. travnja 2023.	21
Slika 10. Naslovnica glasila Zagrebačkog knjižničarskog društva. Preuzeto: https://hrcak.srce.hr/noviuevez Pristupljeno: 23. travnja 2023.	22
Slika 11 Prvi broj časopisa HBD Novosti. Preuzeto: https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1694 Pristupljeno: 23. travnja 2023.	22
Slika 12. Naslovna stranica Glasnika Društva knjižničara u Splitu. Preuzeto: https://dkst.hr/?page_id=887 Pristupljeno: 17. prosinca 2023.	23
Slika 13. Naslovnica broja iz 2022. Glas NSK. Preuzeto: https://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/GLAS_NSK_e_izdanje_broj_18.pdf Pristupljeno: 23. travnja 2023.	23
Slika 14. Naslovna stranica glasila HRČAK. Preuzeto: http://hcd.hr/publikacije/hrcak/ Pristupljeno: 3. svibnja 2023.	24
Slika 15. Četvrta skupina <i>Mjerila</i> , tablica preuzeta iz <i>Pravilnika</i> (NN 107/21)	28
Slika 17. Dob ispitanika	35
Slika 18. Stupanj obrazovanja ispitanika	36
Slika 19. Radna mjesta na kojima su zaposleni ispitanici	37
Slika 20. Godine radnog staža ispitanika u knjižnici, kod ispitanika	38
Slika 21. Broj ispitanika s položenim stručnim ispitom i onih bez položenog stručnog ispita	39
Slika 22. Upućenost ispitanika u novu terminologiju nazivlja radnog mjesta i u <i>Pravilniku</i> ..	40
Slika 23. Broj ispitanika sa stečenim višim zvanjima u struci	41
Slika 24. Želja ispitanika o stjecanju viših stručnih zvanja u budućnosti	42
Slika 25. Usporedba upoznatosti ispitanika s Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci, s uvjetima za stjecanje viših zvanja (koja se dio njega) putem tabličnog prikaza	44
Slika 26. Zadovoljeni kriteriji kod ispitanika sa stečenim višim stručnim zvanjima	45
Slika 27. Broj ispitanika prema radnim mjestima koji su objavili radove u zadnje tri godine .	46
Slika 28. Broj objavljenih radova prema vrsti publikacije	47

Slika 29. Mišljenje ispitanika o broja autora prilikom stvaranja rada.....	47
Slika 30. Mišljenje ispitanika od stečenim znanjima i vještinama za pisanje stručnih i znanstvenih radova kroz prethodno obrazovanje	48
Slika 31. Načini stjecanja znanja i vještina za pisanje radova	49
Slika 32. Mišljenje ispitanika o važnosti objavljivanja radova u svrhu stjecanja viših zvanja	50
Slika 33. Učestalosti čitanja znanstvenih i stručnih časopisa iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti	51
Slika 34. Vrijeme ispitanika provedeno uz čitanje znanstvenih i stručnih radova	52
Slika 35.vrste časopisa koje ispitanici čitaju	52
Slika 36. Razlozi čitanja stručnih i znanstvenih publikacija	53
Slika 37. Broj ispitanika koji su i onih koji nisu pohađali stručna usavršavanja unutra posljednje tri godine	54
Slika 38. Vrste stručnih usavršavanja koje su ispitanici pohađali	55
Slika 39. Načini prijave za odlazak na stručna usavršavanja ispitanika	57
Slika 40. Mišljenja ispitanika o tvrdnjama vezanim za viša stručna zvanja	59
Slika 41. Mišljenja ispitanika o radnoj okolini te na koji način utječe na njihovo stjecanje viših stručnih zvanja.....	60
Slika 42. Mišljenja ispitanika o potrebnim godinama rada za ostvarenje viših stručnih zvanja	61
Slika 43. ocjena ispitanika o mogućnosti napredovanja u njihovoj ustanovi.....	61

Advancement in profession and publishing: attitudes and motivation of public library employees

Abstract

The role of science has always been vital in terms of the progress of civilization and society. Its development throughout human history has improved life conditions by way of enhancing economic security. The scientific research encourages development of new skills that can be communicated to everyone. The theoretical part of this study dwells upon the development of science, scientists and the birth and importance of scientific communication. Taking into consideration its role in all fields of human activity, its impact on library and information sciences is quite obvious. Development of a profession relies heavily on the exchange and acceptance of new ideas and achievements, whose implementation in the form of research work makes it accessible to the general public. The publication of works is just as important as their interpretation, for without the reader there could be no spreading nor implementation of new elements into the existing spectrum of knowledge.

The paper deals with scientific and expert magazines and newsletters from the field of librarianship and information sciences published in Croatia. These publications make it easier for librarians to access information, and it is through the familiarity with the work of fellow colleagues that the professional community is strengthened. Constant participation in the development of the profession fulfills the conditions for advancement, prescribed by the *Ordinance on the conditions and methods of obtaining professional titles in the librarian profession* from 2021. Along with the change in the librarian nomenclature, it introduces a change related to the possibility of advancement, which until then was offered only to persons employed in the position of a librarian. From 2021, professional advancement can be achieved by all professionals employed in libraries.

The second part of the paper analyzes the results of the research carried out under the title *Advancement in the profession and publication: attitudes and motivation of employees in public libraries*, the aim of which is to find out the familiarity of employees of public libraries in Croatia with the changes in the *Ordinance on the conditions and methods of obtaining professional titles in the library profession*, and what kind are their motivation and the possibility of publishing professional and scientific papers in order to achieve the conditions for advancement in the profession.

Keywords: science, scientific communication, scientific papers, professional journals, librarian journals, librarians

